

**KUROSSA LAULAMISEN MOTIVAATIO
PERUSOPETUKSEN KOULUJEN KUOROISSA**

Ville Heilala
Sonja Virtanen

Kasvatustieteen pro gradu –tutkielma
Kevät 2006
Opettajankoulutuslaitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Heilala, V. & Virtanen, S. 2006. Kuorossa laulamisen motivaatio perusopetuksen koulujen kuoroissa. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma. 85 sivua + liitteet.

Tutkimuksessa selvitettiin perusopetuksen koulujen kuoroissa laulavien oppilaiden kuoroon osallistumisen motivaatiota. Kuorossa laulamisen motiivien lisäksi selvitettiin sukupuolten välisiä motiivieroja, musiikkiluokkien ja ei-musiikkiluokkien oppilaiden välisiä motiivieroja sekä sitä, onko kuorolaisten musiikin harrastuneisuudella vaikutusta laulamisen motivaatioon. Tutkimus on ensimmäinen perusopetuksen koulujen kuoroissa laulavien kuorolaisten motivaatiota selvittävä tutkimus Suomessa.

Tutkimus toteutettiin kyselylomaketutkimuksena, jonka kohderyhmänä olivat perusopetuksen koulujen kuoroissa laulavat oppilaat. Yhteensä tutkimukseen osallistui 220 iältään 7–14-vuotiasta kuorolaista. Tutkimukseen osallistuneet ja eri puolilla Suomea sijaitsevat viisi koulukuoroa valittiin harkinnanvaraisesti niin, että musiikkiluokkalaisia ja ei-musiikkiluokkalaisia oli aineistossa suunnilleen yhtä paljon. Kyselylomakkeen osioiden avulla selvitettiin kuorolaisten taustatietoja (sukupuoli ja ikä), musiikillista harrastuneisuutta ja kuorossa laulamisen motiiveja.

Aineiston analysointi on suoritettu SPSS -ohjelmalla, ja analyysimenetelminä on käytetty keskeisiä tilastotieteellisiä analyysimenetelmiä. Aineiston kuvailun ja motiiviväittämien analyysin menetelminä käytettiin frekvenssejä, Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokerrointa, ristiintaulukointia ja χ^2 -riippumattomuustestiä. Sukupuolen ja musiikkipainotteisuuden vaikutusta motivaatioon tutkittiin kahden ryhmän keskiarvojen eroja mittaavalla t-testillä. Harrastuneisuuden vaikutuksen tutkimiseen käytettiin yksisuuntaista varianssianalyysiä. Faktorianalyysin ja muiden edellä mainittujen menetelmien tulosten perusteella muodostettiin kuorossa laulamisen motivaatioidimensioita kuvaava malli.

Tutkimustulosten perusteella kuorolaisten kokonaismotivaatio koostui kuudesta motiividimensiosta: laulamisen ilo, sosiaaliset kontaktit, esiintyminen, kannustus, pienet palkkiot ja ulkoiset motiivit. Kaikista merkityksellisimmäksi motiiviksi nousi laulamisen ilo, johon liittyi läheisesti yleinen myönteinen suhtautuminen laulamista kohtaan, laulamisesta saatavat elämykset, laulettava ohjelmisto ja uuden oppiminen. Sosiaalisten kontaktien merkitys nousi merkittävänä motiivina laulamisen ilon rinnalle. Kuorossa olevat kaverit olivat tärkeä syy kuorossa mukana olemiselle, ja erityisesti tytöistä oli hauskaa lauleskella kavereiden kanssa. Esiintymiset olivat usein tärkeä osa kuorotoimintaa, ja tutkimustulosten mukaan ne vaikuttivat myönteisesti kuorossa laulamisen motivaatioon. Kannustus, etenkin kotoa saatu, toimi tukevana pohjana motivaatiolle. Kodin kannustuksella oli myönteinen vaikutus myös kuorolaisten esiintymisinnokkuuteen sekä käsitykseen itsestä laulajana. Poikia kannustettiin tyttöjä vähemmän laulamaan kuorossa. Kuorolaulusta saadut pienet konkreettiset palkkiot olivat pieni osa kokonaismotivaatiota. Ulkoiset motiivit eivät kaikkien kuorolaisten keskuudessa olleet kovin yleisiä, mutta pojat näyttivät ajattelevan hieman tyttöjä enemmän kuorossa laulamista ulkoisten motiivien näkökulmasta.

Tutkimuksen avainsanat: motivaatio, laulaminen, kuoro, musiikkiharrastus

SISÄLLYS

1 KOULUKUOROT TUTKIMUSKOHTENA	5
2 MOTIVAATIO JA HARRASTUNEISUUS.....	8
2.1 Motivaatiosta	8
2.1.1 Motiivi ja motivaatio käsitteinä.....	8
2.1.2 Sisäinen- ja ulkoinen motivaatio	9
2.1.3 Motivaatio ja oppiminen	11
2.2 Musiikkiharrastus ja kuorossa laulaminen	13
2.2.1 Harrastus ja harrastuneisuus.....	13
2.2.2 Motivaatio musiikkiharrastuksessa	14
2.2.3 Tytöt ja pojat musiikin harrastajina.....	16
2.2.4 Kuorossa laulaminen musiikkiharrastuksena	17
2.2.5 Koulujen kuorot ja kerhotoiminta	18
3 LAULAMISEN MOTIIVILUOKITUS	20
3.1 Laulamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit.....	20
3.1.1 Laulettavaan ohjelmistoon perustuvat motiivit	21
3.1.2 Kulttuurin omaksuminen.....	22
3.2 Suoritus- tai saavutusmotiivit ja –motivaatio	23
3.2.1 Hallintamotiivit	24
3.2.2 Motiivina musiikin esittäminen.....	25
3.2.3 Kilpailumotiivi	26
3.2.4 Epäonnistumisen pelko ja syyllisyys, opittu avuttomuus.....	27
3.3 Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit	28
3.3.1 Kontaktimotiivit ja malli	28
3.3.2 Auttamis- ja solidaarisuusmotiivi, sekä kannustus.....	29
3.4 Ulkoiset virikkeet	30
3.5 Välineelliset motiivit – hyöty ja ulkoiset palkkiot	31
3.6 Muita, laulajan persoonallisiin ominaisuuksiin liittyviä motiiveja	32
3.6.1 Uteliaisuus ja kiinnostus, sekä vakiintuneet tottumukset.....	32
3.6.2 Velvollisuudentunto ja väkinäisyys	33

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	35
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	37
5.1 Tutkimuksen kohdejoukko ja aineiston kerääminen	37
5.2 Tutkimusmenetelmä	39
5.3 Aineiston analyysimenetelmät	41
5.4 Tutkimuksen ja analyysimenetelmien luotettavuus	43
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	47
6.1 Kuorolaisten innokkuus laulaa kuorossa	47
6.2 Kuorossa laulamisen motiivit	48
6.2.1 Laulamisen ilo ja elämyksiin liittyvät motiivit	49
6.2.2 Esiintymiseen ja osaamiseen liittyvät motiivit	50
6.2.3 Sosiaaliset kontaktit ja vuorovaikutukseen perustuvat motiivit	51
6.2.4 Hyötyajattelu ja ulkoiset motiivit	52
6.3 Tyttöjen ja poikien motiivien erot	53
6.4 Ei-musiikkiluokkien ja musiikkiluokkien oppilaiden motiivien erot	56
6.5 Kuorossa laulamisen motiivien kokonaisrakenne	58
6.6 Kuorolaisten näkemyksiä kuoron parhaista asioista	63
6.7 Musiikillisen harrastuneisuuden vaikutus kuorossa laulamisen motivaatioon	65
7 KOULUKUOROLAISTEN LAULAMISEN MOTIVAATIO	70
7.1 Kuorossa laulamisen motivaatio	71
7.2 Tulosten luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden pohdintaa	76
7.3 Jatkotutkimuksen haasteet	78
7.4 Lopuksi	79
LÄHTEET	81
LIITTEET	86
Liite 1. Kyselylomake	86
Liite 2. Kyselylomakkeen täyttöohjeet	89
Liite 3. Kyselylomakkeen väittämäosion erittely	90
Liite 4. T-testien muuttujaluettelot	92
Liite 5. Muuttujien kommunaliteetit ja poistetut muuttujat	93
Liite 6. Direct oblim -rotatoitu faktoriratkaisu	94

1 KOULUKUOROT TUTKIMUSKOHTEENA

Koulujen taito- ja taideaineiden kohtalo on herättänyt viimeaikoina kiivasta keskustelua (ks. esim. Koivusalo 2006; Luukka 2006; Paatos 2006; Pääkkönen 2006; Koulu antaa myös taidekasvatusta 2006). Taito- ja taideaineita uhkaa tuntimäärien supistaminen, jonka myötä oppilailta olisi entistä heikommat mahdollisuudet tutustua eri taideaineiden tai kulttuurimuotojen valikoimaan. Samalla myös oppilaiden mahdollisuudet luoda omaa kulttuuriaan kaventuvat merkittävästi. Esimerkiksi musiikki kuuluu jokaisen ihmisen elämään tavalla tai toisella, ja koulun musiikinopetuksen avulla onkin mahdollista rikastaa tätä musiikillista maailmaa.

Yhdessä laulaminen on ollut merkittävä musiikin tekemisen muoto siitä asti kun, ihmisellä on ollut tarve ilmaista itseään laulamalla. Kuorolaulun, erään yhdessä laulamisen muodon, ikä riippuu käsitteen kuoro määrittelystä. Nykyään kuoro määritellään moniääniseksi lauluksi, jossa kutakin ääntä esittää ryhmä laulajia. Tällaisessa merkityksessä kuorolaululla on takanaan muutaman vuosisadan historia. (Helasvuo 1963, 9.) Laulu puolestaan on ollut tärkeä osa koulujen opetussuunnitelmaa jo keskiajalta saakka (Seppovaara 2000, 63; Isosaari 1973, 11; Grue-Sörensen 1961, 120, 130). Laulun merkitystä kansakuntamme historiassa kuvaa hyvin myös se, että laulu oli yksi kolmesta pakollisesta kouluaineesta vuonna 1571 julkaistussa Suomen ensimmäisessä koulujärjestyksessä (Heikkinen 1983, 40-41). Suomalaisen kansakoulun ajan (1866-1920) laulunopetuksen sanotaan olleen korkeatasoista, ja Suomen nouseva musiikkielämä olikin läheisesti yhteydessä kansakoulun musiikinopetukseen (Halila 1949, 276). Kansakoulun laulunopetuksen tavoitteena oli edistää musiikin ymmärtämistä ja kehittää oppilaiden laulutuntemusta. Laulu tarjosi myös hyvän mahdollisuuden liittää eri oppiaineet kokonaisuudeksi. Usein opetuksen lomassa laulettiin myös virkistykseksi. Kouluopetuksen ohessa laulutaitoa kehitettiin lapsikuoroissa, joita toimi sekä kouluissa että niiden ulkopuolella. (Seppovaara 2000, 63.) Jyväskylän seminaari oli tärkeässä asemassa laulunopetuksen kehittämisen ja kuorolaulun leviämisen kannalta. Etenkin seminaarin pitkäaikaiset musiikinlehtorit E. A. Hagfors ja hänen seuraajansa P. J. Hannikainen painottivat opetuksessaan laulua ja johtivat

myös seminaarin oppilaskuoroja. Hagforsista käytetäänkin usein nimitystä ”suomenkielisen musiikinopetuksen ja kuorolaulun isä”. (Halila 1963, 99-101, 248-250.)

Nykyään uusin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet vuodelta 2004 (POPS 2004) korostaa laulun merkitystä musiikinopetuksessa enemmän ja tarkemmin kuin aikaisempi Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet vuodelta 1994 (POPS 1996). Tärkeiksi tavoitteiksi on asetettu oman äänen monipuolinen kehittäminen ja yhteislaulutaidot sekä yksi- että moniäänisesti. Tästä syystä koulujen kuoroilla on edelleen keskeinen asema osana musiikinopetusta. Kuorot osallistuvat myös kokonaisvaltaisemmin koulun toimintaan, ja usein koulun oma kuoro laulajineen vastaakin esimerkiksi koulun juhlien musiikillisesta ohjelmasta. Kuorolaulu harrastuksena tarjoaa kuorolaisille esiintymiskokemusten lisäksi mahdollisuuden kehittyä laulajina, oppia uusia lauluja ja sosiaalisia taitoja, tavata vanhoja ja uusia kavereita, sekä saada onnistumisen elämyksiä. Koulun tarjoama mahdollisuus osallistua kuorotoimintaan voi olla monelle lapselle ja nuorelle ainoa kosketuspinta musiikin maailmaan. Kuoro voi toimia innoittajana myöhemmälle musiikin ammattilaisen uralle tai olla rentouttava sosiaalinen harrastusmuoto. Kuorolaulu on tärkeässä asemassa myös kansallisen lauluperinteen säilyttämisessä.

Vaikka kuorolaulu on koulujen kuorotoiminnan ohella pysynyt suosittuna harrastuksena Suomessa (Tilastokeskus 2006, 129; 2005, 39), sitä on kuitenkin tutkittu erittäin vähän varsinkin laulajan, koulun tai musiikin harrastamisen näkökulmista. Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää perusopetuksen koulujen kuoroissa laulavien oppilaiden motiiveja osallistua kuoron toimintaan. Samasta näkökulmasta kuin oma tutkimuksemme on, ei ole tehty aikaisempia tutkimuksia. Tutkimusaihe ja sen kautta tutkimuskysymykset kypsyivät vähitellen kuorolaulutaustamme sekä luokanopettaja- ja musiikkiopintojemme myötä. Halusimme löytää keinoja innostaa ja kannustaa perusopetuksen oppilaita heidän kuoroharrastuksessaan. Aikaisemmat kuorossa laulamisen motivaatiota käsitelleet tutkimukset ovat koskeneet lähinnä poika-, mies- ja sekakuoroja (ks. esim. Miettinen ja Niemistö 1998; Murtoniemi 2002; Louhivuori & Salminen 2005). Oma mielenkiintomme kohdistuu kuorolauluun koulujen oppilaiden ja harrastustoiminnan näkökulmasta. Koulujen kuorolaisten motiivien tutkiminen tarjoaa mielestämme tärkeää tietoa musiikilliseen motivaation liittyen.

Tutkimusmenetelmistä järkeväksi valinnaksi osoittautui määrällinen kyselylomakettutkimus. Tähän valintaan vaikuttivat tutkimuksen luonne ja kohderyhmä. Kyselylomakettutkimus vastasi hyvin tarpeisiimme, sillä tutkimukseemme valitut kuorot sijaitsivat eri puolilla Suomea, ja lisäksi halusimme kerätä mahdollisimman laajan aineiston. Kyselylomakkeella on myös helppo saada selville mitä ihmiset ajattelevat, tuntevat ja kokevat (Heikkilä 2004, 55-56).

Tutkimuskysymysten kautta muotoutunut tutkimuksemme teoreettinen viitekehys yhdistää musiikkikasvatuksen ja -psykologian sekä kasvatuspsykologian ja -sosiologian teorioita ja käsitteistöä. Teoreettisen viitekehyksen valossa pyrimme kuvaamaan kuorolaisten motivaatiota mahdollisimman monipuolisesti. Tutkimuskysymysten asettelun taustalla oli ajatus löytää kuorolaisten motiiveista eroja sukupuolen ja sen mukaan, onko kuorolainen musiikkiluokalla vai ei. Koulumaailmassa ne toimivat tärkeinä vaikuttajina kuorotoiminnassa. Halusimme kartoittaa myös kuorolaisten yleistä musiikillista harrastuneisuutta ja sen vaikutusta laulamisen motivaatioon. Aineiston analyysin suoritimme SPSS –ohjelmalla käyttäen tilastollisina analyysimenetelminä Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokerrointa, ristiintaulukointia ja χ^2 –riippumattomuustestiä, sekä keskiarvojen eroja mittaavaa t-testiä ja yksisuuntaista varianssianalyysiä (Oneway ANOVA). Näimme poikkitieteellisen tutkimuksen ja määrällisen tutkimuksen tekemisen haastavana mahdollisuutena niin tutkijantaitojemme kuin opettajuutemme kehittymiselle.

2 MOTIVAATIO JA HARRASTUNEISUUS

Viitekehyksessä tarkastelemme tutkimukseemme keskeisesti liittyviä aihealueita, motivaatio ja harrastuneisuus sekä erillisinä käsitteinä, että toisiinsa liittyneinä musiikillisen harrastuneisuuden näkökulmasta. Tarkastelemme lisäksi opettajan tai kuoronjohtajan merkitystä kuorossa laulamisen motivaatioon sekä sukupuolten välisiä harrastuneisuuteen ja motivaatioon liittyviä eroja.

2.1 Motivaatiosta

2.1.1 Motiivi ja motivaatio käsitteinä

Mitä motivaatiolla tarkoitetaan? Motivaatio-käsitettä tarkasteltaessa saadaan vastaus kysymykseen: miksi ihminen asettaa tietynlaisia tavoitteita? Ihmisen biologista olemusta koskevissa teorioissa yhdistetään motivaatio ja motiivit tarpeisiin. Vaikka ihminen ei voi valita tai päättää tarpeitaan, hän voi tiedostaa ne itse. Jos ympäristöstä löytyy jokin asia, joka voisi tyydyttää tietyn tarpeen, käynnistyy ihmisessä saavuttamistarpeen synnyttämä motivoitunut käyttäytyminen. (Malmberg & Little 2002, 128.)

Motivaation kantasana on motiivi. Motiiveista puhuttaessa viitataan usein tarpeisiin, haluihin, vietteihin ja sisäisiin yllykkeisiin sekä palkkioihin ja rangaistuksiin. Motiiveilla on yksilöä virittävä ja ylläpitävä voima, joka ohjaa ja valikoi yksilön käyttäytymisen suuntia. Näin ollen motiivit ovat päämääräsuuntautuneita, joko tiedostamattomia tai tiedostettuja. (Ruohotie 1998, 36.)

Motiivit voidaan jakaa kahteen ryhmään: tunneperäiset ja tietoperäiset motiivit. Tunneperäisten eli tiedostamattomien motiivien voidaan ajatella olevan kuin ”mielen

askarrus”, joka ei sisällä tietoista tavoitteenasettelua. Tällöin motiivin tavoite on toiminnassa saavutettava mielihyvä. Tietoperäiset motiivit ovat selviä tietoisesti asetettuja tavoitteita, kuten esimerkiksi halu saada hyvä arvosana todistukseen. Tietoperäisen ja tunneperäisen motivaation yhdistyminen voidaan kuitenkin nähdä monissa arkitilanteissa. Esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa ympäristön paine ohjaa yksilön tavoitteita (”meidän lapsesta tulee hyvä laulaja” tai ”haluan olla yhtä hyvä laulaja kuin kaverini”), vaikka yksilön oma tunneperäinen motivaatio suuntautuisikin muualle kuin ympäristön tarjoamiin toimintoihin. (Niitamo 2002, 43-49.)

Motiivien aikaansaamaa tilaa kutsutaan motivaatioksi. Motivaatio ilmenee yksilön toiminnan vireytenä. Motivaatio on myös tilannesidonnainen ja siten vaihteleva henkinen tila. Tilannesidonnaisuuden vuoksi siitä voidaan erottaa tilanne- ja yleismotivaatio. Tilannemotivaatio liittyy aina tiettyyn tilanteeseen, jossa sisäiset ja ulkoiset ärsykkeet virittävät motiiveja ja aiheuttavat tavoitteeseen suuntautunutta toimintaa. Tämä motivaatio on selkeästi lyhytkestoisempi ja se voi vaihdella tilanteesta toiseen. Yleismotivaatiota luonnehtii vireyden ja toiminnan suunnan lisäksi yksilön käyttäytymisen pysyvyys ja yleinen asennoituminen ympäröivään todellisuuteen. Yleismotivaatio vaikuttaa myös voimakkaasti tilannemotivaatioon. (Peltonen & Ruohotie 1992, 16-17.)

2.1.2 Sisäinen- ja ulkoinen motivaatio

Määriteltäessä motivaatiota palkkioiden tai tavoitteiden merkitysten mukaan erotellaan siitä kaksi toisiaan täydentävää osaa: sisäinen- ja ulkoinen motivaatio. Sisäisellä motivaatiolla tarkoitetaan Tynjälän (1999, 99) mukaan yksilön sisäisestä, luonnostaan tulevasta kiinnostuksesta ja innostuksesta lähtevää spontaania toimintapyrkimystä. Ryanin ja Decin (2000, 57-58) mukaan sisäinen motivaatio perustuu yksilön tarpeeseen olla toimintaan kykenevä ja vapaasti itseohjautuva. Nämä tekijät antavat voimia ja ovat laajan käyttäytymistä ohjaavien tekijöiden joukon pohja. Niiden ensisijaisena tavoiteltavana palkkiona on antaa toimijalle tunne tehokkuudesta ja itseohjautuvuudesta. (Deci & Ryan 1985, 32.) Näin toimiessaan yksilöt tuntevat kiinnostusta tekemistään kohtaan ja todella nauttivat siitä. Ryan ja Deci (2000) huomauttavat myös, kuinka lapset ovat syntymästään asti luonnostaan aktiivisia ja uteliaita op-

pimaan koko ajan uutta, toimien sisäisen kiinnostuksensa mukaan. Sisäinen motivaatio ei ole kuitenkaan vain lapsuuden tyypillinen ominaisuus, vaan merkittävä osa ihmisluontoa, joka vaikuttaa toimintaamme ja hyvinvointiimme koko elämän ajan. (Ryan & Deci 2000, 56.)

Sisäisen motivaation ilmenemisen voi parhaimmillaan nähdä huippukokemuksissa, tilassa jossa ihminen on onnellisimmillaan. Mihaly Csikszentmihalyi on kehittänyt Flow –motivaatioteorian, jolla hän kuvaa sisäisen motivaation optimaalista kokemusta, tilaa jossa ihmisen onnen kokeminen on huipussaan. Csikszentmihalyin (1990) mukaan flow on yhtä kuin tietoisuuden järjestys ja tunnetila, joka saadaan aikaan suuntaamalla toiminta tietoisesti yksilön taitotason äärirajoille, tarkasti määriteltyä päämäärää kohti. Kokiessaan tällaisen tilan, ihminen uppoutuu johonkin toimintaan sillä tavoin, että hän kokee ajantajunsa ja koko ulkopuolisen maailman katoavan hetkellisesti. Henkilö voi olla täysin uppoutunut toimintaansa jopa tunteja. Flow voi tapahtua milloin vain, missä vain, ikään katsomatta. Kuitenkin tämän optimaalisen sisäisen motivaation ja energian virtauskokemuksen syntymisen edellytyksenä on, että henkilön taidot ja kyvyt ovat tasapainossa toiminnan vaatimusten kanssa, toiminnalla on selkeät ja haastavat tavoitteet, toiminnasta saadaan välitön palaute ja häiriötekijät on poistettu. (Csikszentmihalyi 1990, 3-6, 39-40, 49; 1996, 114-121.)

Yleisimmin flow –kokemuksia voi syntyä mieliharrastusten parissa, joihin ihmiset hakeutuvat vapaaehtoisesti. Csikszentmihalyi (1990) toteaa, että musiikkia on aina käytetty paljon erilaisissa tunnepitoisissa tilaisuuksissa tunnelman luojana. Myös musiikki harrastuksena voi olla yksi keino saavuttaa flow –kokemus joko itse soittamalla, laulamalla tai musiikkia aktiivisesti kuuntelemalla. Musiikin opetuksessa on kuitenkin aina painotettu enemmän sitä, miten pitää esiintyä, kuin kokemusta esiintymisestä tai soittamisesta. Kuorossa laulaminen on yksi innostavin keino kokea omien taitojen sekoittuminen toisten ihmisten kanssa. (Csikszentmihalyi 1990, 108-112.) Uusikylä (2004) kuvailee, kuinka syvä yhteisyyden tunne liitettynä yksilön oman ainutlaatuisuuden tuntemiseen synnyttävät ihmisessä lähes ekstaasisissa olemisen tunteen. Eikö kokonainen kuoro koostu taitavista lahjakkaista yksilöistä, jotka eivät kuitenkaan erillään muista voisi koskaan kokea sitä kollektiivista luomisen riemua, joka mahdollistuu vain yhdessä musisoimalla? (Uusikylä 2004, 30.)

Kuusisen (1997, 211) mukaan yksilön käsitykset ja tavoitteellinen käyttäytyminen vaihtelevat sen mukaan, millainen on tavoitellun asian merkitys. Ulkoinen motivaatio kytkeytyy ulkoisen palkkion odotukseen ja on riippuvainen ympäristöstä, sekä yksilön autonomisuuden asteesta. Ulkoisesti motivoitunut toimija ei koe tekemisen- tai osaamisen iloa, vaan tavoittelee ulkoista palkkiota tai suorittaa tehtävän pakon alla. Ulkoisten palkkioiden tai kontrollin loppuessa myös toiminta lakkaa menettämien merkityksensä. (Deci & Ryan 1985, 49.) Lisäksi palautteella on merkitystä motivaation syntymiselle. Myönteinen palaute tehtävän sopivan haastavuuden kanssa kasvattaa sisäistä motivaatiota, kun taas kielteinen ulkoista, pakollista ja ei -motivoivaa puolta. (Kuusinen 1997, 211.)

Sisäinen ja ulkoinen -motivaatio eivät ole toisistaan täysin erillisiä osia, sillä ne esiintyvät yhtäaikaaisesti siten, että toiset motiivit ovat hallitsevampia kuin toiset. Palkkiolla ja kannusteilla on myös merkityksensä siihen, kuinka innokkaasti asetettuihin tavoitteisiin pyritään. Toisaalta 1970-luvulla tehtyjen tutkimusten perusteella todettiin keskeinen tulos: Mikäli jokin toiminta on yksilölle sisäisesti motivoivaa, ulkoisten palkkioiden tarjoaminen ei suinkaan lisää motivaatiota, vaan pikemminkin vähentää yksilön kiinnostusta itse suoritukseen. Jos sisäisesti motivoitunutta yksilöä palkitaan toiminnasta, voikin hänen huomionsa siirtyä toiminnan sijasta tarjotun palkkion tavoittelemiseen. (Tynjälä 1999, 99-100.)

2.1.3 Motivaatio ja oppiminen

Motivaatio on oppimisprosessin liikkeelle paneva ja sitä ylläpitävä voima. Peltonen ja Ruohotie (1992) käsittelevät Kellerin (1979) kehittämää opetuksen teoriaa, joka valottaa motivaation merkitystä osana koko oppimisprosessia. Keller yhdistää opetuksen keskeiset ydinalueet kuvaamalla motivaation, oppimisen ja suorituksen välisiä suhteita. Teoriassaan hän erottaa ponnistuksen, suorituksen ja seuraukset omiksi käyttäytymiskategorioikseen. Ponnistus viittaa yksilön innokkuuteen työskennellä tehtävän parissa, ja se ilmentää näin käyttäytymisen aktiivisuuden ja pysyvyyden kautta motivaatiota. Suoritus on Kellerin teorian mukaan osoitus oppimisesta, ja sii-

hen vaikuttavat ponnistuksen lisäksi myös monet muut tekijät. Seurauksia ovat suorituksesta syntyvät sisäiset ja ulkoiset tuotokset. Yksilön arvoissa ja motiiveissa aiheutuu muutoksia seurausten tulkinnan myötä. Uudet arvot ja motiivit vaikuttavat yksilön innokkuuteen ponnistella tulevissa tehtävissä. (Peltonen & Ruohotien 1992, 49-50.)

Oppimismotivaatiota tarkasteltaessa löytyy aiheesta monia erityyppisiä suuntauksia ja aihe onkin ilmiönä hyvin laaja-alainen, sekä monimutkainen tutkia. Pääsuuntauksia tarkastelemalla voi siitä kuitenkin muodostaa luokkia erilaisin perustein. Tynjälä (1999) on jakanut näkemykset luokiksi seuraavanlaisesti:

1. Behavioristinen oppimiskäsitys. Keskeinen periaate on ärsyke–reaktio kytkennän, toiminnan palkitseminen ulkoisen palkkion kautta. Tällöin motivaation oletetaan kytkeytyvän annettujen palkkioiden saamiseen.
2. Sosiokognitiivinen näkemys motivaatiosta. Keskeisinä motivaatiotekijöinä ovat oppijan uskomukset itsestään oppijana sekä hänen tulkintansa oppimistilanteesta ja tehtävistä. Näitä ovat arvostukset, tehtävän valintaan liittyvät käsitykset, tavoitteet kiinnostuksen kohteet jne.
3. Systeeminen näkökulma. Tämän mukaan motivaatio tehtävään koostuu yksilön ja ympäristön keskenään toimivasta vuorovaikutuksesta. Yksilön subjektiiviseen toimintaan vaikuttavat hänen tulkintansa ympäristön haasteista ja mahdollisuuksista, oppimisen arvioinnista, annetuista tehtävistä jne. Yksilön toimintatavat määräytyvät siis oppimistilanteen ja ympäristön, sekä oppijan tilannetulkinnan välisessä vuorovaikutuksessa.

(Tynjälä 1999, 98-108.)

Oppimis- ja motivaatioteorioissa yhtenä keskeisenä näkökulmana on ollut yksittäisen oppijan oppimisen kuvaaminen. Kuitenkin monissa tapauksissa oppimista ja kehitystä eteenpäin vieväksi tekijäksi on mainittu se kokemus, jonka yksilö saa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa vertaistensa kanssa. (Lehtinen & Kuusinen 2001, 166.) Varsinkin kouluyhteisöä ajatellen tämä näkemys on mielenkiintoinen, sillä koulussa painotetaan yhä enemmän ryhmissä työskentelyä. Aunola (2002) käsittelee koululaisten motivaatiota. Hän toteaa, että koulun aloitus tuo mukanaan uusia haasteita ja suoriutumisen normeja. Nämä muutokset alkavat heijastua myös lapsen itsearvioinnin kehi-

tykseen, ja kouluikässä lapsille kehittyikin kyky verrata itseään muihin oppilaisiin. Lapset alkavat ymmärtää, että muut tarkkailevat ja arvioivat heitä. Se mitä toiset oppilaat heistä ajattelevat ja mitä tavoitteita he asettavat, vaikuttaa heidän suoriutumiseen ja oppimiseen. Samanaikaisesti lapset alkavat saada palautetta muilta siitä, kuinka hyvin he ovat suoriutuneet annetuista tehtävistä. Nämä ajattelussa ja itseymmärryksessä tapahtuneet muutokset vaikuttavat keskeisesti myös motivaation kehittymiseen. (Aunola 2002, 109-110.) Lehtinen ja Kuusinen (2001) selvittävät, että yhteistoiminnallisella tai ryhmäoppimisella tarkoitetaan oppimismenetelmiä, joissa rohkaistaan oppilaita työskentelemään yhdessä erilaisten oppimistehtävien suorittamiseksi. He lisäävät vielä, että jotkut tutkijat ovat sitä mieltä, että yhteistoiminnallisella oppimisella on myös vaikutuksia oppilaan motivaation oppia uutta. (Lehtinen & Kuusinen 2001, 166.)

2.2 Musiikkiharrastus ja kuorossa laulaminen

2.2.1 Harrastus ja harrastuneisuus

Hirsjärvi (1978, 42) näkee harrastuksen positiivissävytteisenä toimintavalmiutena tai tottumuksena jotakin tiettyä asiaa kohtaan. Koskenniemi ja Valtasaari (1969, 137) määrittelevät harrastuksen sellaiseksi ilmiöksi, jossa lapsi tilapäisen kiinnostumisen tai uteliaisuuden sijaan jatkuvasti suuntaa energiaansa tietylle alueelle. Metsämuuronen (1995) on koonnut myös oman määritelmänsä ja erottelee toisistaan käsitteet harrastus ja harrastuneisuus. Hänen mukaansa harrastus kohdistuu johonkin tiettyyn kohteeseen ja siinä korostuu itse toiminta, kun taas harrastuneisuus ilmentää enemmän suuntautumista johonkin harrastusalueeseen: ”Harrastuneisuus on suhteellisen pysyvä tiettyntyyppiin toimintoihin positiivissävyisenä toimintavalmiutena yksilön toiminnallisella, kognitiivisella ja affektiivisella alueella ilmenevä jatkuva omaehtoinen suuntautuminen. Harrastus voidaan ymmärtää harrastuneisuuden kohdentumisena tiettyyn asiaan, lajiin, tekniikkaan, välineeseen tai osa-alueeseen.” (Metsämuuronen 1995, 21-22.)

Tarkemmin eriteltyinä harrastuneisuus on Metsämuurosen (1995) mukaan suhteellisen pysyvä ominaisuus. Harrastuneisuuden ydin on toimintavalmius ja se liittyy haluun toimia harrastusalueellaan kokonaisvaltaisesti. Harrastuneisuus ilmenee sekä toiminnallisena, kognitiivisena että affektiivisena aktiivisuutena. Usein harrastuksessa yhdistyvätkin nämä osa-alueet eri tavoin painottuneina. Harrastuneisuus on myös jatkuvaa, pitkäaikaista ja intensiivistä kohdentumista omalle mielenkiinnon alueelle. Harrastuneisuus on lisäksi omaehtoista suuntautumista ja harrastuksen tulisi tyydyttää ensisijaisesti harrastajan itsensä tarpeita. (Metsämuurosen 1995, 22.) Omaehtoinen toiminta mahdollistaa myös flow-kokemuksen, ja tällainen tilanne voikin syntyä mieliharrastuksen parissa.

Edellä mainittua harrastuksen määritelmää käyttäen voidaan sanoa, että kuorossa laulavien oppilaiden harrastuneisuus musiikkia kohtaan ilmenee kuoroharrastuksena. Koulujen kuorotoiminta on vapaaehtoista kerhotoimintaa ja sen voidaan nähdä heijastavan oppilaiden musiikillista harrastuneisuutta.

2.2.2 Motivaatio musiikkiharrastuksessa

Musiikkiharrastus on moninainen käsite, jonka ilmenemismuodot vaihtelevat niin harrastuksen suuntautuneisuuden, sitoutuneisuuden kuin motiivienkin suhteen. Harrastajan mielenkiinto voi esimerkiksi kohdistua kuuntelemiseen, konserteissa käyntiin, soittamiseen tai laulamiseen. Mielenkiinto voi suuntautua jonkin musiikin tyyliin mukaan tai olla yleistä musiikillista harrastuneisuutta. Musiikkiharrastajien kesken on myös sitoutuneisuuden ja motiivien suhteen eroja. Jotkut tähtäävät musiikin tavoitteellisen opiskelun kautta alan ammattilaisiksi, toisille musiikki taas on ajanvietettä ja keino rentoutua. Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimus 2002 tulosten mukaan musiikki onkin suomalaisille merkittävä harrastus ja ajanviettotapa, sillä 69 % kymmenen vuotta täyttäneistä suomalaisista kuunteli musiikkia päivittäin ja 14 % ilmoitti harrastavansa soittamista tai laulamista (Hanifi 2004, 120-121, 239). Metsämuuronen (1995, 26) myös ehdottaa, että musiikkiharrastus saattaa olla nuorten merkittävin vapaa-ajan harrastus jopa ennen liikunnan harrastamista.

Musiikin tekemisen motivaatio on monimutkaisten yksilön henkilökohtaisten ominaisuuksien ja ympäristön välisten vuorovaikutussuhteiden kokonaisuus. Yksilön henkilökohtaisten motiivien muodostumiseen vaikuttavat pysyvät persoonalliset piirteet, vaikutuksille altis minäkäsitys, kognitiiviset ominaisuudet ja prosessit sekä tavoitteet. Ympäristön (kuten paikan, ajan, sosiaalisten ja kulttuuristen vaatimusten, perheen ja ystävien) vaikutuksen kautta nämä henkilökohtaiset motiivit muuttuvat jatkuvasti. Esimerkiksi tietylle aikakaudelle tyypilliset musiikilliset arvostukset voivat vaikuttaa voimakkaasti yksilön musiikkiharrastukseen ja musiikin tekemisen motivaatioon. (Hallam 2002, 232-239.)

Musiikkiharrastukseen vaikuttavat paitsi yksilön ja ympäristön ominaisuudet, myös toisaalta musiikkiharrastusta ylläpitävät tekijät kuten musiikin tuottama esteettinen mielihyvä, sekä sen virittämät affektiot (Lehtonen 1983, 290-295). Tähän on päätyneet pohdinnoissaan myös Metsämuuronen (1995), joka soveltaa Madsenin (1983) motiiviluokitusta musiikkiharrastuksen motiiveihin. Musiikkiharrastuksen taustalla olisi hänen mukaansa emotionaalisten motiivien lisäksi sosiaalisia motiiveja ja toimintamotiiveja. Erityisesti korostuisivat motorinen toimintamotiivi, kontaktimotiivi, uteliaisuus ja luomistarve. Kosonen (2001) tuo esille käsitteen musiikillinen motivaatio. Hän kuvaa tällä käsitteellä musiikin roolia soittajalle tai laulajalle olennaisimpana merkitysten antajana. Soittaminen ei aina välttämättä ole itse soittajalle musiikkia, vaan työtä ja puurtamista jonkun oppimistavoitteen eteen. Motiivina harjoitteleminen tai kehittyminen soittamaan oppimisessa ovat tavoitteita, jonka jälkeen soittaja pysyy ja saa tuottaa musiikkia myös itse. Tämä yhteys musiikin tuottamisen ja kokemuksen välillä erottaa sen musiikin kuuntelusta. (Kosonen 2001, 37.) Lisäksi esimerkiksi lasten keskuudessa musiikin harrastusmotiiveissa saattaa ilmetä ulkoisia motiiveja, kuten halu miellyttää muita ja halu tehdä oikein. Tällöin harrastus voi olla vanhempien toiveiden mukaista harrastamista. Vaikkakin lapsi voi tällaisesta harrastamisesta nauttia, ei se silti ole hänen omaehtoista toimintaansa. (Metsämuuronen 1995, 46, 51; Madsen 1983, 243-244.)

2.2.3 Tytöt ja pojat musiikin harrastajina

O'Neill (1997) toteaa, että stereotypiat vaikuttavat osittain lasten ja nuorten uskomuksiin musiikista sukupuoliroolien mukaan. Lasten kasvaessa he oppivat näitä kulttuurisidonnaisia rooleja ja uskomuksia median, aikuisten mallin ja ympäröivän maailman kautta. Jos katsotaan musiikkiin liittyviä näkemyksiä stereotyyppien mukaan, voidaan erityyppiset musiikkilajit, soittimet ja musiikkiammatit jakaa joko maskuliinisiin tai feminiinisiin, vaikkakaan tällainen jaottelu ei ole suoraan johdettavissa sukupuolen perusteella. (O'Neill 1997, 47.)

Sukupuolen ja musiikillisen kykenevyyden suhdetta on tutkittu vähän ja suoraa yhteyttä musikaalisilla saavutuksilla ja sukupuolella ei tutkimusten mukaan näytä olevan. Joitakin eroavaisuuksia ja yleistyksiä on pystytty osoittamaan sukupuolen ja musiikkiin asennoitumisen suhteen. Tutkimusten mukaan tytöt suhtautuvat poikia positiivisemmin musiikkiin yleisesti ja sitä pidetään feminiinisenä aineena koulussa. Tytöt laulavat kuoroissa ja soittavat erilaisia instrumentteja, sekä käyvät konserteissa keskimäärin enemmän kuin pojat. Tytöt pitävät myös poikia enemmän musiikkia tärkeänä kouluaineena. Toisaalta tutkimukset osoittavat, että musiikin teknologisoitumisen kautta musiikki on alkanut kiinnostaa enemmän myös poikia. (O'Neill 1997, 49-50.)

Tarmon (1989) tutkimuksen mukaan 1.-6. luokkien tyttöjen ja poikien kuvatesa ikätovereitaan pojat olivat selkeästi tyttöjä enemmän viihteen kuluttajia, sillä poikien kerrottiin kuuntelevan kotona enemmän musiikkia, katsovan elokuvia yms. Musiikin kuuntelun nähtiin olevan sukupuolisidonnaista. Rock- ja heavy-musiikki miellettiin poikien musiikiksi, disco- ja rauhallisempi musiikki oli puolestaan tyttöjen musiikkia. (Tarmo 1989, 31-34.) Myös O'Neill (1997) erittelee, kuinka useiden tutkimusten mukaan eri soittimet voidaan jakaa sukupuolen mukaan. Miesten soittimia olivat tutkimuksessa mukana olleista vaihtoehdoista rummut, pasuuna ja trumpetti ja naisten poikkihuilu, viulu ja klarinetti. (O'Neill 1997, 51.) MacKenzien (1991) mukaan soittoharrastuksen aloittamiseen liittyy tytöillä poikia enemmän sosiaaliset tekijät ja pojilla korostuu enemmän opettajan vaikutus (MacKenzie 1991, 17-18). Kuorohar-

rastus koetaan varmasti osittain vieläkin tyttöjen ja naisten harrastuksena, joka näkyy kuorojen sukupuolirakenteessa.

2.2.4 Kuorossa laulaminen musiikkiharrastuksena

Laulaminen ja äänenkäyttö on luonnollinen tapa tulkita tunteita ja kommunikoida toisten ihmisten kanssa. Laulaminen on luovaa taiteellista toimintaa ja se koetaan myös nautintoa tuottavana. (Koistinen 2003, 8.) Ehkä juuri näistä syistä johtuen laulaminen on pysynyt yhtenä suosituimmista musiikin harrastamisen muodoista kahden viimeisen vuosikymmenen ajan. Tilastokeskuksen (2002) vapaa-ajan harrastuksia kartoittaneen tutkimuksen mukaan 14 % väestöstä ilmoitti harrastavansa laulamista (Hanifi 2004, 121). Laulaminen voi olla esimerkiksi yhteismusisointia kuorossa tai lauluyhtyeissä. Lisäksi se voi olla harrastuksena myös yksinlaulua, laulunopiskelua ja laulutunneilla käyntiä. Lasten ja nuorten kannalta äänen kouluttaminen ja laulutunneilla käynti on järkevää vasta kun äänielimistö on kehittynyt aikuisiän tasolle. Tästä syystä kuoro tarjoaa hyvän mahdollisuuden lauluharrastuksen aloittamiselle jo varhaisessa vaiheessa.

Suurin osa lauluharrastuksista liittyykin kuorossa laulamiseen, joka on tilastojen perusteella etenkin nuorten harrastus. Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimus 2002 tulosten perusteella 10–14-vuotiasta kymmenen prosenttia kuuluu kuoroon, kun koko väestöstä kuorossa laulamista harrastaa noin neljä prosenttia. Seuraavassa ikäryhmässä (15–24-vuotiaat) kuoroharrastus kuitenkin vähenee kahteen prosenttiin. Vähitellen iän myötä osallistuminen kasvaa ja 65 vuotta täyttäneistä kuoroon kuuluu jo viisi prosenttia. (Hanifi 2004, 121.) Nuorten suuresta osallistumisprosentista johtuen kuorolaulu voi toimia merkittävänä johdattajana myöhempien musiikkiharrastusten pariin.

Vaikka kuorossa laulaminen on merkittävä musiikkiharrastusmuoto, sitä on kuitenkin tutkittu vähän. Kahdessa pro gradu –tutkielmassa on tutkittu kuorossa laulamisen motiiveja. Miettinen ja Niemistö (1998) tutkivat sitä, mitkä tekijät motivoivat yksilöä harrastamaan laulua mieskuorossa. Heidän tutkimuksessaan merkittävimmiksi asi-

oiksi kuorolaulun kannalta nousivat ystävät ja ryhmän jäsenyys. Muita motivoivia tekijöitä olivat laulamisen tuottama mielihyvä, mahdollisuus luovaan toimintaan, esiintyminen, kuuluisuus ja yleisön osoittama suosio. Murtoniemi (2002) on selvittänyt laulamisen motivaatiota poikakuorossa. Tutkimuksessaan hän päätyi siihen, että sisäinen motivaatio ja laulamisen tuottamat elämykset ovat poikakuorolaisille tärkeitä. Vanhempien kannustus ja myönteiset osaamisen kokemukset laulamiseen liittyen toimivat myös motivaatiota ylläpitävinä tekijöinä. Näiden lisäksi erityisesti esiintymiset koettiin kantavana voimana kuorolaisten keskuudessa.

2.2.5 Koulujen kuorot ja kerhotoiminta

Vuoden 2004 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (POPS 2004) mukaan kerhotoiminta on oppilaille suunnattua vapaaehtoista tavanomaisen koulutyön lisäksi järjestettävää toimintaa. Kerhotoiminta on koulun opetussuunnitelmaan sisällytettyä ja sen tarkoituksena on täydentää koulun kasvatus ja opetustyötä sekä edistää oppilaiden myönteisten harrastusten viriämistä. Lisäksi kerhotoiminnan avulla on tarkoitus tukea sekä oppilaan eettistä ja sosiaalista kasvua, että itsensä monipuolista kehittämistä. POPS:n 2004 mukaan kerhotoiminnan tavoitteet ovat:

- kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen
- lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen
- mahdollisuuden antaminen sosiaalisten taitojen kehittämiseen ja yhteisöllisyyteen kasvamiseen
- mahdollisuuden antaminen onnistumisen ja osaamisen kokemukseen
- luovan toiminnan ja ajattelun kehittäminen
- lasten ja nuorten kannustaminen tuottamaan omaa kulttuuriaan
- mahdollisuus oppilaan tuntemisen lisäämiseen
- harrastuneisuuden tukeminen ja myönteisten harrastusten lisääminen

(POPS 2004, 25.)

Kerhotoiminta liittyy yleensä johonkin koulun oppiaineeseen, kuten esimerkiksi taide- ja taitoaineet, etenkin liikunta ja musiikki. Kerhot toimivat yleensä tavanomaisen

koulutyön jälkeen iltapäiväkerhoina, iltakerhoina tai koulupäivän aikana joustotunneilla. Iltapäiväkerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden uusiin harrastuksiin, sosiaaliseen toimintaan ja itsensä kehittämiseen. Kerhoissa oppilaat voivat viettää aikaa koulutyön jälkeen turvallisessa ja virikkeisessä ympäristössä. Kerhotoiminta ja sen tarjoamat onnistumisen elämykset voivat kasvattaa heikosti menestyvän oppilaan itsetuntoa ja parantaa koulumyönteisyyttä, sekä aktivoida passiivisia oppilaita mukaan toimintaan. Kerhoissa toimivat ohjaajat tarjoavat myös aikuissuhteita niitä tarvitseville lapsille. (Lehtovaara-Limnell 1999, 35, 42.) Kuorotoiminta kouluissa on osa musiikinopetuksen lisänä tarjottavaa vapaaehtoista oppituntien ulkopuolista musiikkikasvatusta. Kuoro toimii koulussa usein kerhona, jota ohjaa joko koulun musiikinopettaja tai muu asiaan perehtynyt henkilö. Kuorot harjoittelevat kerran viikossa 1-2 tunnin ajan. Kuorolaiset ovat pääasiassa koulun omia oppilaita, mutta kuorotoiminta voi olla myös laajempaa.

Kuorokerhon toiminnan avulla voidaan tukea koulun musiikinopetusta ja yleistä kasvatustyötä. Lehtosen (1983) mielestä koulun musiikkiopetuksen tärkeänä tavoitteena onkin pysyvien musiikkiharrastusten virittäminen. Tällaisen harrastuksen myönteiset vaikutukset voivat ulottua koulutyön ulkopuolelle ja oppilaan myöhempisiin vaiheisiin. (Lehtonen 1983, 290-295.) Myös vuoden 2004 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa mainituilla kerhotoiminnan yleisillä tavoitteilla on hyvä mahdollisuus toteutua koulun kuorotoiminnan kautta. Kuorossa työskennellään yhteisten tavoitteiden eteen ja näin saadaan onnistumisenelämyksiä sekä osaamisen kokemuksia sosiaalisten taitojen kehittyessä. Lasten ja nuorten kannustaminen tuottamaan omaa kulttuuriaan laulamalla kehittää luovaa toimintaa ja ajattelua. Kuoroharrastus voi tarjota myös sellaisia elämyksiä, jotka virittävät mielenkiinnon laulamiseen tai muihin musiikkiharrastuksiin.

3 LAULAMISEN MOTIIVILUOKITUS

Tutkimuksessamme rinnastamme soittamisen ja laulamisen musiikkiharrastuksina toisiinsa, joten sovellamme tutkimuksessamme Erja Kososen (1996) liseniaattityönsään kehittämää soittamisen motiiviluokitusta laulamisen motiivien luokitteluun (vrt. Murtoniemi 2002). Kosonen ryhmittelee motiivit keskeisimmän toiminnan perusteella kuuteen ryhmään, jotka puolestaan jakautuvat alaryhmiin. Saman motiivin voi tulkintatavasta tai painotuksesta riippuen tulkita kuuluvaksi useampaan motiiviryhmään. Sovellamme motiivityyppien pääluokkia seuraavalla tavalla: 1) laulamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit, 2) suoritus- tai saavutusmotiivit ja –motivaatio, 3) vuorovaikutukseen perustuvat motiivit, 4) ulkoiset virikkeet, 5) välineelliset motiivit – hyöty ja ulkoiset palkkiot, 6) muita, laulajan persoonallisuuteen liittyviä motiiveja. (vrt. Kosonen 1996, 54-68; Murtoniemi 2002.)

3.1 Laulamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit

Laulaminen ja soittaminen, kuten musiikin tekeminen tai kuunteleminen yleensä, tuottavat erilaisia elämyksiä, jotka voivat olla myönteisiä tai kielteisiä. Kososen (1996) mukaan myönteinen musiikkielämys toimii motivaation herättäjänä ja kielteiset kokemukset puolestaan haittaavat elämyksiin perustuvien motiivien syntymistä. Soittamiseen ja soitettavaan musiikkiin liittyvät myönteiset kokemukset ja merkitykset ilmenevät soittamisen ilona, sekä kiinnostuksena soittaa ja oppia uutta. Soittaminen on tällöin mielekästä ja soittajaa sisäisesti palkitsevaa. (Kosonen 1996, 54.)

Erittäin mielekäs laulukokemus voi huipentua voimakkaaksi laulun ilon kokemukseksi. Tähän liittyy Mihaly Csikszentmihalyin (1990) flow-motivaatioteoria, jonka mukainen optimaalinen huippukokemus tempaisee laulajan mukaansa. (ks. edellä luku 2.1.2.) Tällöin laulaminen tuntuu vaivattomalta ja mielekkäältä sekä vahvistaa laulajan itsetuntoa ja motivaatiota (vrt. Kosonen 1996, 55).

Etenkin lapsikuoroissa kuoronjohtajalla on suuri merkitys laulamisen ilon ja myönteisten kokemusten mahdollistajana. Hänen tulisi pyrkiä auttamaan lapsia musiikillisen motivaation löytämisessä luomalla mahdollisuuksia onnistumisen elämyksien kokemiselle. Laulamisen iloa kuoron sisäisenä voimavarana korostaa myös Tapiola kuoron johtaja Erkki Pohjola (1992). Hän tähdentää erityisesti sisäisen motivaation merkitystä: Jos lasten ja nuorten oma motivaatio ja rakkaus laulamiseen eivät ole joka hetki mukana, kuorotyöskentely ei ole mahdollista. Pohjolan kokemusten mukaan laulamisen iloon ja rakkauteen vaikuttavat monet asiat, kuten yhteisyyden kokeminen, mielekäs ohjelmisto ja tunne edistymisestä kohti vaativaa tavoitetta. Iloa on myös se, että lapset saavat laulaa omalla äänellään ja että he saavat kokea olevansa ”yksi niistä soittimen kielistä, jotka synnyttävät yhteisen sointikuvan”. (Pohjola 1992, 105-106; ks. myös edellä luku 2.1.2.) Kuoron johtaja voi myös rohkaista lapsia omien ideoiden tuottamiseen pitämällä yllä turvallista, avointa ja luovaa ilmapiiriä.

3.1.1 Laulettavaan ohjelmistoon perustuvat motiivit

Soittajan musiikillisiin mieltymyksiin vaikuttaa koko hänen elinympäristönsä ja sen musiikilliset perinteet. Nämä mieltymykset ovat yhteydessä siihen, miten mielekkäänä soitettava ohjelmisto koetaan. Ohjelmistoon liittyvä motiivi voi olla usein lähellä elämyksiin liittyvää motiivia, mutta kaikki soitettavat kappaleet eivät välttämättä tuota musiikillisia elämyksiä, vaan niiden herättämät motiivit voivat kuulua painotukseltaan johonkin muuhun motiiviryhmään. Soitettavan kappaleen mielekkyys vaikuttaa myös siihen, kuinka motivoivana kappaleen harjoittelu ja oppiminen koetaan. (Kosonen 1996, 56.) Kappaletta harjoitellaan sitä enemmän, mitä läheisemmäksi se koetaan (vrt. Kurkela 1993, 250).

Joskus kuoronjohtajan valitsema laulu saattaa tuntua laulajista ensin ikävältä ja vaikealta. Jos laulu muuttuu mielekkääksi taitoja kartuttavaksi haasteeksi harjoitteluprosessin edetessä, saattaa motivaatio perusteellisempaan työskentelyyn kasvaa. Ohjelmistoon vaikuttavat ulkoiset virikkeet eivät suinkaan sulje pois mahdollisuutta elämyksellisten motiivien syntymiseen opetteluprosessin aikana (Kosonen 1996, 56).

3.1.2 Kulttuurin omaksuminen

Tutkimusten perusteella musiikki on merkittävä osa nuorisokulttuureja ja se heijastaa usein nuorten elämäntyyliä (Longhurst 1995, 195-225). Etenkin populaarimusiikista saattaa muodostua tärkeä osa monen lapsen ja nuoren elämää. Bennett (2000) tuo voimakkaasti esille, että varsinkin nuorten elämässä musiikin rooli jokapäiväisessä elämässä on korostunut ja on siten heille merkittävä osa ympäröivää yhteiskuntaa. Musiikin kautta nuoret tulkitsevat ympäristöään ja monille nuorille populaarimusiikki onkin kaikkialla läsnä oleva aspekti elämässä. (Bennett 2000, 34.) Antti Juvosen (2000, 154) tutkimuksessa, jossa kartoitettiin vastaajien musiikkimakua, todetaan rockmusiikin olleen suosituin (64,2 %) musiikkilaji ala-asteikäisten lasten keskuudessa. Koska lasten ja nuorten musiikkimieltymyksiin vaikuttaa heidän oman elinympäristönsä musiikkikulttuuri, voidaankin olettaa, että etenkin heidän omaksi kokemansa musiikki virittää motiiveja sen esittämiseen ja harjoitteluun (Kosonen 1996, 57). Siksi kuorolaisten musiikillisella taustalla on vaikutusta siihen, kuinka motivoituneita he ovat kuorossa lauletuista lauluista.

Musiikki merkitsee jokaiselle jotain yksityistä viihtymisen tapaa ja oman kulttuurin omaksumista, mutta laajemmalla tasolla se on myös kulttuurikanava ihmisten välillä. (Hongisto-Åberg, Lindeberg-Piiroinen & Mäkinen 1993, 19). Tästä näkökulmasta katsottuna myös kuoro toimii yhtenä musiikillisen kulttuurin välittäjänä. Kuoronjohtajalla on laulettavasta ohjelmistosta oma näkemys, joka perustuu hänen musiikilliseen taustaansa, tietoihin ja taitoihin. Lapsille ja nuorille muodostuu ohjelmistosta oma näkemys. Kuoro onkin musiikillisten kulttuurien kohtauspaikka. Siellä laulajat voivat saada elämyksiä oman musiikkikulttuurinsa innoittamana, sekä virikkeitä muiden erilaisista musiikillisistä näkemyksistä.

Jos laulut ja niiden edustama musiikkikulttuuri ovat kaukana laulajan omasta musiikillisesta kokemusmaailmasta, saattaa syntyä ristiriita näiden kahden erilaisen kulttuurin välille. Hargreaves (1986) viittaa käsitteellä *culture clash* koulun opetussuunnitelman ja populaarikulttuuria ohjaavan massamedian väliseen ristiriitaan. Tämä kulttuurien yhteentörmäys voi tapahtua esimerkiksi populaarikulttuuria vähäisessä määrin tuntevan opettajan ja populaarikulttuurin mukana elävän oppilaan välillä.

(Hargreaves 1986, 188-189.) Pohjola (1992) tähdentää avoimuuden säilyttämistä kuoron johtamisessa. Johtajan on tärkeää kehittää ja hienosäätää tavoitteitaan yhdessä kuorolaisten kanssa. (Pohjola 1992, 219.)

3.2 Suoritus- tai saavutusmotiivit ja –motivaatio

Kosonen (1996) luokittelee suoritusmotivaation hallinta-, esiintymis- ja kilpailumotiiveihin sekä epäonnistumisen pelkoon ja syyllisyysmotiiveihin. Näissä laajalaisissa motiiveissa oleellista on jokin suoritus, joka voi olla abstrakti tai konkreettinen ja tilannekohtainen. Abstrakti suoritus voi olla esimerkiksi omien tavoitteiden saavuttaminen tai kavereiden arvostuksen saaminen opittujen taitojen vuoksi. Abstraktin suorituksen kohdalla voidaan puhua suoritusmotivaation sijaan saavutusmotivaatiosta. Hallam (2002) huomauttaa, että saavutusmotivaatio voisi olla koulu maailmassa tärkeämmässäkin roolissa. Oppilaiden tarve saavuttaa jotain, on suorittamisen sijaan kuitenkin vain liian harvalle oppimista motivoiva tekijä. (Hallam 2002, 227.) Konkreettisia ja tilannekohtaisia suorituksia voivat olla uuden tehtävän hallitseminen tai arvosana. Sekä koulun varsinaisessa musiikinopetuksessa, että musiikkioppilaitosten soitonopetuksessa oppimista ja tavoitteiden saavuttamista useimmiten mitataan erilaisilla arvioinneilla. Arviointi voi vaikuttaa oppilaan motivaation sisältöön riippuen hänen omista opiskelutavoitteistaan. (Kosonen 1996, 58).

Suoritusmotiivit voidaan jakaa myös sisäisiin, soittajasta itsestään lähteviin motiiveihin ja ulkoisten virikkeiden tai velvoitteiden synnyttämiin ulkoisiin motiiveihin. Ulkoinen suoritusmotiivi ei ole kovin suotuisa perusta musiikilliselle toiminnalle. Joskus myös soittajan itsensä asettamat tavoitteet saattavat luoda paineita suoriutua hyvin. (Kosonen 1996, 58.)

Myös kuorossa laulamiseen voi liittyä suorittamiseen tai saavuttamiseen liittyviä motiiveja. Laulajien keskinäinen laulutaidon vertailu suorittamiseen liittyvänä motiivina saattaa luoda suorituspainetta pyrittäessä aina kilpailuun laulamisen paremmuu-

desta. Kuoronjohtaja voi myös joskus joutua arvioimaan kuorolaisten laulutaitoa. Tällainen arviointi ja laulajien paremmuusjärjestykseen asettaminen saattaa virittää suorittamiseen ja saavuttamiseen liittyviä motiiveja.

3.2.1 Hallintamotiivit

Kososen (1996, 59) mukaan hallintamotiivien lähtökohtana ovat soittajan omat tavoitteet sekä voimakas halu hallita tehtävä. Hän näkee hallinta -käsitteen olevan laaja-alainen, johon kuuluu soittotaito ja osaaminen. Soittotaito karttuu osaamiseksi harjoittelun ja onnistuneiden oppimiskokemusten kautta, kun taas osaaminen synnyttää automatisoitumista ja tottumuksia. Tottumukset voivat olla rutiinimaisia suorittamisen tekniikoita, mutta varsinaista osaamista, hallintaa on vasta näiden rutiinien tarkoituksenmukainen käyttö tilanteissa, joissa vaaditaan luovuutta. Hallintakokemukset ovatkin edellytys soittamisen jatkuvuudelle, sillä hallinta ja siihen liittyvä pystyvyyden tunne mahdollistavat hyvin soittamisen. (Kosonen 2001, 83-84.) Kurkela (1994, 130) lisää, että musiikillisten taitojen oppiminen ja hallinta on merkki edistymisestä ja kehityksestä, ja se voidaan kokea suurta tyydytystä tuottavana.

Suoriutumistilanteissa ihmiset pitävät lopputulokseen vaikuttavina tekijöinä ensisijaisesti neljää syytä: kyvyt, ponnistelu, tehtävän vaikeus ja sattuma. Yleensä ajatellaan, että hyvään suoritukseen vaikuttavat useat tekijät, kuten kyvykkyys, tehtävän eteen työskentely, tehtävän helppous ja hyvä onni. Vastaavasti epäonnistuneen suorituksen koetaan johtuvan kykyjen ja ponnistelun puutteesta, tehtävän vaikeudesta tai huonosta onnesta. (Kuusinen 1997, 206.) Kosonen (1996) tähdentää, että soittajan mielestä onnistumiseen vaikuttavat ennen kaikkea hänen omat kykynsä ja tehtävän hallinta. Tästä seurauksena voimakkaan suoritusorientaation omaava soittaja saattaa valita keskinkertaisia soittotehtäviä taitoihinsa nähden varmistaen tehtävän onnistumisen. Onnistunut suoritus saatetaan kokea myös niin voimakkaana elämyksenä, että se virittää soittamisen tuottamiin musiikillisiin elämyksiin liittyvän motiivin. (Kosonen 1996, 59.)

Kosonen (2001) käsittelee väitöskirjassaan hänen muuttunutta käsitystään hallintamotiiviin, hallintakokemuksen sisältöön ja merkitykseen liittyen. Myös suoritusmotivaation käsitteeseen hän suhtautuu kriittisemmin. Saavutusmotivaatio -käsitteen paremmuus suorittamisen -käsitteeseen verrattuna, kuvaa enemmän soittajan oman itsensä kehittymistä. Hän lisää vielä, että soittajan kykyjä kuvaavat parhaiten käsitteet hallinta ja pystyvyys. Hallinnassa erottuvat kaksi osaa: tekninen (kontrolloitu) ja elämyksellinen hallinta. Kontrolloidussa hallinnassa painottuu ulkopuolisiin normeihin perustuva kokonaisvaltainen soittotekninen ja tyyllinen hallinta. Elämyksellisen hallinnan tavoitteena on elämyksellisesti ehyt ja nautintoa tuottava esitys teknisen osaamisen painottumisen sijaan. (Kosonen 2001, 126.)

3.2.2 Motiivina musiikin esittäminen

Musiikin esittäminen voi olla monille keskeinen osa musiikin opiskelua ja hyvä motiivi harrastuksen jatkumiselle. Esiintymistilanteista saadut myönteiset kokemukset auttavat soittajaa jatkamaan eteenpäin. (Kosonen 1996, 60.) Kuorotoiminnan kannalta on tärkeä pohtia musiikin esittämisen syitä, sillä kuorossa laulaminen tähtää lähes aina johonkin esiintymiseen. Varsinkin koulujen kuoroilla on yhtenä oleellisena tavoitteena esiintyä esimerkiksi koulun juhlissa tai lähiympäristön tapahtumissa. Nämä tilaisuudet ja niistä saadut kokemukset ovat usein harjoittelukauden huipentumia. Kurkelan (1995) mukaan esiintymistilanteesta ajatellaan usein, että vain yleisö on saava osapuoli. Esittäminen antaa kuitenkin itse musiikin, musiikin tekemisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta myös paljon esittäjälle itselleen. (Kurkela 1995, 77.) Toisaalta Louhivuori ja Salminen (2005) väittävät kuorolaulun motivaatiota kartoittavasta kyselytutkimuksessaan, että esiintymishalu ei ole kuorolaisille kovin merkittävä kuorolauluun vaikuttava tekijä (Louhivuori & Salminen 2005, 13).

Esiintymistilanteessa soittaja arvioi suoritustaan kriteereinään oma minäkäsitys ja aiemmat musiikkikokemukset. Kriteerinä saattaa tällöin olla mielihyvän ja musiikillisen elämyksen saaminen tai kulttuuristen ja institutionaalisten odotusten mukainen ”oikein soittaminen”, jolloin hallinnan kriteerit muuttuvat ulkoisiksi vaikuttimiksi. Ulkoisten odotusten mukaan esiintyessään esiintyjä huomioi voimakkaammin vas-

taanottajan ja hänen odotuksensa. (Kosonen 1996, 59.) Pohjola (1992) korostaa pitkän kokemuksensa valossa kuoronjohtajan merkitystä kuoronsa profiilin luojana. Kuoronjohtajan vaikutus ulottuu kaikkeen siihen mitä kuorossa tehdään. (Pohjola 1992, 217.) Etenkin lapsikuoron johtajalla on suuri merkitys siinä millaisia esiintymiskokemukset ovat kuorolaisille. Esiintymistilanteissa hän vaikuttaa toiminnallaan kuoron sisäisiin odotuksiin siitä miten ja miksi esiinnyttään. Johtaja voi korostaa yhdessä laulamisen iloa, sekä musiikillisia elämyksiä ja niiden välittämistä yleisölle. Toisaalta vastakohtana edelliselle kuorossa saatetaan ylikorostaa ”oikein laulamista” musiikillisten elämysten kustannuksella.

Soittajan luottamus itseensä soittajana vaikuttaa musiikin esittämiseen. Hyvä esiintyjä uskoo itseensä ja tietää omat mahdollisuutensa, kun taas heikomman itseluottamuksen omaava esiintyjä on epävarmempi. Musiikin esittämiseen vaikuttaa myös esiintymisjännitys. Yhteismusisoiminen voi sooloesiintymiseen verrattuna luoda myönteistä esiintymismotivaatiota, kun tilanteessa on mukana muitakin jakamassa jännitystä. (Kosonen 1996, 60.) Kuorossa laulaminen voi vahvistaa heikkoa itseluottamusta yhteismusisoinnin rohkaisevan vaikutuksen avulla.

3.2.3 Kilpailumotiivi

Kilpailumotiivilla tarkoitetaan suoritusmotivaatiota, jonka taustalla on joko myönteinen kilvoittelu itsensä kanssa tai vertailu toisiin soittajiin. Jälkimmäiseen voi liittyä kielteisiä piirteitä, kuten omien taitojen aliarviointia, ja nuori soittamisen harrastaja voi kokea sen ahdistavana ja motivaatiota heikentävänä. Kilpailumotiivi on pitkäkestoisena epätodennäköinen, mutta lyhytkestoisena se voi olla hyvä motiivi: soittaja työskentelee sisäisen ja ulkoisen yllykkeen voimin kohti parasta mahdollista lopputulosta. (Kosonen 1996, 60-61.) Laulamisen ja esiintymisen paremmuudesta, sekä tähteydestä kilvoittelua näkee kaikille tutuissa televisiokilpailuissa, joita ovat esimerkiksi Tenavatahti- ja Idols-kilpailut. Kuorotoiminnassa tätä henkilöiden välistä kilvoittelua on luultavasti vähemmän ja sitä on vaikeampi tutkia, sillä kuorossa laulaminen perustuu pitkälti ryhmätyöhön.

3.2.4 Epäonnistumisen pelko ja syyllisyys, opittu avuttomuus

Epäonnistumisen pelko ja syyllisyys ovat suoriutumiseen ja onnistumiseen liittyvä vastapuoli. Tällaisia tunteita saattaa kokea esimerkiksi heikon itseluottamuksen omaava nuori soittaja. Hän ei usko omiin kykyihinsä, mutta ahkeroi oppiakseen annetut tehtävät. Tehokasta oppimista kuitenkin vaikeuttaa huoli epäonnistumisesta. Tähän huoleen liittyy läheisesti myös syyllisyys tekemättä jättämisestä. Soittaja saattaa kokea, että enemmän harjoittelemalla olisi pystynyt parempaan suoritukseen. Soittajan voimakas itsekontrolli, epäonnistumisen pelko ja syyllisyys heijastuvat musiikin tuottamaan tyydytykseen ja saattavat heikentää musiikillisia soittamisen motiiveja. (Kosonen 1996, 61.) Epäonnistumista pelkäävälle huonosti menestyminen tarkoittaa lahjakkuuden puutetta ja onnistumisen mahdollisuus on puolestaan sattuman varassa. Lapset jotka eivät usko omaan menestykseensä, tarvitsevat koulussa enemmän autonomiaa kykyjensä löytämiseen. Lisäksi heidän vaikutelmansa opettajan vallasta on kielteinen. (de la Motte-Haber 1985, 354.)

Käsitykset oman minän pystyvyydestä voivat syntyä hyvin erilaisten tekijöiden seurauksena. Kuitenkin toistuvat epäonnistumisen kokemukset tietyn tyyppisissä tehtävissä synnyttävät vähitellen meissä uskomuksen siitä, että emme kykene suoriutumaan kyseisestä tehtävästä. (Lehtinen & Kuusinen, 2001, 226.) Kun ihminen uskoo jo etukäteen epäonnistuvansa musiikkiin liittyvissä vaatimuksissa, on kyseessä opittu avuttomuus. Tällaisen ajattelutavan syynä ei ole motivaatioon liittyvät tekijät, vaan oppimista vaikeuttavat tunneperäiset, heikkoon itsetuntoon liittyvät syyt. (de la Motte-Haber 1985, 354.) Nuori soittaja saattaa siis jo omalla asenteellaan estää oppimista aliarvioimalla omia musiikillisia kykyjään. Tämä haittaa täysipainoista uuden asian omaksumista ja heikentää oma-aloitteisuutta. Jokainen soittaja kokee joissain tilanteissa epäonnistumisenpelkoa, mutta pitkäkestoisena se on lähellä opittua avuttomuutta. (Kosonen 1996, 61.)

Kuorossa vastuu laulujen osaamisesta ja esiintymisten onnistumisesta jakaantuu laulajien ja kuoronjohtajan kesken, eikä kukaan heistä ole yksin vastuussa onnistumisesta. Kuoronjohtajalla on kuitenkin jälleen tärkeä merkitys myönteisen ja sallivan ilmapiirin luomisessa. Yhdessä tekemistä korostava ja epäonnistumista salliva ilmapiiri-

ri voikin lieventää epäonnistumisen pelkoon liittyviä kokemuksia ja vahvistaa onnistumisen kokemusten kautta laulajien itseluottamusta.

3.3 Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit

Erilaiset vuorovaikutussuhteet ympäristön kanssa voivat virittää erilaisia soittamisen – tai laulamisen – motiiveja. Motivoitumisen kannalta keskeistä ovat kontaktit toisiin soittajiin ja soitonopiskelijoilla opettajaan. (Kosonen 1996, 62.) Kuorossa laulaminen on vuorovaikutusta parhaimmillaan, jossa korostuvat ennen kaikkea sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus laulajien välillä. Lappalainen (2004, 75) kuvaa, kuinka kuorolaulaja omaksuu harrastuksessaan ryhmätyön idean ja antaa arvon laulajakaverilleen tietäen että saumaton yhteistyö tuottaa hyvän tuloksen. Motiivin kuorossa laulamiseen voi tällöin virittää vuorovaikutukseen perustuva kontakti, kannustus tai malli (Kosonen 1996, 62).

3.3.1 Kontaktimotiivit ja malli

Musiikillinen toiminta on usein ryhmäkeskeistä toimintaa. Monille musiikin sosiaalinen merkitys voikin olla tärkeä yhteismusisoinnin jatkuvuuden kannalta. (Asmus 1994, 28.) Kontaktimotiivi vaikuttaa vuorovaikutustilanteissa yksilöiden ja ryhmien välillä. Varsinkin nuoret pyrkivät luomaan kontakteja etenkin vertaisryhmänsä jäseniin. Musiikkiharrastuksissa yhteismusisointi, kuten esiintyminen, yhtyeissä soittaminen tai kuorossa laulaminen synnyttävät väistämättä lukuisia vertaiskontakteja. Joskus yhdessä oleminen ja kontaktit toisiin soittajiin voivat muodostua tärkeämmäksi motiiviksi, kuin itse musiikin tekeminen. Lisäksi ryhmän jäsenten samankaltaiset musiikilliset mielipiteet ja mieltymykset voivat motivoida osallistumaan toimintaan. (Kosonen 1996, 62.)

Yksi tärkeimpiä musiikin harrastamiseen liittyviä motiiveja on kontakti soitonopettajaan. Opettajan kannustus ja rakentava palaute yhdistettynä ammattitaitoiseen ope-

tukseen luo myönteisen ilmapiirin oppimiselle. Opettajan ja oppilaan välinen ystävyyssuhde voi syventää kontaktin merkitystä ja myönteistä vaikutusta soittamiseen. Myös koulun musiikinopettajalla on merkittävä vaikutus oppilaiden vanhojen musiikillisten motiivien vahvistajana, sekä uusien motiivien virittäjänä. Kaiken kaikkiaan opettajan vaikutus ei rajoitu ainoastaan kontaktimotiiviin, vaan se heijastuu oppilaan koko musiikilliseen motivaatioon. (Kosonen 1996, 62-63.)

Myös jonkun yksittäisen henkilön malli voi toimia kontaktimotivaatioon vaikuttajana. Se voi olla joko realistinen tai idealistinen esikuva, joka herättää ihailua ja arvostusta motivoituneiden toiminnallaan. Nuorelle malleina voivat toimia esimerkiksi opettaja tai soittajakaverit. Nämä mallit voivat olla myönteisiä tai kielteisiä. Vertaisryhmään kuuluvien soittajakavereiden kautta voi tulla positiivisia malleja soittamiselle, soittonopettaja voi toimia esimerkkinä mallioppimisen kautta ja koulun musiikinopettaja voi olla nuorelle esimerkkinä monipuolisesta muusikkoudesta. (Kosonen 1996, 63.)

Kuoroharrastuksessa malleina toimivat laulajatovereiden ja kuoronjohtajan lisäksi mahdollisesti kuorolaulua harrastavat vanhemmat ja sisarukset. Kosonen (2001) vahvistaa väitöskirjassaan näkemyksiä vanhempien ja sisarusten antaman mallin myönteisestä vaikutuksesta soittamisen motivaatioon. Lapsikuoronjohtaja Kari Ala-Pöllänen (1999) painottaa kuoronjohtajan merkitystä mallina toimimisesta. Hänen mukaansa musiikki tarjoaa kuoronjohtajalle monitasoisen vaikutusmahdollisuuden sekä tien musikaalisen lapsen sisimpään. Luokan- tai musiikinopettajan tavoin lapsikuoronjohtaja välittää nuorille laulajille, tahtoen tai tahtomattaan, musiikkiin liittyvien vaikutteiden lisäksi monia ulkomusiikillisia malleja. (Ala-Pöllänen 1999, 6-7.)

3.3.2 Auttamis- ja solidaarisuusmotiivi, sekä kannustus

Auttamismotiivia voi ilmetä etenkin yhteismusisointiin liittyvissä harrastuksissa, kuten yhtyeissä ja orkestereissa. Tällöin enemmän kokemusta omaavat ja taidoissaan pidemmällä olevat tukevat soittajatovereitaan. Tällainen mallina tai esikuvana oleminen voi virittää myönteisiä hallintamotiiveja ja vahvistaa soittajan itsetuntoa, mutta suoranaisesti soittamisen motiiviksi sen määrittäminen voi olla vaikeaa. (Kosonen

1996, 63.) Kuorolaulaminen on yhdessä musisointia parhaimmillaan, sillä kaikki laulajat työskentelevät saman tavoitteen saavuttamiseksi. Yksilön kohdalla on siten vaikea määrittellä, milloin toisten auttaminen on erillinen kuorossa laulamisen motiivi.

Tärkeiden ihmisten kannustus ja hyväksyntä vahvistavat soittajan itseluottamusta ja vaikuttavat siihen, kuinka merkitykselliseksi soittoharrastus koetaan. Vanhempien, ystävien ja muiden läheisimpien ihmisten kannustus vaikuttaa motivaatioon pitkäkestoisemminkin. Soitonopiskelijoiden kohdalla soittoharrastuksen merkityksellisyyteen ja kiinnostavuuteen liittyy läheisesti myös soitonopettajan kannustava asenne. (Kosonen 1996, 64.) Lasten kuoroharrastuksen taustalla tulisi kuoronjohtajan lisäksi toimia muita harrastamista tukevia henkilöitä. Lähimmät kannustajat löytyvät usein oman perheen parista. Vanhempien aktiivisuus, kannustus ja myönteinen suhtautuminen ovat tärkeitä harrastuksen jatkumisen kannalta. Kauppinen ja Sintosen (2004) kokemusten mukaan pysyvän musiikkiharrastuksen taustalla onkin monesti sekä vanhempien, koulun että opettajien tuki ja kannustus. He lisäävät, että kodilla ja perheellä näyttäisi olevan myös suuri merkitys elinikäisen musiikkiharrastuksen syntyemiselle ja ylipäättään musiikista kiinnostumiselle jo varhaislapsuudesta alkaen. (Kauppinen & Sintonen 2004, 10-15; ks. myös Hallam 2002, 234.). Ala-Pölläsen (1999, 7) mielestä vanhemmat löytävät valitettavasti aktiivisuudelleen kuitenkin liian usein arvokkaampia kohteita kuin lapsen kuoroharrastuksen tukityö.

3.4 Ulkoiset virikkeet

Ulkoiset virikkeet ovat laaja käsite ja nimensä mukaisesti ne ovat soittajan ulkopuolelta tulevia motiiveja virittäviä tekijöitä. Esimerkiksi vuorovaikutukseen perustuvissa motiiveissa malli ja kannustus voivat olla ulkoisia virikkeitä, samoin kuin soittajatoverilta lainattu mielenkiintoinen nuotti voi herättää sisäisen motiivin ja halun tutustua kappaleeseen. Koulun musiikinopetus voi tarjota ulkoisten virikkeiden avulla joillekin nuorille ainutkertaisia mahdollisuuksia soittoharrastuksen parissa. Myös

joukkotiedostusvälineet ja nuorisokulttuuri luovat realistisia tai idealistisia malleja ja odotuksia soittamiselle. (Kosonen 1996, 64.)

3.5 Välineelliset motiivit – hyöty ja ulkoiset palkkiot

Välineellinen motiivi tarkoittaa keinoa saavuttaa jokin päämäärä muun toiminnan kautta. Soittotaidosta yksilölle koitua hyöty voi ilmetä eri tavoin: joko abstraktina, hyödyllisenä taitona soittajan tulevaisuutta ajatellen tai konkreettisenä soittamiseen liittymättömänä ulkoisena palkkiona. Hyötymotiiveihin perustuva motivaatio vaikuttaa oppimiseen tehden siitä pinnallista ja ulkokohtaista, mikä ei soittamisen kannalta ole suotuisaa. Pahimmillaan ulkoiset palkkiot voivat toimia eräänlaisina kiristyskeinona asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toisaalta tilannekohtaisena välineellisenä motiivina tämä on tuttua kaikille soittajille, kun harjoitellaan kappaleen osia tavoitellen kokonaisuuden oppimista. Vaikka välineellisen motiivin päämäärä on tällöin harjoiteltava kappale, voi motiivin määrittää myös kuuluvan ohjelmistoon perustuvaksi motiiviksi. (Kosonen 1996, 65-66.)

Kuorolaulaminen voi toimia välineellisenä keinona hankkia tiettyjä taitoja ja valmiuksia, jotka laulaja kokee tulevaisuuden kannalta hyödyllisinä. Louhivuoren ja Salmisen (2005, 13) kyselyssä laulu- ja ilmaisutaidon sekä esiintymisvarmuuden kehittyminen ovat oleellisia kuorossa laulamisen syitä. Koulukuorossa laulamisella saatetaan musiikillisten taitojen ja kaverisuhteiden hankkimisen lisäksi tavoitella konkreettisesti myös parempaa musiikin arvosanaa.

3.6 Muita, laulajan persoonallisiin ominaisuuksiin liittyviä motiiveja

Soittajan tai laulajan persoonalliset ominaisuudet vaikuttavat myös musisoinnin motiiveihin. Tämä voi ilmetä esimerkiksi spontaanina innostumisena ja tunnollisuutena. Musisoinnissa spontaania kiinnostusta lukuun ottamatta korostuu oman minän suojele ja kehittäminen itse musiikin ja musiikillisten kokemusten sijaan. Tällöin pienetkin vastoinkäymiset saatetaan kokea uhkana omalle itsetunnolle ja minäkäsitykselle, mikä puolestaan voi johtaa vetäytymiseen ja kielteisiin tunneilmaisuihin. (vrt. Kosonen 1996, 22, 66.)

3.6.1 Uteliaisuus ja kiinnostus, sekä vakiintuneet tottumukset

Lapset toimivat syntymästään asti sisäisen kiinnostuksen varassa ja ovat uteliaita oppimaan koko ajan uutta (edellä luku 2.1.2; Deci & Ryan 2000, 56). Myös nuoret hankkivat mielellään uusia kokemuksia ja kokeilevat erilaisia harrastuksia yrittäessään löytää omia vahvuusalueitaan. Tällöin motivaatio kyseisiin harrastuksiin saattaa vaihdella merkittävästi. Merkityksellisimmiksi koetut harrastukset jatkuvat motivaation kasvaessa ja vähemmän merkitykselliset jäävät vähitellen pois. Harrastuksen aloittamiseen riittää usein pelkkä uteliaisuus, mutta aiheeseen syventymiseen tarvitaan jo pitempiaikaisempi kiinnostus. Kiinnostus voidaankin nähdä kokonaismotivaation kannalta tärkeänä yleismotivaationa, mutta esimerkiksi soittotaitoa se ei vie eteenpäin ilman musiikillisiä ja hallintaan liittyviä motiiveja. Harrastuksen kautta saadut mielekkäät onnistumisen elämykset luovat pohjan kiinnostuksen ja innostuksen jatkumiselle. (Kosonen 1996, 66.)

Perheen musiikillinen harrastuneisuus ja kasvuympäristön musiikkiperinteet vaikuttavat vakiintuneiden tottumusten syntymiseen. Perheissä, joissa musiikki on näkyvä osa elämää, voivat soittamiseen tai laulamiseen liittyvät vakiintuneet tottumukset vaikuttaa perheenjäsenten musiikkiharrastuksiin niin myönteisesti kuin kielteisesti. Perheen musiikilliset virikkeet vahvistavat mahdollisia perinnöllisiä taipumuksia ja luovat odotuksia. Toisaalta totumus voi myös johtaa vääriin odotuksiin ja uhmaan

näitä odotuksia vastaan. Tämä voi näkyä vastalauseena musiikin harrastamista kohtaan, kuten harrastuksen lopettamisena. (vrt. Kosonen 1996, 67.)

Musiikkiharrastusta innoittavana motiivina tottumukset voivat yllyttää harrastuksen aloittamiseen, sekä toimia motivaatiota ylläpitävänä voimana. Tärkeimpänä motiivina se ei tosin vie harrastusta kovin pitkälle. Soittamisesta tai laulamisesta saattaa tulla tottumus, josta ei haluta kuitenkaan kokonaan luopua. Tällaisen pitkäkestoisen tottumusmotiivin kautta voidaan kuitenkin saada muita harrastuksen jatkuvuutta tukevia kokemuksia. (vrt. Kosonen 1996, 67.)

3.6.2 Velvollisuudentunto ja väkinäisyys

Musisoimiseen liittyvät tavoitteet luovat sisäisiä velvoitteita ja toteutuessaan onnistumisen tunteita. Toisaalta täyttämättä jääneet velvoitteet voivat luoda häpeäntunnetta ja pettymyksen kokemuksia suhteessa minäkäsitykseen ja omiin odotuksiin ihaneminästä. Tällaiseen sisäiseen velvollisuudentuntoon vaikuttaa minäkäsityksen realistisuus. Joskus velvollisuudentunto voi koitua jopa musisoimisen estäväksi ahdistukseksi, jos odotukset ja käsitykset omista taidoista ovat epärealistisia. Yleisesti velvollisuudentunto vaikuttaa jollain tasolla jatkuvasti ja esimerkiksi yhteismusisoinnissa sitä virittää myönteisessä mielessä yhteisvastuullisuus yhteisen päämäärän saavuttamisesta. Ulkoiseksi velvollisuudentunto koetaan silloin, kun musiikkiharrastuksen tavoitteet asetetaan ulkoapäin ja nuori tuntee velvollisuudekseen täyttää asetetut odotukset ilman omakohtaista mielekkyyttä. Tähän liittyy usein syyllisyyden ja epäonnistumisen pelon kokemuksia. (vrt. Kosonen 1996, 68.)

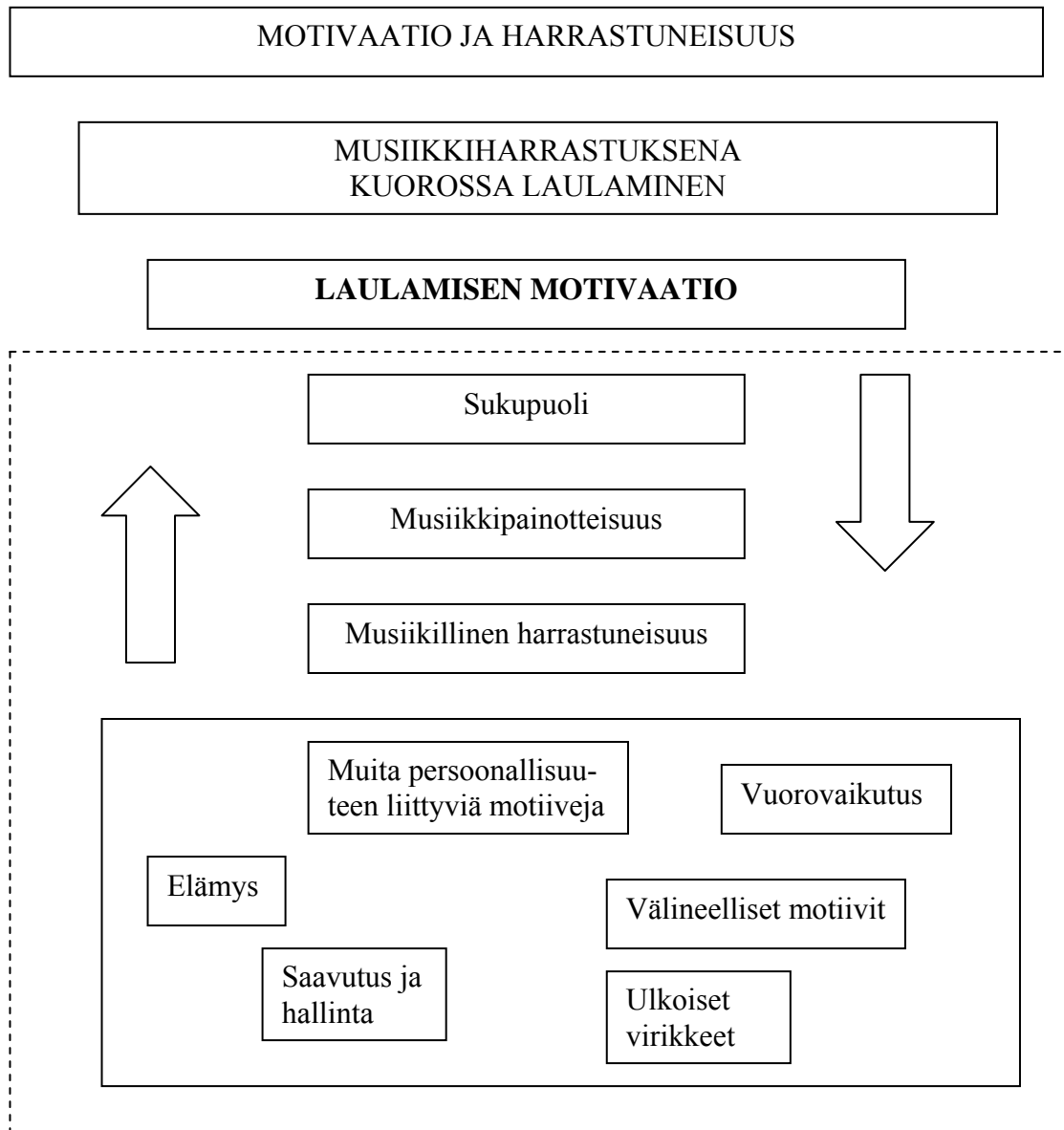
Velvollisuuden tunne on haitallinen musiikkiharrastuksen mielekkyyden ja jatkuvuuden kannalta. Kurkela (1994) toteaa musiikin kasvavan osaksi lapsen persoonallisuutta silloin, kun se palvelee ensisijaisesti hänen omia sisäisiä tarpeita ja on hänelle itseohjautuva harrastus. Jos sen sijaan lapsen musiikkiharrastuksesta tai musiikillisesta suorituksesta muodostuu vanhempien tai opettajan kunnianhimon tyydyttämisen väline, musiikin harrastamisen arvo voi olla lapselle ulkoista eli välineellistä. (Kurkela 1994, 346.) Toisinaan velvollisuuden ja väkinäisyyden tuntemukset voivat olla

vain tilapäisiä ja aiheutua esimerkiksi väsymyksestä (Kosonen 1996, 68). Kuorossa hankaliksi koetut laulut tai pitkäksi venyvät harjoitukset voivat näkyä tilapäisenä väkinäisyytenä ja levottomuutena.

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksemme päätavoitteena on tutkia peruskoulujen kuoroissa laulavien oppilaiden (N = 220) motiiveja osallistua kuoron toimintaan. Lisäksi tarkastelemme sukupuolen, kuorolaisen koululuokan musiikkipainotteisuuden ja kuorolaisen musiikkiharrastuneisuuden vaikutusta motivaatioon. Tutkimuskysymysten muodostamisen teoreettisia lähtökohtia ja yhteyksiä havainnollistamme kuviossa 1. Tutkimuksesamme etsimme vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mikä motivoi oppilaita laulamaan koulun kuorossa?
2. Miten tyttöjen ja poikien laulamisen motiivit eroavat toisistaan?
3. Miten musiikkiluokkien ja ei-musiikkiluokkien oppilaiden laulamisen motiivit eroavat toisistaan?
4. Vaikuttaako musiikin harrastuneisuus kuorossa laulamisen motivaatioon?

KUVIO 1. Tutkimuskysymysten teorettinen viitekehys.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuksen kohdejoukko ja aineiston kerääminen

Tutkimuksemme kohdejoukkona olivat perusopetuksen piiriin kuuluvien koulujen kuoroissa laulavat oppilaat. Tutkimukseemme osallistui 220 koulukuoroissa laulavaa 1.-9. luokkien oppilasta, joista 177 oli tyttöjä (80 %) ja 43 poikia (20 %). Suurin osa (77 %) vastanneista oli 10–12 -vuotiaita (TAULUKKO 1).

TAULUKKO 1. Vastanneiden ikäjakauma.

Ikä	N	%
7	2	1
8	11	5
9	31	14
10	50	23
11	69	31
12	50	23
13	2	1
14	5	2
Yhteensä	220	100

Aineisto käsitti viiden eri koulun kuoron laulajien vastaukset (TAULUKKO 2), joista Kuorot A ja B, olivat musiikkiluokkien kuoroja ja C, D ja E ei -musiikkiluokkia. Vastanneista noin puolet oli musiikkiluokkien oppilaita (N = 109) ja puolet ei-musiikkiluokkien oppilaita (N = 111). Tutkimukseemme valitut koulut sijaitsivat eri puolilla Suomea Länsi-Suomen-, Itä-Suomen- ja Oulun läänin alueilla. Pyrimme valitsemaan koulut mahdollisimman laajalta alueelta, jotta aineisto kuvaisi mahdollisimman monipuolisesti tilannetta Suomessa. Tutkimuksessamme pyrimme saavuttamaan mahdollisimman korkean vastausprosentin kysymällä tutkimukseen osallistu-

misen halukkuutta kuoronjohtajilta etukäteen. Lähetettyjen ja palautuneiden lomakkeiden suhde oli 88 % ja kaikkien tutkimukseen osallistuneiden oppilaiden vastaukset olivat mukana tilastollisessa analyysissä.

TAULUKKO 2. Tutkimukseemme osallistuneet kuorot.

Kuoro	N	%
Kuoro A	24	11
Kuoro B	85	39
Kuoro C	24	11
Kuoro D	32	14
Kuoro E	55	25
Yhteensä	220	100

Tutkimukseemme osallistuvat kuorot valitsimme harkinnanvaraisesti. Etsimme koulujen internet-sivujen perusteella tietoja koulujen kuorotoiminnasta ja otimme yhteyttä kuoroja johtaviin opettajiin tiedustellaksemme kiinnostusta osallistua tutkimukseemme. Tutkimusluvan saatuaamme lähetimme kyselylomakkeet (LIITE 1) ja täyttöohjeet (LIITE 2) postitse kouluille. Emme kysyneet erillistä lupaa tutkimukseen osallistumiseen kuorolaisten vanhemmilta, sillä kyselylomakkeessa ei kysytty henkilötietoja, eikä vastaajia ole siten mahdollista tunnistaa. Tutkimuksessa olevat koulut ja paikkakunnat ovat vain tutkijoiden tiedossa.

Tutkimusaineiston keruu ajoitettiin lokakuun 2005 ja tammikuun 2006 välille, jolloin kuorojen toiminta oli päässyt jo hyvin käyntiin. Kuorojen johtajat täyttivät kyselylomakkeet kaikilla kuorossa paikalla olevilla oppilailta kuoroharjoitusten aikana ja sulkiivat täytetyt kyselyt lukematta niitä palautuskuoreen oppilaiden nähden. Täyttöohjeiden pyynnön mukaisesti opettajat kertoivat ennen täyttämistä oppilaille, että he eivät lue täytettyjä lomakkeita ja että lomakkeet ovat anonyymejä ja luottamuksellisia.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksemme oli puolistrukturoitu kvantitatiivinen kyselylomaketutkimus, joka sisälsi strukturoituja, valmiin vastausvaihtoehdon sisältäviä kysymyksiä, sekä yhden avoimen kysymyksen. Valitsimme tutkimuksemme metodiksi kyselylomaketutkimuksen, sillä tavoitteenamme oli kerätä mahdollisimman laaja ja kattava aineisto. Kyselylomaketutkimuksen hyviä puolia ovat mahdollisuus esittää kysymyksiä suurelle joukolle ihmisiä, laajennettavuus suurelle maantieteelliselle alueelle ja tutkijan vähäinen vaikutus tutkittavien vastauksiin (Valli 2001, 101-102). Kyselylomakkeella on myös helppo saada selville mitä ihmiset ajattelevat, tuntevat ja kokevat. Lomakkeemme väittämät kartoittavatkin vastaajien henkilökohtaisia tunteuksia ja kokemuksia kuorossa laulamista. (Heikkilä 2004, 55-56.)

Tutkimusta varten teimme oman kyselylomakkeen (LIITE 1), jolla selvitimme kuorolaisten taustatietoja ja kuorossa laulamisen motiiveja. Suunnittelimme lomakkeen vastaajien iän huomioon ottaen ja pyrimme tekemään lomakkeesta mahdollisimman ymmärrettävän. Jotta lomake ei venyisi liian pitkäksi, kiinnitimme erityistä huomiota kysymysten ja väittämien tarkoituksenmukaisuuteen tutkimuksen kannalta. (Valli 2001, 100). Kyselylomaketta tehdessämme ja mittaria luodessamme kiinnitimme luotettavuuden kannalta myös huomiota siihen, että kohderyhmänämme ovat lapset. Muokatessa ja esitestatessa kysymyslomaketta mietimme tarkasti, miten kysymykset olisivat oppilaiden ymmärrettävissä. Tavoitteenamme oli suunnitella mahdollisimman selkeä ja ytimekäs kyselylomake.

Kyselylomake koostuu viidestä osiosta, joista neljä kartoittaa vastaajien taustatietoja ja musiikillista harrastuneisuutta. Oppilaiden taustatietojen selvittämiseen käytimme seuraavanlaista vastausasteikkoa: muuttuja 1 = Sukupuoli (1 = tyttö; 2 = poika), muuttuja 2 = Ikä, muuttuja 3 = luokka-aste. Taustatietoihin lisäsimme koodausvaiheessa muuttujan 4 (0 = Ei; 1 = Kyllä), joka ilmaisee onko kuoro musiikkiluokkien kuoro vai ei. Musiikkiharrastuneisuutta kartoitimme asteikolla ”4 = päivittäin”, ”3 = viikoittain”, ”2 = harvemmin” ja ”1 = en ollenkaan”. Näillä selvitimme oppilaan

omaa sekä perheen musiikkiharrastusaktiivisuutta ja oppilaan aikaisempaa kuorolaulukokemusta.

Kyselylomakkeen viides osio koostuu motiiveja mittaavista väittämistä ja yhdestä avoimesta kysymyksestä. Väittämäsosion rakenteessa ja sisällössä sovellamme Kososen (1996) motiiviluokkia (LIITE 3). Väittämät ovat lomakkeessa sekaisin, mutta jaottelimme ne vastaamisen helpottamiseksi teemoihin ”laulaminen”, ”kuorotoiminta” ja ”laulut”. Valitsimme motiiveja mittaavissa väittämässä mitta-asteikoksi Likert-asteikon, jota käytetään erityisesti asenteiden- ja motivaation mittaamiseen (Heikkilä 2004, 53). Asteikko koostui vaihtoehdoista: ”4 = täysin samaa mieltä” – ”1 = täysin eri mieltä”. Tutkimuksen kohderyhmänä olevat oppilaat olivat perusopetuksen pääasiassa vuosiluokkien 1.-6. oppilaita, joten päädyimme jättämään pois mitta-asteikosta yleisesti käytetyn viidennen vaihtoehdon ”en osaa sanoa”, jotta oppilaat eivät liian helposti valitsisi aina tätä vaihtoehtoa. Koska kyseinen vaihtoehto puuttuu, muotoilimme kysymykset henkilökohtaisiksi siten, että oppilailta tulisi olla jonkinlainen näkemys jokaisesta kysymyksestä. Väittämien mitta-asteikkoa selventämään käytimme sanallisen selityksen lisäksi vaihtoehtoja kuvaavaa graafista asteikkoa, koska se soveltuu hyvin kouluikäisille, nuoremmillekin vastaajille (Valli 2001, 107):

😊😊 Olen täysin samaa mieltä = 4

😊 Olen melko samaa mieltä = 3

😐 Olen melko eri mieltä = 2

😞😞 Olen täysin eri mieltä = 1

Strukturoitujen kysymysten lisäksi kyselylomakkeen lopussa oli avoin kysymys, jossa vastaajaa pyydettiin luettelemaan mielestään parhaita asioita kuorossa laulamises-
sa. Poimimme vastauksista niissä esiintyvät kuorossa laulamisen motiiveja virittävät tekijät.

Tutkimuksen luotettavuutta pyrimme lisäämään tekemällä mittaamistilanteesta kaikille vastaajille samanlaisen. Tätä varten laadimme kuorojen johtajille tarkat kirjalli-

set ohjeet kyselylomakkeen täyttämistä varten. Mittaamistilanteessa tapahtuvien vääristymien estämiseksi eliminoimme oman vaikutuksemme siten, ettemme olleet itse paikalla tutkimuslomakkeen täyttöhetkellä. Kuoronjohtajan vaikutuksen heikentämiseksi pyysimme kuoronjohtajia olemaan katsomatta täytettyjä lomakkeita, jotta oppilaat voisivat vastata mahdollisimman totuudenmukaisesti. Pyysimme myös kuoronjohtajaa sulkemaan palautuskuoren oppilaiden nähden. Täyttöohjeilla pyrimme varmistamaan sen, että vastaustilanne on mahdollisimman samanlainen kaikille vastaajille. Tämä parantaa osaltaan vastausten luotettavuutta. Aineiston käsittelyvirheiden välttämiseksi koodasimme aineiston SPSS -ohjelmaan yhdessä, jotta mahdollisia koodausvirheitä ei syntyisi kahden tutkijan aineistoa läpikäydessä. Koodatessamme kysymyslomakkeiden vastauksia SPSS -ohjelmaan jätimme epäselvät vastaukset tyhjiksi, jottei oma tulkintamme vääristä tuloksia.

5.3 Aineiston analyysimenetelmät

Tutkimuksemme analyysimenetelmien (TAULUKKO 3) valitseminen perustui siihen, että pyrimme löytämään keinoja kuvata motiiveja tarkasti mutta monipuolisesti, sekä kuitenkin löytää vastauksia myös tutkimuskysymyksiemme laajempiin teemoihin. Aineistomme sisältö ja mittari määrittivät myös menetelmien valintaa. Tilastollisen käsittelyn toteutimme SPSS -tietojenkäsittelyohjelmalla (SPSS 11.5 for Windows).

TAULUKKO 3. Tutkimuskysymykset ja tutkimuksessa käytetyt tilastolliset analyysimenetelmät.

Tutkimuskysymykset	Analyysimenetelmät
Aineiston kuvailu, vastausten jakautuminen eri muuttujien osalta, muuttujien välisten yhteyksien tarkastelu	Frekvenssit, prosentit, ristiintaulukointi ja χ^2 - testi, Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokerroin
1. Tyttöjen ja poikien motiivien erot 2. Ei-musiikkiluokkien ja musiikkiluokkien oppilaiden motiivien erot	Keskiaarvotestit: <ul style="list-style-type: none"> Kahden riippumattoman otoksen t-testi
3. Kuorossa laulamisen motiivien kokonaisrakenne.	Faktorianalyysi: <ul style="list-style-type: none"> Mittarin rakenteista muodostuva faktori-ratkaisu, motiivien yhteyksien selvittäminen ja ryhmittely Summamuuuttujien yhteydet toisiinsa
4. Musiikinharrastuneisuuden vaikutus kuorossa laulamisen motivaatioon	Yksisuuntainen varianssianalyysi (Oneway ANOVA)

Ensimmäiseksi määrällistä tarkastelua varten koodasimme kyselyjen tiedot numeeriseen muotoon SPSS -tietojenkäsittelyohjelmaan muuttujaluetteloksi, minkä jälkeen aloitimme tulosten tarkastelun erilaisilla määrällisillä analysointimenetelmillä. Aineiston kuvailun menetelmänä käytimme frekvenssijakaumia. Frekvenssejä käytetään yleisesti aineiston tiivistämiseen analyysin alkuvaiheessa (Metsämuuronen 2005, 319). Muuttujien frekvenssien avulla pystyimme tarkastelemaan yhtä muuttujaa kerrallaan ja saamaan yleiskuvan aineistostamme.

Tarkempaan muuttujien välisten riippuvuuksien tarkasteluun käytimme Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokerrointa, ristiintaulukointia ja χ^2 - riippumattomuustestiä, sekä kahden ryhmän keskiarvojen eroja mittaavaa t-testiä. T-testissä mukana olleet muuttujat on esitelty liitteessä 4. Taustatekijöiden vaikutusten tutkimiseen käytimme useamman ryhmän keskiarvojen eroja mittaavaa yksisuuntaista varianssianalyysiä (Oneway ANOVA). Korrelaation voimakkuutta kuvasimme sanallisesti Metsämuu-

rosen (2005, 346) esittämän ihmistieteisiin soveltuvan jaottelun mukaan seuraavasti: 0.40-0.60 kohtalainen tai melko korkea, 0.60-0.80 korkea, 0.80-1.00 erittäin korkea. Testien tilastollisen merkitsevyyden tulkinnassa otimme huomioon seuraavat yleisimmin käytetyt tilastolliset merkitsevyydet:

$p \leq .001$ (0.1 %) = ”erittäin merkitsevä” = ***

$p \leq .01$ (1 %) = ”merkitsevä” = **

$p \leq .05$ (5 %) = ”melkein merkitsevä” = *

(Heikkilä 2004, 194-195.)

Muuttujien välisten yhteyksien muodostamia rakenteita tarkastelimme faktorianalyysin avulla, sillä faktorianalyysi toimii keinona tiivistää useiden muuttujien informaatio muutamaankin faktoriin. Muodostimme faktoreista summamuuttujat, joiden keskinäisiä yhteyksiä tarkastelimme niiden välisten korrelaatioiden avulla.

5.4 Tutkimuksen ja analyysimenetelmien luotettavuus

Tutkimus toteutettiin kyselylomaketutkimuksena, jonka etuina on sekä määrällinen että sisällöllinen kattavuus. Kyselylomake voidaan lähettää suurelle määrälle ihmisiä ja sen avulla voidaan kysyä monia eri asioita samassa muodossa, mikä parantaa luotettavuutta. Näin kerätty aineisto voidaan myös nopeasti käsitellä tallennettavaan ja analysoitavaan muotoon. Kyselytutkimuksen haittoina pidetään sitä, että vastaajien rehellisyydestä tai huolellisuudesta ei ole takeita. Ei ole myöskään selvää, miten onnistuneita itse kysymykset tai vastausvaihtoehdot ovat. Lisäksi vastaajat voivat vastata väärin tai epätarkasti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 184; Valli 2001, 101-102.) Kyselylomakkeen huolellisella suunnittelulla ja täyttötilanteen ohjeistuksella pyrimme varmistamaan mahdollisimman laadukkaan aineiston saamisen.

Tutkimuksen validius kuvaa yleensä sitä, kuinka hyvin on onnistuttu mittaamaan juuri sitä, mitä tutkimuskysymysten perusteella on haluttu mitata. Motivaatio-

käsitteen moniulotteisuuden vuoksi tutkija törmää operationalisoinnin vaikeuteen. Usein abstraktien käsitteiden liittäminen empiiriseen maailmaan edellyttää teoreettisia pohdintoja. (Alkula, Pöntinen & Ylöstalo 1995, 89.) Tutkimuksemme aputeoriana motivaatioväittämien suunnitellussa ja operationalisoinnin runkona käytimme Kososen (1996) kehittämää soittamisen motivaatioluokitusta.

Tutkimuksessamme käytimme ristiintaulukointia, jonka avulla voidaan selvittää kahden luokitteluasteikollisen muuttujan välistä yhteyttä. Erityisesti vain kaksi arvoa saavien muuttujien tarkastelu voi olla havainnollista ristiintaulukon muodossa. Mikäli halutaan saada tarkkaa tietoa siitä, onko ryhmien välillä todellista eroa vai johtuuko ero sattumasta, voidaan asiaa tutkia χ^2 -testillä (Metsämuuronen 2005, 332- 333). Tilastollisen yleistettävyyden selvittämiseksi teimme χ^2 -testin, jota voi käyttää, mikäli testin oletukset ovat kunnossa. Riippumattoman satunnaisotoksen lisäksi χ^2 -testin käyttö edellyttää, että pienin odotettu frekvenssi on vähintään yksi. Soluja, joissa odotettu frekvenssin on pienempi kuin viisi, saa olla enintään 20 %. Jälkimmäistä ehtoa emme ole noudattaneet, sillä Metsämuuronen (2005, 333) toteaa, että matematiikan kannalta viiden alkion minimivaatimus ei ole välttämättömyys. Käytimme χ^2 -testiä tutkiessamme kuorossa laulamisen innostuneisuutta tyttöjen ja poikien välillä. Tässä testissä soluja, joissa odotettu frekvenssi oli pienempi kuin viisi, oli 36 %.

Olimme kiinnostuneita siitä, eroavatko tyttöjen ja poikien tai musiikkiluokkalaisten ja ei-musiikkiluokkalaisten vastausten keskiarvot tilastollisesti toisistaan. Käytimme tähän T-testiä, joka soveltuu parhaiten kahden toisistaan riippumattoman otoksen keskiarvojen erojen vertaamiseen. Lisäksi testin tarkoituksena on selvittää, johtuvatko erot sattumasta vai eivät. Ehtoina testin käytölle on, että muuttuja on vähintään välimatka-asteikollinen, tai hyvä järjestysasteikollinen (esim. Likert-asteikko), otoskoko on kohtuullisen suuri (>20) ja noudattaa tutkittavien muuttujien osalta riittävän paljon normaalijakaumaa (Metsämuuronen 2005, 548). Testasimme muuttujien normaalijakautuneisuuden suurille otosko'oilte soveltuvalla Kolmogorov-Smirnovin testillä. Testin perusteella kaikkien tutkittavien muuttujien jakaumat olivat vinoja ($p = .000$), joten ne tämän perusteella eivät täytä t-testin ehtoa normaalijakautuneisuudesta. Toisaalta poimittaessa satunnaisia otoksia mistä hyvänsä jakaumasta, voidaan

otoskoon kasvaessa keskeisen raja-arvolauseen (Central limit theorem) perusteella olettaa poimitun otoksen keskiarvon jakauman lähestyvän normaalijakaumaa (ks. Heikkilä 2004, 106; Metsämuuronen 2005, 895). Riittävän suuresta otoskoosta ($n = 220$) ja keskeisestä raja-arvolauseesta johtuen totesimme muuttujien täyttävän t-testin käyttöön vaadittavat ehdot.

T-testi lasketaan eri tavoin riippuen muuttujien varianssista, joten t-testin tulkinnan kannalta on oleellista tietää muuttujien varianssien yhtäsuuruus. T-testiä tulkittaessa SPSS -ohjelma suorittaa automaattisesti Levenen-testin, jonka avulla voidaan tutkia ovatko muuttujien varianssit yhtä - vai erisuuruisia. Jos Levenen testin p-arvo on suuri (lähellä 1.000) eli varianssit ovat yhtä suuria, luetaan testitulos kohdasta "Equal variances assumed". Jos p-arvo on pieni (lähellä .000) eli varianssit eivät ole yhtä suuret, luetaan testin tulos kohdasta "Equal variances not assumed". (Metsämuuronen 2005, 551-552.) T-testi testaa nollahypoteesia H_0 , jonka mukaan keskiarvot eivät poikkea toisistaan. Mikäli keskiarvot poikkeavat toisistaan tilastollisesti merkitsevästi, H_0 voidaan kumota ja hyväksyä vaihtoehtoinen hypoteesi H_1 , jonka mukaan keskiarvot poikkeavat toisistaan. Valitsimme analyysiin ne muuttujat, joissa oli vertailuryhmien välillä selvästi eroa ja ero oli vähintään tilastollisesti melko merkitseviä ($p < .05$).

Faktorianalyysiin mukaan tulevat muuttujat totesimme sopiviksi KMO-testin (Kaiser-Meyer-Olkin -testin) ja Bartlettin sväärisyystestin perusteella. KMO-testissä lasketaan suhde korrelaation ja korrelaatio + osittaiskorrelaation välillä. KMO-testiarvon tulee olla ≥ 0.60 , jolloin korrelaatiomatriisi on sovelias faktorianalyysiin. KMO-arvo oli valitsemillamme muuttujilla arvolla .89 ja oli siten sopiva analyysiin. Bartlettin sväärisyystesti ($p = .000$) puolestaan osoitti, että aineiston korrelaatiomatriisin arvot poikkeavat nolasta, eikä muuttujien jakauma vääristä tuloksia liikaa. Faktorianalyysissä käytimme muuttujien latausten etsintään Maximum Likelihood-vinokulmarotaatiota (direct oblimin), koska voimme teoreettisen viitekehykseen pohjautuen olettaa, että faktorit ja niihin latautuneet muuttujat voivat korreloida toistensa kanssa. (Metsämuuronen 2005, 605, 619-624.) Tulosten tulkinnassa on syytä ottaa huomioon, että vaikka faktorianalyysin voi tehdä tutkimuksemme kaltaisella pienellä aineistolla, otoskoon kasvattaminen toisi lisää selvyyttä faktoreihin. Faktorianalyysin

tuloksena muodostimme syntyneistä faktoreista summamuuttujat, joiden välisiä yhteyksiä tarkastelimme Pearsonin tulomomenttikertoimen avulla. Tutkimme alfa-kertoimien avulla faktorien muuttujien sisäistä konsistenssia, jolloin alfa-kerroin toimii reliabiliteetin eli toistettavuuden mittana. Yleisesti ottaen alfan arvojen tulisi olla $\alpha > 0.60$ (Metsämuuronen 2005, 511-515). Tutkimuksessamme faktorien alfa-kertoimet vaihtelivat välillä .60-.82.

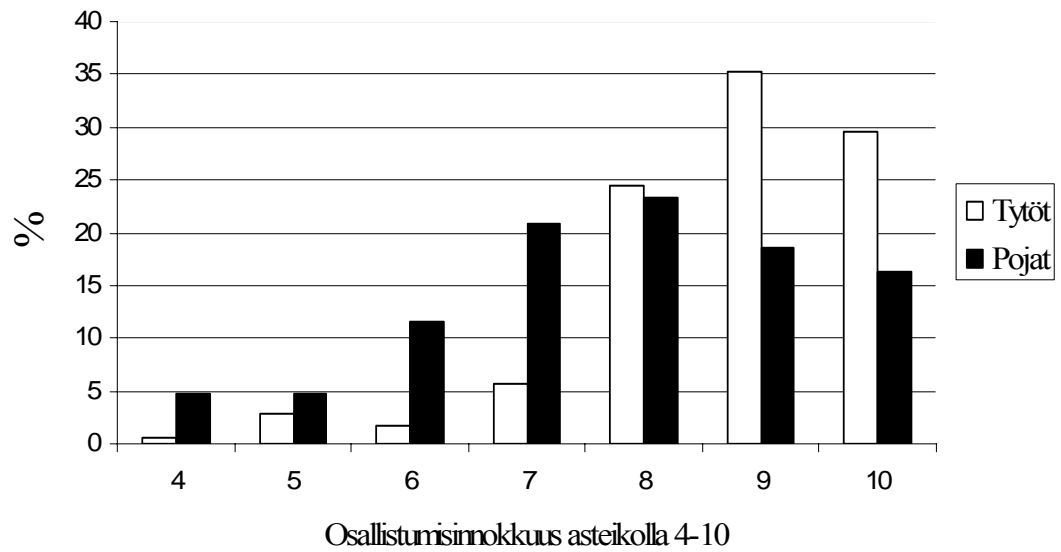
Yksisuuntaisen varianssianalyysin avulla voimme parhaiten tutkia sitä, onko useamman kuin kahden ryhmän välillä eroja. Tällä menetelmällä tutkimme kuorolaisten musiikillisen harrastuneisuuden vaikutusta kuorossa laulamisen motivaatioon. Muodostimme kyselylomakkeen musiikillista harrastuneisuutta selvittävien muuttujien perusteella summamuuttujan, ns. harrastuneisuusindeksin, joka kuvaa kuorolaisten henkilökohtaista musiikillisen harrastuneisuuden aktiivisuutta. Tämä summamuuttuja on varianssianalyysin ryhmittelevä muuttuja, ja kuorolaisten arvioima osallistumisinnostus luokitteleva muuttujat. Varianssianalyysin oletusten mukaisesti havaintojen täytyy olla toisistaan riippumattomia, kunkin ryhmän populaatioiden on oltava (riittävän) normaalisti jakautuneita ja kunkin ryhmän varianssin tulee olla yhtä suuret (Metsämuuronen 2005, 727). SPSS -ohjelma suorittaa Oneway ANOVA-varianssianalyysissä Levenen-testin, joka testaa varianssien yhtä suuruutta. Levenen-testin p-arvo oli .000, joten tutkittujen muuttujien varianssit olivat erisuuret. Metsämuuronen (2005) mukaan kuitenkin voimme kohtuullisen varmasti luottaa analyysin tuloksiin, vaikka varianssit eroavatkin toisistaan tilastollisesti merkitsevästi, sillä F-testi on vakaa oletusten rikkoutumista vastaan. (Metsämuuronen 2005, 741.) Varianssianalyysin tueksi tarvitaan jokin post hoc -testi. Näillä testeillä selvitetään, mitkä ryhmät erosivat toisistaan tilastollisesti merkitsevästi. Aineistostamme johtuen emme kuitenkaan voineet suorittaa testejä, sillä yhdessä ryhmässä on vähemmän kuin kaksi tapausta. Tulosten voidaankin olettaa olevan siten vain suuntaa antavia.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimuksessamme selvitimme perusopetuksen koulujen kuoroissa laulavien oppilaiden kuorossa laulamisen motivaatiota tutkimalla muuttujien välisiä yhteyksiä tilastollisten analyysimenetelmien avulla. Lisäksi tarkastelimme sukupuolen, musiikki- luokalla olemisen ja musiikillisen harrastuneisuuden vaikutusta motivaatioon. Tutkimusaineiston analyysissä käytimme keskeisiä tilastollisia analyysimenetelmiä: Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokerrointa, ristiintaulukointia ja χ^2 – riippumattomuustestiä, kahden ryhmän keskiarvojen eroja mittaavaa t-testiä. Muodostimme myös aineiston pohjalta faktorianalyysin kuorolaisten kokonaismotivaation hahmottamiseksi, sekä varianssianalyysin musiikkiharrastusten tarkastelua varten.

6.1 Kuorolaisten innokkuus laulaa kuorossa

Selvitimme tutkimuksessamme kuorolaisten innokkuutta osallistua kuoroon siten, että he saivat itse arvioida omaa osallistumisinnokkuuttaan kouluarvosana-asteikolla 4-10 (KUVIO 2). Yleisesti ottaen osallistumisinnokkuus oli varsin korkea, sillä kaikista vastanneista 83 % antoi arvosanan välille 8-10. Havaitimme kuitenkin tyttöjen ja poikien välillä selkeän tilastollisesti erittäin merkitsevän eron ($\chi^2(6) = 28.40$, $p = .000$). Pojat arvioivat oman osallistumisinnokkuutensa selvästi tyttöjä matalammaksi. Pojista 42 %, mutta tytöistä vain 11 %, antoi arvosanan välille 4-7.

KUVIO 2. Kuorolaisten (N = 220) itsensä arvioima osallistumisinnokkuus kouluarvosana-asteikolla 4-10.

6.2 Kuorossa laulamisen motiivit

Tarkastelimme kyselylomakkeen väittämösiossa kysytyjä kuorolaulamisen motiiveja mittaavia väittämiä frekvenssien ja väittämien välisten korrelaatioiden avulla. Lisäksi täydensimme väittämistä saatuja tuloksia avoimen kysymyksen vastauksia hyödyntämällä. Aineistoon ja taustateoriaan pohjautuen esille nousi neljä keskeistä motiiviryhmää: 1) laulamisen ilo ja elämyksiin liittyvät motiivit, 2) esiintymiseen ja osaamiseen liittyvät motiivit, 3) sosiaaliset kontaktit ja vuorovaikutukseen perustuvat motiivit, 4) hyötyajattelu ja ulkoiset motiivit.

6.2.1 Laulamisen ilo ja elämyksiin liittyvät motiivit

Kyselymme mukaan kuorolaiset pitivät selvästi laulamisesta, sillä 80 % heistä oli täysin samaa mieltä väitteen ”Pidän laulamisesta” kanssa. Yli puolet (54 %) vastanneista mainitsi avoimessa kysymyksessä laulamisen yhdeksi parhaista asioista kuorossa. Väitteen ”Laulaessani musiikki tempaa minut usein mukaansa” kanssa täysin ja melko samaa mieltä oli lähes kaikki vastanneista (91 %).

Kuorossa laulettavaan ohjelmistoon liittyen suurin osa vastanneista ilmoitti pitävänsä kuorossa lauletuista lauluista, sillä väitteen ”Pidän lauluista, joita kuorossamme lauletaan” kanssa vähintään melko samaa mieltä oli 93 % kuorolaisista. Lauletuista lauluista pitäminen oli neljänneksi yleisin maininta myös avoimen kysymyksen vastauksissa. Lauluilla oli suuri merkitys siihen, millainen olo oppilaille jäi kuoroharjoitusten jälkeen. Kuorolaisista 83 % ilmoitti, että heille jää kuoroharjoitusten jälkeen hyvä ja iloinen mieli. Muuttujan D38 (muuttujat ks. kyselylomake LIITE 1) ”Pidän lauluista, joita kuorossamme lauletaan” yhteys muuttujaan D25 ”Kuoroharjoitusten jälkeen minulla on hyvä mieli ja tunnen oloni iloiseksi” oli korkea ($r = .62$, $p = .000$). Jos kuorossa lauletuista lauluista pidettiin, jäi kuoroharjoituksista myös hyvä mieli ja iloinen olo.

Ristiintaulukoinnista havaitsimme, että 63 %:lle niistä oppilaista, jotka pitivät kuorossa lauletuista lauluista, oli kuitenkin melko ja täysin sama millaisia lauluja kuorossa lauletaan. Toisaalta muuttujan D39 ”Minulle on aivan sama millaisia lauluja kuorossamme lauletaan” yhteys muuttujaan D38 ”Pidän lauluista, joita kuorossamme lauletaan” oli kohtalainen ($r = .37$, $p = .000$). Vaikka monelle kuorolaisista oli sama, millaisia lauluja kuorossa lauletaan, he kuitenkin pitivät lauletuista lauluista. Tulosten perusteella voimme päätellä, että itse laulaminen oli tärkeämpää kuin se mitä laulettiin. Mielipiteet oman kuunnellun lempimusiikin laulamisesta kuorossa jakautuivat melko tasan. Noin puolet (46 %) haluaisi kuuntelemaansa lempimusiikkia laulettavan kuorossa ja puolet (54 %) taas ei. Vaikka jotkut laulajista (15 %) halusivat laulaa tuttuja lauluja, suurimmasta osasta vastaajista (94 %) oli hauskaa opetella uu-

sia lauluja. Avoimen kysymyksen perusteella uusien ja erilaisten laulujen opettelu oli kuorossa neljänneksi yleisin parhaaksi koettu asia.

Kuoronjohtajalla oli vaikutus oppilaiden innokkuuteen opetella uusia lauluja, sillä muuttujan D17 ”Kuoronjohtaja on mielestäni mukava” yhteys muuttujaan D40 ”Minusta on hauskaa opetella uusia lauluja” oli kohtalainen ($r = .44$, $p = .000$). Kuorolaisista 91 % oli vähintään melko samaa mieltä molemmista väitteistä. Kuoronjohtajan mukavana kokeminen vaikutti myönteisesti uusien laulujen opetteluun.

Selvitimme myös kuorossa laulamisen ja koulumyönteisyyden välistä yhteyttä. Kuorolaisista kaksi kolmesta oli vähintään melko samaa mieltä väitteistä ”Koulussa on kivempi käydä kun laulaa kuorossa” (65 %) ja ”Koulun musiikkitunnit tuntuvat mukavammilta, kun laulan kuorossa” (64 %). Nämä väitteet mittasivat koulumyönteisyyttä ja asennetta koulun musiikkitunteja kohtaan. Kyseisten väittämien välillä oli kohtalainen yhteys ($r = .53$, $p = .001$), joten molempiin oli vastattu samansuuntaisesti. Ne oppilaat, joiden mielestä koulussa oli kivempi käydä kuorossa laulamisen myötä, pitivät myös koulun musiikkitunteja mukavampina.

6.2.2 Esiintymiseen ja osaamiseen liittyvät motiivit

Kyselymme mukaan selkeästi suurin osa vastanneista piti esiintymisistä, sillä väitteen ”En pidä esiintymisistä” kanssa täysin ja melko samaa mieltä oli vain 15 %. Avoimen kysymyksen perusteella esiintyminen oli kuorossa toiseksi yleisin parhaaksi koettu asia. Laulamisesta pitäminen vaikutti selvästi myös esiintymisestä pitämiseen, sillä muuttujan D1 ”Pidän laulamisesta” välinen yhteys muuttujaan D5 ”En pidä esiintymisistä” oli kohtalaisen negatiivinen ($r = -.43$, $p = .000$). Laulamisesta pitävät oppilaat pitivät myös esiintymisistä. Esiintymisten merkitystä kuorolaisille kuvasi myös se, että lievä enemmistö (55 %) oppilaista halusi kuoron esiintyvän enemmän.

Suurin osa kuorolaisista (79 %) piti itseään vähintään melko hyvinä laulajina. Tutkituissa kuoroissa joka neljäs oppilas koki olevansa hyvä laulaja, sillä täysin samaa

mieltä väitteen ”Olen hyvä laulaja” kanssa oli 25 % vastanneista. Toisaalta lähes yhtä moni laulajista (21 %) oli väitteen kanssa melko ja täysin eri mieltä. Tutkimuksemme selvitimme myös sitä, millaiselta uusien laulujen opettelu tuntui oppilaista. Kaikista vastanneista joka viides (21 %) oli väitteen ”Minusta tuntuu usein, että en voi oppia uusia lauluja” kanssa vähintään melko samaa mieltä. Näistä oppilaista, joista uusien laulujen opettelu tuntui hankalalta, kuitenkin selvästi yli puolet (67 %) halusi laulaa muita kuin ennestään tuttuja lauluja. Vaikka uusien laulujen oppiminen tuntuisi vaikealta, haluttiin silti laulaa muitakin kuin ennestään tuttuja lauluja.

Kilpailuhalukkuus ei näyttänyt olevan merkittävä kuorossa laulamisen motiivi. Myöskään laulutaitojen vertailua ei esiintynyt, sillä suurin osa vastanneista oli täysin ja melko eri mieltä väitteen ”Haluan laulaa paremmin kuin kuorokaverini” (80 %) ja väitteen ”Vertailemme kavereiden kanssa laulutaitojemme” (88 %) kanssa.

6.2.3 Sosiaaliset kontaktit ja vuorovaikutukseen perustuvat motiivit

Kuoronjohtajaa pidettiin yleisesti ottaen mukavana. Kuorolaisista lähes kaikki (96 %) olivat vähintään melko samaa mieltä väitteen ”Kuoronjohtaja on mielestäni mukava” kanssa. Kuoronjohtajalla oli suuri merkitys sille, millainen mieli kuoroharjoituksista oppilaille jäi, sillä muuttujan D17 ”Kuoronjohtaja on mielestäni mukava” yhteys muuttujaan D25 ”Kuoroharjoitusten jälkeen minulla on hyvä mieli ja tunnen oloni iloiseksi” oli kohtalainen ($r = .44$, $p = .000$). Kuoroharjoituksista jäi yleisemmin hyvä ja iloinen mieli niille, jotka pitivät kuoronjohtajasta.

Suurimmalle osalle (76 %) vastanneista opettajan tuki ja kannustus oli tärkeää, vaikkakaan tällä ei näyttänyt olevan merkittävää yhteyttä muiden väitteiden kanssa. Suurinta osaa vastaajista kannustettiin kotona laulamaan kuorossa, sillä väitteen ”Minua kannustetaan kotona laulamaan kuorossa” kanssa vähintään melko samaa mieltä oli 86 % kuorolaisista. Kotoa saadun kannustuksen merkitys näytti olevan erityisen tärkeää, sillä muuttujan D22 ”Minua kannustetaan kotona laulamaan kuorossa” välinen yhteys muuttujaan D1 ”Pidän laulamista” oli kohtalainen ($r = .51$, $p = .000$). Kotoa

saatu kannustus kuorossa laulamiseen vaikutti myönteisesti kuorolaisten laulamisesta pitämiseen.

Enemmistö vastanneista (63 %) ilmoitti, että heidän paras kaverinsa laulaa myös kuorossa. Parhaan kaverin poisjäänti kuorosta ei juuri vaikuttanut vastanneiden kuorossa pysymiseen, sillä vain 10 % niistä, joiden paras kaveri lauloi kuorossa, lopettaisi kuorossa laulamisen kaverin jäädessä pois. Laulamisen ilo oli kavereita merkittävämpi kuorossa olemisen syy, sillä muuttujan D15 ”Minusta on hienoa kun osaan laulaa hyvin” yhteys muuttujaan D19 ”Jos paras kaverini lopettaisi kuorossa laulamisen, niin minäkin jäisin pois” oli kohtalaisen negatiivinen ($r = -.46$, $p = .000$). Ne oppilaat, joiden mielestä oli hienoa osata laulaa hyvin, eivät jäisi kuorosta pois kaverin lähtiessä kuorosta. Vaikka kaverit eivät olleet tärkein kuorossa mukana olemisen syy, oli heillä avoimen kysymyksen perusteella kuitenkin vaikutusta: kaverit mainittiin kuorossa neljänneksi yleisimpänä parhaaksi koettuna asiana.

6.2.4 Hyötyajattelu ja ulkoiset motiivit

Vanhempien toiveet vaikuttivat joidenkin kuorolaisten kuoroharrastukseen, sillä kuorolaisista 11 % ilmoitti olevansa täysin samaa mieltä väitteen ”Laulan kuorossa, koska vanhempani toivovat sitä” kanssa. Paremman musiikkiarvosanan tavoittelemisen ja retkelle pääseminen kuorossa laulamisen avulla ei ollut monille motivoiva tekijä. Kuorolaisista 9 % oli täysin samaa mieltä väitteestä ”Laulan kuorossa, jotta saisin paremman arvosanan musiikista” ja 13 % vastanneista oli väitteen ”Laulan kuorossa, koska saatan päästä retkelle kuoron kanssa” kanssa täysin samaa mieltä. Avoimen kysymyksen perusteella kuoromatkat, kuoroleirit ja retket nousivat kuitenkin kolmanneksi yleisimmäksi maininnaksi parhaiden asioiden joukossa.

Muuttujalla D31 ”Laulan kuorossa, koska vanhempani toivovat sitä” oli voimakkain yhteys muuttujiin D23 ”Laulan kuorossa, jotta saisin paremman arvosanan musiikista” ($r = .43$, $p = .000$) ja D36 ”Laulan kuorossa, koska saatan päästä retkelle kuoron kanssa” ($r = .36$, $p = .000$). Vanhempien toivomusten mukaan kuorossa oleminen oli selvimmän yhteydessä ulkoisten palkkioiden tavoittelun ja hyötyajattelun kanssa.

Yhdeksi merkittäväksi kuorossa laulamisen syyksi osoittautui halu oppia laulamaan ja tietämään musiikista enemmän. Ristiintaulukoinnista havaitsimme, että kaikista vastanneista yli puolet (57 %) ilmoitti laulavansa kuorossa, koska he halusivat oppia laulamaan ja tietämään musiikista enemmän. Lisäksi vastanneista 75 % piti laulutaitoa hyödyllisenä taitona tulevaisuuden työtä tai harrastuksia ajatellen. Muuttujan D24 ”Laulan kuorossa, koska haluan oppia laulamaan” yhteys muuttujaan D28 ”Laulan kuorossa, koska haluan oppia tietämään musiikista enemmän” oli kohtalainen ($r = .45$, $p = .000$). Kuoro on siis paikka, jossa haluttiin kehittää omia musiikillisia tietoja ja taitoja.

Monet vastanneista pitivät kuoroa paikkana, jossa voi tutustua uusiin kavereihin. Kuoro tarjoaa mahdollisuuden hankkia uusia kontakteja niin oman kuoron kuin ystäväkuorojenkin keskuudesta. Kolme neljästä (74 %) toivoi saavansa uusia kavereita kuorosta. Muutamat vastaajista ilmoittivat myös avoimessa kysymyksessä uusien kavereiden löytämisen olevan yksi parhaista asioista kuorossa.

6.3 Tyttöjen ja poikien motiivien erot

Tarkastelimme sukupuolten välisiä eroja ja erojen tilastollista merkitsevyyttä t-testin avulla. Tyttöjen ($N = 177$) ja poikien ($N = 43$) vastaukset poikkesivat tilastollisesti merkitsevästi toisistaan 14 muuttujan osalta. Taulukossa 4 on esitetty motiiveja mittaavien muuttujien osalta (LIITE 4) keskiarvojen erot ja erojen tilastollinen merkitsevyys. Mitä lähempänä muuttujan keskiarvo oli arvoa 4, sitä enemmän vastaajat olivat väitteen kanssa samaa mieltä.

Tyttöjen vastausten keskiarvot olivat 11 muuttujan osalta korkeampia kuin poikien, mikä osoitti tyttöjen olevan enemmän samaa mieltä näistä väitteistä kuin pojat. Kolmen väitteen kohdalla pojat olivat selvästi tyttöjä enemmän samaa mieltä (muuttuja D23 ”Laulan kuorossa, jotta saisin paremman arvosanan musiikista”, muuttuja D37

”Haluan laulaa vain minulle ennestään tuttuja lauluja”, muuttuja D19 ”Jos paras kaverini lopettaisi kuorossa laulamisen, niin minäkin jäisin pois”).

TAULUKKO 4. Tyttöjen (N = 177) ja poikien (N = 43) vastausten keskiarvot, niiden erot ja tilastollinen merkitsevyys.

Muuttuja	Tyttöjen ka	Poikien ka	ka ero	p-arvo
D3 Minusta on hauska lauleskella ...	3.38	2.44	0.94	.001***
D13 Uskon että laulutaidosta on minulle...	3.27	2.49	0.78	.001
D26 Toivon saavani kuorosta uusia...	3.24	2.55	0.69	.001
D11 Kun kuuntelen musiikkia, laulan...	3.54	2.88	0.66	.001
D23 Laulan kuorossa, jotta saisin...	1.75	2.40	-0.65	.001
D1 Pidän laulamisesta	3.88	3.24	0.64	.001
D37 Haluan laulaa vain minulle...	1.62	2.26	-0.64	.001
D40 Minusta on hauska opetella...	3.68	3.16	0.52	.001
D16 Minusta koulun musiikkitunneilla...	3.32	2.88	0.44	.001
D19 Jos paras kaverini lopettaisi...	1.62	2.14	-0.52	.01**
D25 Kuoroharjoitusten jälkeen minulla...	3.34	2.86	0.48	.01
D24 Laulan kuorossa, koska haluan...	3.16	2.77	0.39	.01
D38 Pidän lauluista, joita kuorossamme...	3.47	3.10	0.37	.01
D22 Minua kannustetaan kotona...	3.39	2.98	0.41	.02*

ks. kyselylomake LIITE 1

Suurimmat keskiarvoerot tyttöjen ja poikien vastausten välillä oli muuttujien D3 ja D13 kohdalla. Tyttöistä oli poikiin verrattuna selvästi hauskeempaa lauleskella kavereiden tai perheenjäsenten kanssa (muuttuja D3: tyttöjen ka = 3.38, poikien ka = 2.44, ka ero = 0.94). Tytöt uskoivat myös poikia enemmän, että laulutaidosta on heille hyötyä myöhemmin työssä tai harrastuksissa (muuttuja D13: tyttöjen ka = 3.27, poikien ka = 2.49, ka ero = 0.78). Huomionarvoiseksi osoittautui väittämän tärkeyden vuoksi myös ero muuttujan D1 ”Pidän laulamisesta” kohdalla: tytöt pitävät laulamisesta poikia enemmän (tyttöjen ka = 3.88, poikien ka = 3.24, ka ero = 0.64). Koko tutkimusotannassa oli vain yksi tyttö (0.6 %), joka oli eri mieltä väitteen ”Pidän

laulamista” kanssa, kun vastaavasti samoin vastanneita poikia oli kuusi (14 %). Tulos oli samansuuntainen verrattuna oppilaiden osallistumisinnokkuuteen. Tytöt arvioivat oman osallistumisinnokkuutensa kuorotoimintaan poikia korkeammaksi (ks. edellä myös luku 6.1).

Tytöt olivat poikiin verrattuna enemmän samaa mieltä elämysmotiiveihin liittyvistä väittämistä (muuttajat D3, D11, D1, D40, D16, D25 ja D38). Tyttöjen vastausten perusteella heillä korostui etenkin laulamisen tuottama ilo, joka ilmenee esimerkiksi kavereiden tai perheenjäsenten kanssa yhdessä lauleskeluna, musiikkia kuunnellessa mukana laulamisa ja iloisena mielenä kuoroharjoitusten jälkeen. Tytöt olivat poikiin verrattuna myönteisempiä kuorossa laulettua ohjelmistoa kohtaan sekä pitivät enemmän uusien laulujen opettelusta. He pitivät myös koulun musiikkitunneilla laulamista hauskempana kuin pojat. Laulutaidon merkitys välineellisenä motiivina ja hyödyllisenä taitona näkyi tyttöjen vastauksissa, sillä he kokivat laulutaidon merkityksen poikia tärkeämpänä (muuttajat D13 ja D24). Vuorovaikutusmotiiveihin liittyen kuoro oli tytöille keino hankkia uusia kavereita (muuttaja D26). He kokivat myös saavansa kotoa kannustusta kuorossa laulamiseen poikia enemmän (muuttaja D22).

Poikien vastausten keskiarvotarkastelussa nousi esiin kontaktimotiivit (muuttaja D19), välineelliset motiivit (muuttaja D23) ja hallintamotiivit (muuttaja D37). Parhaan kaverin laulaminen kuorossa oli pojille selvästi tyttöjä tärkeämpi kuorossa laulamisen motiivi, ja he lopettaisivat tyttöjä helpommin kuorossa laulamisen jos paras kaveri jäisi pois. Pojista yli puolella (54 %) paras kaveri lauloi kuorossa samoin kuin suurimmalla osalla (66 %) tytöistä. Tytöt eivät kuitenkaan yhtä helposti itse lopettaisi kuorossa laulamista vaikka paras kaveri lähtisi kuorosta. Pojat ajattelivat kuorossa laulamista tyttöjä enemmän välineellisenä motiivina saadakseen paremman arvostuksen musiikista. Laulettavaan ohjelmistoon ja sen hallintaan liittyen pojat laulaisivat tyttöjä mieluummin tuttuja lauluja.

6.4 Ei-musiikkiluokkien ja musiikkiluokkien oppilaiden motiivien erot

Tarkastelimme myös ei-musiikkiluokkien oppilaiden (N = 111) ja musiikkiluokkien oppilaiden (N = 109) vastausten välisiä eroja ja erojen tilastollista merkitsevyyttä t-testin avulla. Vastaukset poikkesivat tilastollisesti merkitsevästi toisistaan 10 muuttujan osalta. Taulukossa 5 on esitetty motiiveja mittaavien muuttujien osalta (LIITE 4) keskiarvojen erot ja erojen tilastollinen merkitsevyys. Mitä lähempänä muuttujan keskiarvo oli arvoa 4, sitä enemmän vastaajat olivat väitteen kanssa samaa mieltä.

Ei-musiikkiluokkalaisten vastausten keskiarvot olivat 7 muuttujan osalta korkeampia kuin musiikkiluokkalaisten, mikä osoitti heidän olevan enemmän samaa mieltä näistä väitteistä kuin musiikkiluokkalaisten. Kolmen väitteen kohdalla musiikkiluokkalaisten olivat ei-musiikkiluokkalaisten enemmän samaa mieltä (muuttuja D30 ”Kuoronjohtaja on liian vaativa”, muuttuja D36 ”Laulan kuorossa, koska saatan päästä retkelle kuoron kanssa”, muuttuja D14 ”Kotona minua kannustetaan laulamaan”).

TAULUKKO 5. Ei-musiikkiluokkien oppilaiden (N = 111) ja musiikkiluokkien oppilaiden (N = 109) vastausten keskiarvot, niiden erot ja tilastollinen merkitsevyys.

Muuttuja	Ei-mus.luokka ka	Mus.luokka ka	ka ero	p-arvo
D4 Mielestäni kuorossa...	2.73	2.02	0.71	.001***
D39 Minulle on aivan sama...	3.05	2.56	0.49	.001
D17 Kuoronjohtaja on...	3.79	3.37	0.42	.001
D30 Kuoronjohtaja on liian...	1.51	1.91	-0.40	.001
D10 Laulaminen tuntuu usein...	1.68	1.33	0.35	.001
D5 En pidä esiintymisistä	1.76	1.40	0.36	.002**
D36 Laulan kuorossa, koska...	1.87	2.25	-0.38	.01
D23 Laulan kuorossa, jotta...	2.07	1.69	0.38	.01
D24 Laulan kuorossa, koska...	3.24	2.91	0.33	.01
D14 Kotona minua...	3.12	3.42	-0.30	.02*

ks. kyselylomake LIITE 1

Suurimmat keskiarvoerot ei-musiikkiluokkalaisten ja musiikkiluokkalaisten vastausten välillä oli laulettavaan ohjelmistoon liittyvien muuttujien D4 ja D39 kohdalla. Ei-musiikkiluokkalaiset olivat enemmän samaa mieltä siitä, että kuorossa lauletaan liian helppoja lauluja (muuttuja D4: ei-musiikkiluokkalaisten $ka = 2.73$, musiikkiluokkalaisten $ka = 2.02$, $ka\ ero = 0.71$). Eron perusteella voi todeta, että ei-musiikkiluokkalaiset halusivat laulaa myös vaikeampia lauluja, kuin mitä kuorossa yleensä laulettiin. Ei-musiikkiluokkalaisille verrattuna musiikkiluokkalaisiin oli tärkeämpää, millaisia lauluja kuorossa lauletaan (muuttuja D39: ei-musiikkiluokkalaisten $ka = 3.05$, musiikkiluokkalaisten $ka = 2.56$, $ka\ ero = 0.49$).

Ei-musiikkiluokkalaisten ja musiikkiluokkalaisten vastauksissa oli löydettävissä eroja kontaktimotiiveihin (muuttuja D17) ja väkinäisyyteen (muuttujat D30 ja D10) liittyvissä väitteissä. Kuoronjohtaja oli kaikkien vastaajien mielestä mukava. Ei-musiikkiluokkalaiset kokivat kuoronjohtajan kuitenkin hieman mukavampana kuin musiikkiluokkalaiset. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, kuinka vaativana kuoronjohtaja koetaan: musiikkiluokkalaiset kokivat hänet hieman vaativampana kuin ei-musiikkiluokkalaiset (muuttuja D30). Musiikkiluokkalaiset kuitenkin kokivat laulamisen mukavampana toimintana kuin ei-musiikkiluokkalaiset. Kaiken kaikkiaan molempien ryhmien mielestä laulaminen oli mukavaa, ja yleisestikin vain 11 % kaikista vastanneista kuorolaisista piti laulamista ikävänä (muuttuja D10).

Eroja löytyi myös hyötymotiiveihin (muuttuja D24) ja ulkoisiin palkkioihin (muuttujat D36 ja D23) liittyen. Ei-musiikkiluokkalaisia motivoi laulamaan oppiminen musiikkiluokkalaisia enemmän. Ulkoisena palkkiona retkelle pääseminen kuoron kanssa ei osoittautunut merkittäväksi kuorossa mukana olemisen motiiviksi, kuitenkin musiikkiluokkalaiset olivat hieman motivoituneempia retkeilystä. Paremman arvosanan saaminen musiikista motivoi ei-musiikkiluokkalaisia hieman enemmän.

Laulamiseen kannustamisessa (muuttuja D14) oli ryhmien välillä pieni ero. Musiikkiluokkalaiset kokivat hieman ei-musiikkiluokkalaisia enemmän, että heitä kannustetaan kotona laulamaan. Kuorolaiset pitivät esiintymisistä, sillä muuttujan D5 ”En pidä esiintymisistä” kanssa oltiin yleisesti eri mieltä. Musiikkiluokkalaiset pitivät esiintymisistä jopa hieman enemmän kuin ei-musiikkiluokkalaiset.

6.5 Kuorossa laulamisen motiivien kokonaisrakenne

Tarkastelimme kuorolaisten motiiveja muodostamalla motiiviväittämien vastauksista faktorianalyysin avulla mallin. Selvitimme tutkimuksessamme kuorolaisten motivaation rakennetta kyselylomakkeen väittämäosion (osio 5.) avulla. Osio koostui 42 väittämästä, joiden kanssa samanmielisyyttään ja erimielisyyttään vastaajat arvioivat asteikolla 1-4. Muuttujien korrelaatiomatriisin perusteella valtaosa korrelaatioker-toimista poikkesi riittävästi nollasta, joten muuttujat olivat näiden arvojen perusteella sopivia faktorianalyysin tekoon. Analyysissä motiividimensioiden sallittiin teo-riapohjan perusteella korreloida toistensa kanssa, joten valitsimme rotaatiomenetel-mäksi vinokulmaisen rotaation (direct oblimin). Poistimme faktorianalyysin muuttu-jajoukosta alhaisen kommunaliteetti-arvon (<0.45) perusteella pois 11 muuttujaa (LIITE 5). Lopullisen faktoriratkaisun valitsimme sen tulkinnallisen mielekkyyden perusteella. Paras faktoriratkaisu käsitti kuusi faktoria, ja se selitti 49 % muuttujien kokonaisvaihtelusta. Liitteessä 6 on esitelty rotatoitu faktoriratkaisu sekä faktoreiden ominaisarvot ja selitysosuudet. Ominaisarvo kuvaa sitä, kuinka paljon kyseinen fak-tori pystyy selittämään aineiston vaihtelusta (Nummenmaa 2004, 339).

Nimesimme faktorit niiden voimakkaimmin latautuneiden muuttujien ja muuttujien teemojen perusteella. Faktoriratkaisussa emme ottaneet huomioon muuttujia, joiden latausten arvot jäivät alle 0.30. Metsämuurosen (2005, 623-624) mukaan tällaiset muuttujat saattavat turhaan vaikeuttaa kokonaisuuden hahmottamista. Lopullisessa ratkaisussa muuttujat jakautuivat lähes yksiselitteisesti omiin faktoreihinsa ja vain kaksi muuttujaa latautui useammalle faktorille. Näistä valitsimme muuttujan D10 ”Laulaminen tuntuu usein ikävältä” kuuluvaksi faktoriin 4 ja muuttujan D33 ”Laulan kuorossa koska haluan päästä esiintymään” kuuluvaksi faktoriin 5. Faktoreiden sisäistä konsistenssia mittaavat Cronbachin alfan arvot olivat sen verran korkeita (.59-.81), että pidimme kuuden faktorin mallia luotettavana ($\alpha > .50$). Taulukossa 6 on esitetty nimetyt faktorit, niihin kuuluvat muuttujat sekä faktoreiden sisäistä konsis-tenssia mittaavat Cronbachin alfa -kertoimet.

TAULUKKO 6. Nimetyt faktorit, niille latautuneet muuttujat sekä faktoreiden luotettavuutta mittaavat reliabiliteettikertoimet.

Faktori	Cronbachin alfa
F1 Kodin kannustus (muuttujat D22, D14)	.81
F2 Laulutaito (muuttujat D15, D8)	.70
F3 Kuoronjohtaja ja ohjelmisto (muuttujat D17, D40, D38, D39, D25, D30)	.59
F4 Ulkoiset motiivit (muuttujat D23, D31, D10)	.59
F5 Musiikillinen innostuneisuus ja esiintyminen (muuttujat D2, D9, D11, D3, D13, D18, D1, D33, D5)	.71
F6 Oppiminen ja koulumyönteisyys (muuttujat D27, D35, D28, D29)	.74

ks. kyselylomake liite 1 ja rotatoitu faktorimatriisi liite 5

Kuorolaisten motivaatio koostui faktorimallin mukaan kuudesta eri osa-alueesta. Faktorin ominaisarvon ja selitysosuuden perusteella tärkeimmälle faktorille, *ensimmäiselle faktorille*, korkeimmin latautui kaksi muuttujaa. Latautuneet muuttujat olivat D22 ”Minua kannustetaan kotona laulamaan kurossa” (1.02) ja D14 ”Kotona minua kannustetaan laulamaan” (.65). Faktorin korkea reliabiliteettiarvo ($\alpha = .81$) ja selkeästi tulkittavissa olevat muuttujat mahdollistivat jatkoanalyysin tekemisen. Latautuneiden muuttujien perusteella annoimme faktorille nimen ”Kodin kannustus”.

Toiselle faktorille latautui myös vain kaksi muuttujaa, jotka kummatkin olivat laulamiseen ja osaamiseen liittyviä. Latautuneet muuttujat olivat D15 ”Minusta on hienoa kun osaan laulaa hyvin” (1.05) ja D8 ”Olen hyvä laulaja” (.45). Muuttujien sisällöllisestä samankaltaisuudesta johtuen faktori oli selkeästi tulkittavissa ja siten soveltuva jatkoanalyysiin. Annoimme faktorille nimen ”Laulutaito”.

Kolmannelle faktorille latautuivat muuttajat D17 ”Kuoronjohtaja on mielestäni mukava” (.61), D40 ”Minusta on hauskaa opetella uusia lauluja” (.58), D38 ”Pidän lauluista, joita kuorossamme lauletaan” (.56), D39 ”Minulle on aivan sama millaisia lauluja kuorossa lauletaan” (.51), D25 ”Kuoroharjoitusten jälkeen minulla on hyvä mieli ja tunnen oloni iloiseksi” (.50) ja D30 ”Kuoronjohtaja on liian vaativa” (-.44). Muuttajat liittyvät kuorossa laulettavaan ohjelmistoon, kuoronjohtajaan ja kuoroharjoituksiin. Annoimme faktorille nimen ”Kuoronjohtaja ja ohjelmisto”. Aikaisemmin esiteltyjen korrelaatioiden perusteella suurin osa faktorin sisältämistä muuttujista liittyy kuitenkin läheisesti ohjelmistoon (ks. edellä luku 6.2.1).

Neljännelle faktorille latautui ulkoisiin motiiveihin liittyviä muuttujia: D23 ”Laulan kuorossa, jotta saisin paremman arvosanan musiikista” (.74), D31 ”Laulan kuorossa, koska vanhempani toivovat sitä” (.67) ja D10 ”Laulaminen tuntuu usein ikävältä” (.39). Muuttajat liittyivät sisällöltään voimakkaasti motiiveihin, jotka pohjautuvat ulkoisiin palkkioihin. Tämän vuoksi annoimme faktorille nimen ”Ulkoiset motiivit”.

Viides faktori oli tulkinnallisesti hankalin. Siihen latautui laulamisen iloon, musiikin tekemiseen ja esiintymiseen liittyviä muuttujia. Korkeimmin latautui muuttuja D2 ”Laulaessani musiikki tempaa minut usein mukaansa” (.73), jossa korostui laulamisen ilo. Seuraavina olivat muuttajat D9 ”Haluan isona ammattilaulajaksi tai -soittajaksi” (.59), D11 ”Kun kuuntelen musiikkia, laulan usein mukana” (.58) ja D3 ”Minusta on hauska lauleskella kavereiden tai perheenjäsenteni kanssa” (.53). Nämä muuttajat viittasivat laulamisen iloon, sekä tulevaisuuden näkemyksiin työskentelystä musiikin parissa. Näiden lisäksi faktoriin latautuivat vielä muuttajat D13 ”Uskon että laulutaidosta on minulle hyötyä myöhemmin työssäni tai harrastuksissani” (.44), D18 ”Haluaisin että kuorollamme olisi enemmän esiintymisiä” (.43), D1 ”Pidän laulamisesta” (.41), D33 ”Laulan kuorossa, koska haluan päästä esiintymään” (.36) ja D5 ”En pidä esiintymisistä” (-.35). Nämä muuttajat painottivat musiikin hyötyä tulevaisuudessa ja esiintymisiä. Annoimme faktorille nimen ”Musiikillinen innostuneisuus ja esiintyminen”.

Kuudennelle faktorille latautui selkeästi muita muuttujia voimakkaammin muuttuja D27 ”Koulussa on kivempi käydä kun on mukana kuorossa” (.87). Tämä viittaisi

kuorossa mukana olemisen luovan yleistä koulumyönteisyyttä. Seuraavaksi latautuivat muuttajat D35 ”Koulun musiikkitunnit tuntuvat mukavammilta, kun laulan kuorossa” (.58), D28 ”Laulan kuorossa, koska haluan oppia tietämään musiikista enemmän” (.50) ja D29 ”Innostun erilaisista asioista ja tällä hetkellä minua kiinnostaa kuorossa laulaminen” (.42), jotka viittaavat koulumyönteisyyden lisäksi oppimishalukkuuteen. Annoimme faktorille nimeksi ”Oppiminen ja koulumyönteisyys”.

Faktorimallia (TAULUKKO 6) voidaan pitää kuorolaulamisen motiiviulottuvuuksia selittävänä mallina. Faktoriratkaisusta saatujen kuuden motiiviulottuvuuden välisiä yhteyksiä tutkimme faktoreista muodostettujen summamuuttujien ja niiden välisten korrelaatioiden avulla. Summamuuttujiin otimme mukaan suurimpia faktorilatauksia saaneet muuttajat. Summamuuttujien sisäistä konsistenssia mittaavat Cronbachin alfan arvot olivat hieman korkeampia kuin faktorimallissa (.60-.82), joten muuttujien ja tulkinnan välinen yhteys oli luotettavampi. Taulukossa 7 on esitelty muodostetut summamuuttajat, niiden sisältämät muuttajat sekä reliabiliteettikertoimet.

TAULUKKO 7. Faktoreiden perusteella muodostetut summamuuttajat sekä niiden luotettavuutta mittaavat reliabiliteettikertoimet.

Summamuuttuja	Cronbachin alfa
S1 Kodin kannustus (muuttajat D22, D14)	.81
S2 Laulutaito (muuttajat D15, D8)	.70
S3 Kuoronjohtaja ja ohjelmisto (muuttajat D17, D40, D38, D39, D25)	.77
S4 Ulkoiset motiivit (muuttajat D23, D31)	.60
S5 Musiikillinen innostuneisuus ja esiintyminen (muuttajat D2, D9, D11, D3, D13, D18, D1)	.82
S6 Oppiminen ja koulumyönteisyys (muuttajat D27, D35, D28, D29)	.74

Summamuuttujien välisiä yhteyksiä tutkimme Pearsonin tulomomenttikorrelaatioker-
toimen avulla. Taulukossa 8 on esitelty summamuuttujien väliset korrelaatiokerto-
imet ja niiden tilastollinen merkitsevyys. Osa summamuuttujien välisistä korrelaati-
oista oli tilastollisesti erittäin merkitseviä ($p < .000$).

TAULUKKO 8. Kuorossa laulamisen motivaatioulottuvuuksien väliset yhteydet.

Summamuuttuja	S1	S2	S3	S4	S5	S6
S1 Kodin kannustus	1					
S2 Laulutaito	.49***	1				
S3 Kuoronjohtaja ja ohjelmisto	.29***	.34***	1			
S4 Ulkoiset motiivit	-.01	.03	.13	1		
S5 Musiikillinen innostuneisuus ja esiint.	.53***	.56***	.40***	-.10	1	
S6 Oppiminen ja koulumyönteisyys	.26***	.36***	.57***	.18	.39***	1

*** $p < .000$

Summamuuttujista voimakkaimmin korreloivat ohjelmisto sekä oppiminen ja kou-
lumuönteisyys ($r = .57$). Kuoronjohtajaan ja kuorossa laulettavaan ohjelmistoon liit-
tyvät motiivit osoittautuivat innostavan kuorolaisia yleisesti oppimaan uutta ja paran-
taen samalla koulumuönteisyyttä. Musiikillinen innostuneisuus korreloi voimak-
kaimmin laulutaidon ($r = .56$) ja kotoa saadun kannustuksen ($r = .53$) kanssa. Tämä
osoittaa, että kotoa saadulla kannustuksella on myönteinen yhteys kuorolaisten mu-
siikilliseen innostuneisuuteen sekä suhtautumiseen musiikkia ja laulamista kohtaan.
Innostunut asenne musiikkia kohtaan osoittautui olevan yhteydessä kuorolaisen käsi-
tykseen itsestä hyvänä laulajana. Edellä mainittua vahvasti myös kohtuullisen korkea
korrelaatio kotoa saadun kannustuksen ja laulutaidon välillä ($r = .49$). Muista motii-
veista poiketen ulkoiset motiivit eivät olleet lainkaan yhteydessä muihin motiiviulot-
tuvuuksiin.

6.6 Kuorolaisten näkemyksiä kuoron parhaista asioista

Kyselylomakkeen lopussa olevalla avoimella kysymyksellä keräsimme kuorolaisilta (N = 220) vapaasti tuotettuja ajatuksia siitä, mikä heidän mielestään on kuorossa parasta. Tarkastelimme vastauksia asian esiintyvyyden mukaan laskemalla frekvenssejä ja ryhmittelemällä esiintyvät asiat luokiksi (TAULUKKO 9).

Avoimen kysymyksen vastauksissa eniten korostui laulaminen yleensä ja laulamisen tuottama ilo. Laulaminen koettiin tärkeänä omakohtaisena asiana ja oppilaiden vastauksista heijastui selvä lauluinnostus. Muutamissa vastauksissa mainittiin myös erikseen se, että kuoro kuulosti kauniilta. Sosiaaliset kontaktit nousivat laulamisen rinnalle tärkeimpinä asioina kuorossa. Kavereiden kanssa oleminen ja uusien kavereiden saaminen oli oleellinen osa kuorossa mukana olemista. Kuorossa oppilaat ja kuoronjohtaja työskentelivät yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Yhdessä laulaminen ja yhteishenki olivatkin monille oppilaille tärkeitä asioita kuorossa. Jos kuoron toimintaan kuului leirejä tai matkoja, ne koettiin myös mainitsemisen arvoisina asioina.

Uusien asioiden oppiminen, ohjelmisto ja esiintyminen nousivat oppilaiden vastauksista esille toisiinsa nähden yhtä merkityksellisinä asioina. Uusien laulujen oppiminen sekä laulutaidon ja muiden musiikillisten taitojen kehittyminen olivat oppilaiden mielestä eräitä kuorolaulun kautta saavutettavia asioita. Ohjelmistoon liittyvissä vastauksissa korostui laulujen elämyksellinen puoli (hienot, kauniit ja hauskat laulut) sekä tietyn tyyppiset laulut (moniäänisyys, tutut laulut, joululaulut). Esiintyminen oli tärkeä osa kuorojen toimintaa ja monessa vastauksessa esiintymiset ja konsertit mainittiin yksinä parhaista asioista kuorossa.

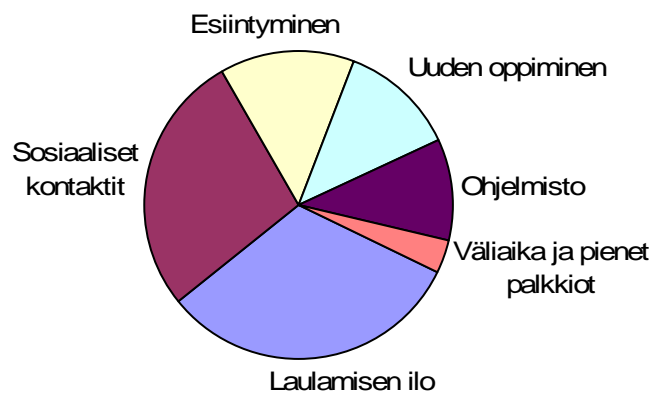
Osassa avoimista vastauksista mainittiin myös väliaika ja pienet palkkiot, kuten esimerkiksi karamellit. Väliaika tarjoaa hengähdystauon kuorolaulun lomassa ja mahdollisuuden sosiaaliseen kanssakäymiseen. Pienet palkkiot toimivat kivoina yllätyksinä ja motivoivina asioina.

TAULUKKO 9. Kuorolaisten (N = 220) vastaukset avoimeen kysymykseen sekä vastausten luokittelu.

Luokat	Kuvaus luokkaan kuuluvista asioista
Laulamisen ilo (125) <i>”Se, että saa tehdä mitä rakastaa, laulaa.”</i> (Tyttö 12 v.)	<ul style="list-style-type: none"> • laulaminen, kun saa laulaa (119) • kuoron kuulostaminen kauniille (3) • saa tehdä sitä, mistä pitää (2) • saa päästää äänen vapaaksi (1)
Sosiaaliset kontaktit (109) <i>”Hupaisaa, joskus villiä.”</i> (Tyttö 12 v.)	<ul style="list-style-type: none"> • kaverit (24) • kuoroleirit (23) • kuoronjohtaja, opettaja (17) • kuoromatkat, retket (16) • kavereiden kanssa hauskan pitäminen (11) • muiden kanssa yhdessä laulaminen (7) • uudet kaverit (5) • yhteishenki (3) • yhdessä oleminen (2) • ystäväkuorot (1)
Esiintyminen (55) <i>”Esityksissä unelmat voivat toteutua.”</i> (Tyttö 12 v.)	<ul style="list-style-type: none"> • esiintyminen (51) • konsertit (4)
Uuden oppiminen (48) <i>”Että kehitty lauluääni ja oppii laulamaan eri lauluja.”</i> (Poika 10 v.)	<ul style="list-style-type: none"> • kun saa oppia uusia, erilaisia lauluja (26) • laulutaidon kehittäminen (11) • laulun hyvin oppiminen, musiikin oppiminen, esiintymään oppiminen (6) • oppia uusia asioita (5)
Ohjelmisto (42) <i>”Kuorossa on usein hauskoja lauluja.”</i> (Tyttö 11 v.)	<ul style="list-style-type: none"> • hienot, kauniit ja hauskat laulut (25) • moniäänisyys (13) • tutut laulut, joululaulut (4)
Väliaika ja pienet palkkiot (14) <i>”Että ei tule pitkä aika ilman juomista tai pikkusyömistä.”</i> (Tyttö 11 v.)	<ul style="list-style-type: none"> • välitunti, väliaika (5) • karkit (5) • eväät (3) • vapaa-aika (1)

Kursiivilla olevat lauseet ovat suoria lainauksia kuorolaisten vastauksista avoimeen kysymykseen. Suluissa olevat luvut ovat mainintojen frekvenssejä.

Oppilaiden mainitsemat parhaat asiat toimivat kuorossa laulamista motivoivina tekijöinä. Kuviossa 3 on esitetty edellä mainitut parhaat asiat, sekä niiden suhteellinen osuus vastauksissa. Kuviota voidaan pitää motiiviulottuvuuksia kuvaavan faktorimallin ohella eräänlaisena kuorolaulamisen motiiveja selittävänä mallina.

KUVIO 3. Kuorolaulamisen motiivit ja niiden merkityksellisyys.

6.7 Musiikillisen harrastuneisuuden vaikutus kuorossa laulamisen motivaatioon

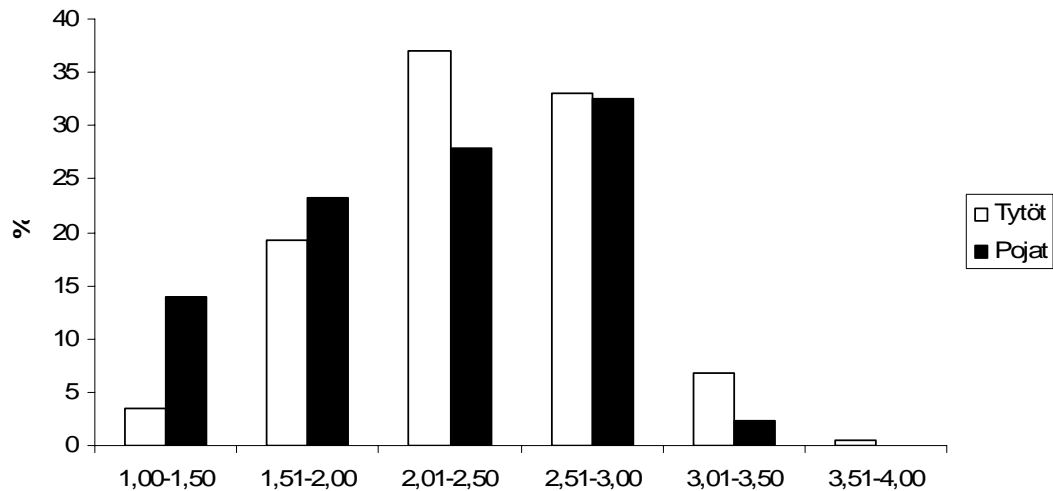
Tutkimusta varten kartoitimme kuorolaisten ja heidän perheenjäsentensä musiikkiharrastuksia. Perheenjäsenten musiikkiharrastuksia kysyttiin vain kuorolaisilta (N = 220) itseltään, joten vastaukset perustuivat oppilaiden omiin näkemyksiin ja tietoihin. Olimme kiinnostuneita siitä, laulaako myös joku oppilaiden perheenjäsenistä kuorossa. Puolet oppilaista (49 %) ilmoitti, että jollain heidän perheenjäsenellään oli säännöllinen kuorolauluharrastus.

Perheenjäsenten musiikinkuuntelu ja soittoharrastus oli samansuuntaista oppilaiden harrastusten kanssa. Suurin osa kuorolaisista (78 %) ilmoitti kuuntelevansa musiikkia päivittäin ja 70 % ilmoitti myös jonkun heidän perheenjäsenensä kuuntelevan mu-

siikkia päivittäin. Musiikinkuuntelun ohella soittaminen oli suosittu musiikkiharrastus, sillä selvästi yli kaksi kolmasosaa (69 %) ilmoitti soittavansa jotain soitinta vähintään viikoittain. Hieman yli puolet kuorolaisista (53 %) ilmoitti myös jonkun perheenjäsenen soittavan jotain soitinta vähintään viikoittain. Musiikillinen harrastuneisuus ilmeni vastaajien keskuudessa lisäksi konserteissa käymisenä, sillä lähes kaikki kuorolaiset (88 %) kävivät konserteissa ainakin joskus. Oman musiikin tekemistä tai säveltämistä harrasti ainakin silloin tällöin noin puolet kuorolaisista (56 %).

Kyselyssämme selvitimme lisäksi oppilaiden yleistä harrastuneisuutta. Kolmannes vastanneista oppilaista (32 %) ilmoitti kuoroharrastuksen olleen heidän ensimmäinen musiikkiharrastuksensa, mutta lähes kaikki (94 %) vastanneista harrasti kuorolaulun lisäksi jotain muuta. Tämän tuloksen perusteella on kuitenkin syytä ottaa huomioon, että joillekin oppilaille (6 %) kuorolaulu oli ainoa harrastus. Vastanneiden joukossa oli lisäksi joitain innokkaita kuorolaulun harrastajia (13 %), jotka lauloivat tai olivat laulaneet myös jossain muussa kuorossa.

Oppilaiden musiikillista harrastuneisuutta mittaava osio käsitti muuttujat A1 ”Kuuntelen musiikkia”, A2 ”Opiskelen musiikin teoriaa tai säveltapailua”, A3 ”Käyn konserteissa”, A4 ”Olen mukana jossain yhtyeessä tai bändissä”, A5 ”Sävellän tai teen omaa musiikkia” ja A6 ”Soitan jotain soitinta”. Muuttujiin vastattiin asteikolla ”4 = päivittäin”, ”3 = viikoittain”, ”2 = harvemmin” ja ”1 = en ollenkaan”. Muuttujista muodostettiin summamuuttuja, josta laskettiin keskiarvo. Tätä keskiarvoa voidaan pitää kuorolaisten musiikillista harrastuneisuutta kuvaavana indeksinä, joka saa arvoja välillä 1.00-4.00. Mitä lähempänä arvo on lukua 4, sitä aktiivisempi musiikinharra-
 rastaja vastaaja oli. Indeksillä ollessa välillä 1.00-2.00 voidaan harrastuneisuuden sanoa olevan vähäistä. Välillä 2.01-3.00 voidaan kuorolaista kutsua harrastuneeksi. Erittäin harrastuneita olivat ne, joiden indeksi oli välillä 3.01-4.00. Niitä kuorolaisia, joiden harrastuneisuus oli vähäistä, oli yhteensä 26 % vastanneista. Harrastuneita kuorolaisia oli 68 % ja erittäin harrastuneita 6 %. Kuviossa 4 on esitelty harrastuneisuuden jakautuminen erikseen tyttöjen ja poikien kesken.

KUVIO 4. Tyttöjen ja poikien musiikillisen harrastuneisuuden indeksi.

Tuloksista voimme päätellä, että kolme neljästä kuorolaisesta (74 %) oli musiikillisesti harrastuneita. Tyttöjen ja poikien harrastuneisuuden välillä oli havaittavissa pieni ero. Tytöt olivat poikiin verrattuna keskimäärin hieman harrastuneempia (tytöt, harrastuneisuusindeksin $\bar{ka} = 2.45$; pojat, harrastuneisuusindeksin $\bar{ka} = 2.27$; ka ero = .18; $p = .029$).

Tutkimuksessa selvitimme lisäksi oppilaiden yleistä harrastuneisuutta. Kolmannes vastanneista oppilaista (32 %) ilmoitti kuoroharrastuksen olleen heidän ensimmäinen musiikkiharrastuksensa, mutta lähes kaikki (94 %) vastanneista harrasti kuorolaulun lisäksi jotain muuta. Ne kuorolaiset, jolle kuorolaulu oli ensimmäinen musiikkiharrastus, ilmoittivat olevansa musiikillisesti harrastuneempia kuin ne, jotka olivat aloittaneet jollain muulla musiikkiharrastuksella (kuoro ensimmäinen musiikkiharrastus, harrastuneisuusindeksin $\bar{ka} = 2.54$; kuoro ei ole ensimmäinen musiikkiharrastus, harrastuneisuusindeksin $\bar{ka} = 2.15$; ka ero = .39; $p = .000$). Tästä voidaan päätellä, että kuoroharrastus innostaa musiikin pariin muita musiikkiharrastuksia paremmin.

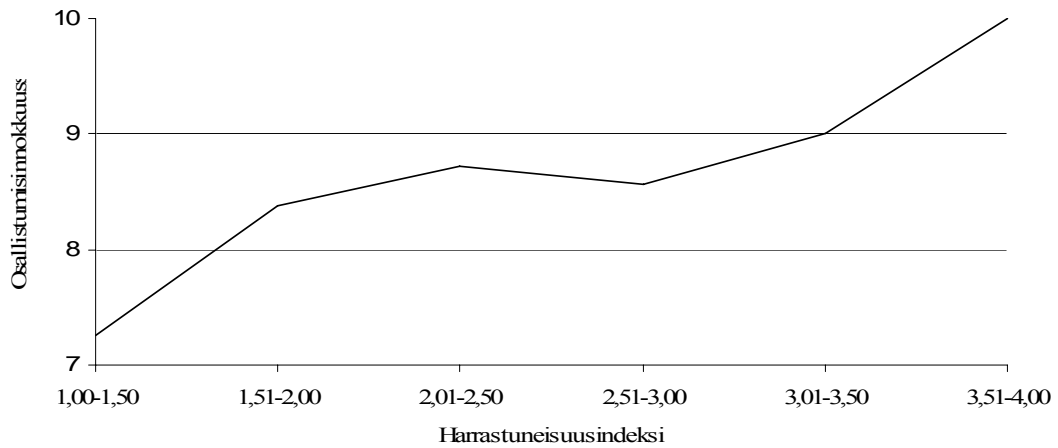
Kuorolaiset arvioivat omaa innokkuuttaan osallistua kuoroon kouluarvosanaasteikolla 4-10. Yleisesti osallistumisinnokkuus oli varsin korkea, sillä kaikista vastanneista 83 % antoi arvosanan välille 8-10. Selvitimme harrastuneisuuden vaikutusta osallistumisinnokkuuteen yksisuuntaisen varianssianalyysin avulla, joka tulokset on esitetty taulukossa 10.

TAULUKKO 10. Kuorolaisten (N = 220) osallistumisinnokkuus asteikolla 4-10 eri harrastuneisuusluokissa.

Harrastuneisuusindeksi	N	Osallistumisinnokkuuden ka	s
1.00-1.50	12	7,25	2,60
1.51-2.00	43	8,37	1,68
2.01-2.50	77	8,71	1,16
2.51-3.00	72	8,57	0,95
3.01-3.50	13	9,00	1,08
3.51-4.00	1	10,00	
Yhteensä	218	8,54	1,36

F = 3.25, p = .008

Taulukon 10 tulosten perusteella voidaan todeta kuoron toimintaan osallistumisen innokkuuden kasvavan musiikillisen harrastuneisuuden myötä. Vähän musiikkia harrastavien (harrastuneisuusindeksi 1.00-2.00) osallistumisinnokkuuden keskiarvo oli 7.81, musiikkia harrastavien (harrastuneisuusindeksi 2.01-3.00) keskiarvo oli 8.64 ja erittäin harrastuneiden (harrastuneisuusindeksi 3.01-4.00) keskiarvo oli 9.5. Kuviossa 5 on esitetty osallistumisinnokkuus harrastuneisuusindeksin funktiona. Välin 2.51-3.00 pientä notkahdusta lukuun ottamatta voidaan todeta, että musiikillisella harrastuneisuudella on suuri vaikutus innokkuuteen laulaa kuorossa.

KUVIO 5. Musiikillisen harrastuneisuuden vaikutus innokkuuteen osallistua kuoroon.

Musiikillisella harrastuneisuudella oli selvä yhteys monen kuorolaulun motiiveja mittaavan väittämän kanssa. Harrastuneisuusindeksin ja väittämien korrelaatiomatriisin perusteella esiin nousi 3 väittämää. Harrastuneisuuden yhteys muuttujaan D14 ”Kotona minua kannustetaan laulamaan” oli melko korkea ($r = .38$, $p = .000$). Mitä enemmän kuorolainen mielestään sai kannustusta kotona laulamiseen, sitä enemmän hän ilmoitti harrastavansa musiikkia. Kotoa saadulla kannustuksella on siis merkitys musiikin harrastamiseen ja sitä kautta kuorolaulun motivaatioon. Harrastuneisuudella oli yhteys myös muuttujaan D9 ”Haluan isona ammattilaulajaksi tai soittajaksi” ($r = .40$, $p = .000$), mistä voidaan päätellä kuorolaisten tähtäävän harrastuksen kautta musiikin ammattilaisiksi. Musiikillisesti harrastuneet kuorossa laulajat kokivat selkeästi myös musiikin mukaansatempaavuuden, sillä harrastuneisuusindeksin ja muuttujan D2 ”Laulaessani musiikki tempaa minut usein mukaansa” välillä oli melko korkea korrelaatio ($r = .34$, $p = .000$).

7 KOULUKUOROLAISTEN LAULAMISEN MOTIVAATIO

Tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat peruskoulujen kuoroissa laulavien oppilaiden kuorotoimintaan osallistumisen motivaatioon. Tämän lisäksi halusimme vertailla motivaatioon vaikuttavien tekijöiden eroja tyttöjen ja poikien sekä musiikkiluokkalaisten ja ei-musiikkiluokkalaisten välillä. Kuorossa laulaminen on suosittu musiikin harrastamisen muoto niin kouluissa kuin muuallakin vapaa-aikatoiminnassa (ks. Hanifi 2004, 121). Tämä näkyy esimerkiksi kuorojen määrässä: maassamme toimii yli 1 400 rekisteröityä kuoroa, ja niillä yhteensä yli 45 000 henkilöjäsentä (Tilastokeskus 2006, 129). Tämän lisäksi maassamme toimii monia rekisteröimättömiä kuoroja, jollaisia koulujen kuorokerhot usein ovat.

Kuorolaulun harrastamisen suosioon nähden aihetta on tutkittu erittäin vähän. Teoriapohjamme runkona toiminut Kososen (1996) soittamisen motivaatiota käsittelevän tutkimuksen lisäksi aiheesta on tehty kaksi opinnäytetyötä. Murtoniemen (2002) pro gradu -tutkielma käsittelee poikakuorossa laulamisen motivaatiota ja Miettinen ja Niemistö (1998) tutkivat pro gradu -tutkielmassaan puolestaan sitä, mitkä tekijät motivoivat yksilöä harrastamaan laulua mieskuorossa.

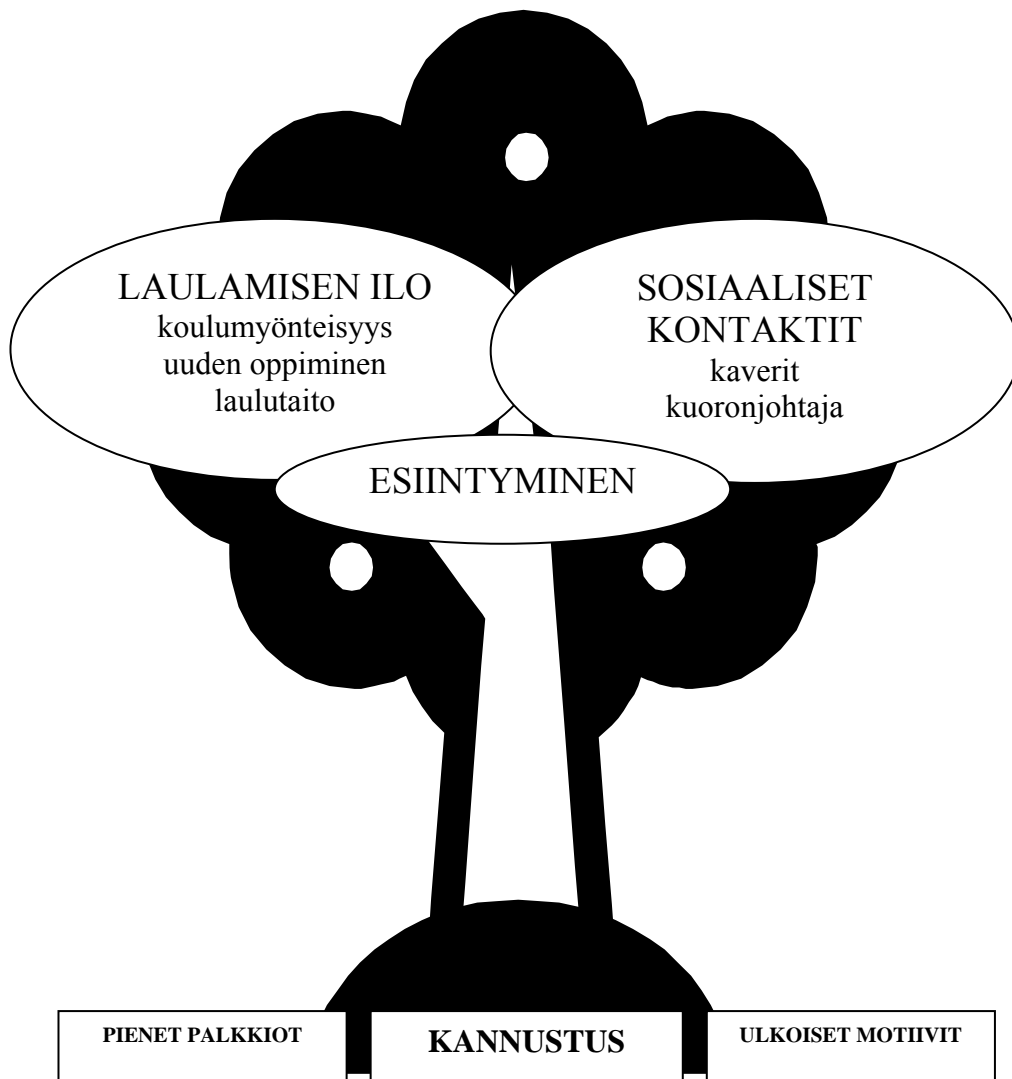
Vuoden 2004 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa mainitut koulun kerhotoiminnan tavoitteet (ks. edellä 2.2.5; POPS 2004, 25) toteutuvat hyvin kuorokerhossa. Kuoron sosiaalisten kontaktien ulottuvuuden kautta kuorolaisten sosiaaliset taidot kehittyvät samalla kun kuoro tarjoaa mahdollisuuden yhteisyyden kokemiselle. Kuorolaulun kautta lapsia voidaan kannustaa luovaan toimintaan ja oman kulttuurin tuottamiseen. Opettajalle kuoron kaltainen koulukerho antaa mahdollisuuden oppilaan tuntemisen lisäämiseen. Koulujen kerhotoiminnan tavoitteiden mukaan kerhojen tulisi tukea oppilaiden harrastuneisuutta ja johdattaa heitä myönteisten harrastusten pariin. Tutkimustulostemme perusteella muut musiikkiharrastukset näyttäisivät tukevan kuoroharrastusta. Kuoroharrastus tukee myös muiden musiikkiharrastusten viiriämistä, sillä ne kuorolaiset, joille kuoro oli ensimmäinen musiikkiharrastus, olivat muita kuorolaisia musiikillisesti harrastuneempia.

Koulujen kuorotoimintaa voidaan tarkastella myös uusimman valtioneuvoston koulutuspoliittisen selonteon valossa (OPM 2006). Tämä eduskunnalle esitelty selontekö nosti esiin koulutuspoliittisia tulevien vuosien kehittämisteemoja. Painopisteinä olivat tasa-arvon ja koulutusmyönteisyyden vahvistamisen, koulutuksen laadun kehittämisen, koulutusjärjestelmän kansainvälistämisen, korkeakoululaitoksen uudistamisen ja koulutusjärjestelmän tehokkuuden. Koulupäivän rakenneuudistukseen ja kouluviihtyvyyteen liittyen korostui se, kuinka sopivalla harrastustoiminnan sijoittamisella koulupäivään voidaan saada olennaisia muutoksia kouluhyvinvointiin ja ilma- piiriin. (OPM 2006, 12-14.) Tutkimuksemme perusteella koulujen kuorotoiminnalla on mahdollista edistää kouluviihtyvyyttä ja -hyvinvointia. Kuorolaiset kokivat, että kuorossa laulaminen vaikuttaa myönteisesti heidän suhtautumiseensa koulua ja musiikkitunteja kohtaan. Tämä osoittaa sen, kuinka harrastamisen osuus koulukasvatuksessa voidaan nähdä voimavarana myös opetuksessa. Tutkimuksessamme selvitimme musiikkiharrastuneisuuden vaikutusta kuorossa laulamisen motivaatioon, ja tuloksista voidaan päätellä musiikkiharrastusten ruokkivan toisiaan. Eikö musiikinopettajien tehtävä ole edesauttaa oppilaissa kokonaisvaltaisesti innostumista musiikkiin?

7.1 Kuorossa laulamisen motivaatio

Motivaatio ja harrastuneisuus ovat moniulotteisia käsitteitä ja vaikuttavat taustatekijöinä siihen, millainen motivaatio yksilöllä on laulamisen harrastamisessa. Motivaation ja harrastuneisuuden käsitteet yhdistämällä voidaankin puhua harrastusmotivaatiosta, joka on myös monimutkaisten yksilön henkilökohtaisten ominaisuuksien ja ympäristön välisten vuorovaikutussuhteiden kokonaisuus. Musiikkiharrastuksen ilmenemismuodot voivat vaihdella niin harrastuksen suuntautuneisuuden, sitoutuneisuuden kuin motiivienkin suhteen. Tutkimuskysymystemme teoreettiseen viitekehukseen (KUVIO 1) nojaten muodostimme tutkimuksemme tuloksista kuorolaulamisen motivaatiota kuvaavan mallin nimeltä ”Motivaatiopuu” (KUVIO 6). Symbolina puu kuvastaa mielestämme parhaiten motivaatiota kokonaisuutena, johon vaikuttavat monet eri tekijät. Puun juuret koostuvat tekijöistä, jotka kuvaavat kuorossa laulami-

sen kannalta voimaa ja energiaa antavia tekijöitä. Puun lehdistö puolestaan kuvaa kuorossa laulamisen motivaation tärkeimpiä päätekijöitä, jotka kuitenkin eivät ole erillisiä osia vaan toimivat toistensa innoittamina. Malli koostuu kuudesta osialueesta, joita käsittelemme seuraavaksi:

KUVIO 6. Kuorossa laulamisen ”motivaatiopuu”.

Laulamisen ilo. Harrastuksen tunnuspiirteitä ovat myönteiset toiminnallisella, kognitiivisella ja affektiivisella alueella ilmenevät kokemukset (Metsämuuronen 1995, 21-22). Kuoroharrastuksen yhdeksi merkittävimmistä motivoivista tekijöistä nousikin tutkimuksessamme laulamisen ilo, joka muodostaa toisen motivaatiopuomme päähaaran. Myös aikaisempien kuorolaulamisen motivaatiota käsittelevien tutkimusten perusteella laulamisen ilo nähtiin merkityksellisenä motiivina (Miettinen & Niemistö 1998; Murtoniemi 2002). Kososen (1996) soittamisen motivaatiota selvittävän tutkimuksen mukaan musiikin tekemiseen liittyvät myönteiset kokemukset ilmenevät musisoimisen ilona, sekä kiinnostuksena oppia uutta. Tunnetun Tapiola-lapsikuoron johtajan Erkki Pohjolan (1992) kokemusten mukaan laulamisen iloon vaikuttavat monet asiat, kuten yhteisyyden kokeminen, mielekäs ohjelmisto ja tunne edistymisestä kohti vaativaa tavoitetta. Näitä käsityksiä vahvisti myös meidän tutkimuksemme tulokset, joiden mukaan laulamisen iloon liittyvät monet asiat, kuten yleinen myönteinen suhtautuminen laulamista kohtaan, laulamisesta saatavat elämykset, laulettava ohjelmisto ja uuden oppiminen.

Tutkimukseemme vastanneet kuorolaiset pitivät yleisesti ottaen laulamisesta ja parhaimmillaan se koettiin flow-teoriaan verrattavana mukaansa tempaavana toimintana. Laulamisen iloon liittyi lisäksi voimakkaasti kuorossa laulettava ohjelmisto, sillä laulettavasta musiikista saatavat myönteiset kokemukset ilmenivät laulamisen ilona ja haluna oppia uutta. Tutkimuksessamme kuorolaiset pitivät kuorossa lauletuista lauluista, mutta tärkeämpää heille oli ennen kaikkea laulaminen itsessään, eikä niinkään se, mitä lauletaan. Ohjelmistossa korostui laulujen elämyksellinen puoli ja siten mielekäs ohjelmisto vaikutti myönteisesti kuorossa laulamisen motivaatioon. Erityisesti tytöille oli poikiin verrattuna tärkeämpää laulamisen tuottamiin elämyksiin liittyvät asiat.

Sosiaaliset kontaktit. Tutkimustulostemme perusteella voidaan huomata, että sosiaaliset kontaktit kavereihin sekä kuoronjohtajaan tai opettajaan olivat tärkeitä tekijöitä kuorolaisten kokonaismotivaatiossa. Sosiaaliset kontaktit muodostavatkin motivaatiopuomme toisen päähaaran. Yleisesti nuoret pyrkivät luomaan uusia kaverikontakteja etenkin vertaisryhmänsä jäseniin ja musiikki onkin yksi hyvä harrastusmuoto luoda ja ylläpitää näitä kontakteja (Kosonen 1996, 62). Samanhenkisten kavereiden

kanssa yhdessä musisoiminen, kuten esiintymiset tai kuorossa laulaminen synnyttävät väistämättä monia vertaiskontakteja. Sukupuolten välillä oli eroja kontakteihin liittyen, sillä tutkimuksemme perusteella tytöistä oli poikiin verrattuna selvästi hauskeempaa lauleskella kavereiden kanssa. Tätä tulosta tukee myös Miettisen ja Niemistön (1998) tutkimus, jonka mukaan mieskuorossa merkittävimiksi asioiksi kuorolaulun kannalta nousivat ystävät ja ryhmän jäsenyys. Tutkimuksemme mukaan yhdessä kavereiden kanssa oleminen ei näyttänyt kuitenkaan olevan kaikkein tärkein motivoiva tekijä, sillä laulamisen ilo ja musiikin mukaansatempaavuus osoittautuivat olevan selvästi merkittävämpiä kuorossa laulamista motivoivia tekijöitä. Nämä kaksi motivaation ulottuvuutta voivat kuitenkin yhdistyä edistäen laulamisen iloa ja hyvää mieltä, kun yhdessä kavereiden kanssa työskennellään yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteistyön toimivuuden takana on myös kuoronjohtaja. Se että kuoronjohtajaa pidetään mukavana edesauttaa sitä, että laulamisesta jää hyvä mieli ja kaikilla on mukavaa olla kuorossa. Kosonenkin (1996) täsmentää, että opettajan ja oppilaan välinen ystävyysuhde voi syventää kontaktin merkitystä ja myönteistä vaikutusta laulamiseen. Siten opettajan vaikutus ei rajoitu ainoastaan kontaktimotiiviin, vaan se heijastuu oppilaiden koko musiikilliseen motivaatioon. (vrt. Kosonen 1996, 62-63.)

Esiintyminen. Yksi kuorojen perustoiminnoista on esiintyminen, ja tutkimuksemme mukaan se on myös eräs tärkeä kuorossa laulamisen kokonaismotivaatioon vaikuttava tekijä. Kuorolaiset, etenkin musiikkiluokkalaiset, pitivät esiintymisistä, ja osa tutkimukseemme vastanneista toivoisi esiintymisiä olevan jopa enemmän. Kososen (1996) tutkimustulosten mukaan myönteiset kokemukset esiintymisestä ovat tärkeä motiivi harrastuksen jatkumiselle. Samansuuntaisia tuloksia esiintymisen vaikutuksesta kuorossa laulamisen motivaatioon esittävät tutkimuksissaan myös Miettinen ja Niemistö (1998) sekä Murtoniemi (2002). Toisaalta Louhivuori ja Salminen (2005) väittävät, että esiintymishalulla ei ole kovin merkittävää vaikutusta kuorolaisten kuorossa laulamiseen. Meidän tutkimuksemme tulokset kuitenkin tukevat edellä mainittuja ajatuksia esiintymisen melko keskeisestä asemasta kuorolaisten kokonaismotivaatiossa ja yleisesti musiikillisessa innostuneisuudessa. Esiintyminen on osa musiikillista innostuneisuutta. Faktorimallissamme musiikillinen innostuneisuus on moniulotteinen motiivi, joka käsittää esiintymisen ja laulamisen ilon lisäksi tulevaisuuden näkymiä ja odotuksia musiikin parissa. Lisäksi laulutaidoista koituva hyöty voi olla

eduksi tulevaisuutta ajatellen. Kodin kannustus ja laulajan omat käsitykset itsestä laulajana vaikuttivat myönteisesti esiintymisinnokkuuteen. Motivaatiopuussamme esiintyminen kuvastaa puun tukevan varren tavoin olevan tuki muulle motivaatiolle.

Kannustus. Lasten kuoroharrastuksen jatkuvuuden ja musiikillisen innostuneisuuden herättäjänä tulisi olla tärkeiden ihmisten kannustus ja hyväksyntä, jotta harrastus koettaisiin merkitykselliseksi (Kosonen 1996, 64). Kuoronjohtajan lisäksi lähimmät kannustajat löytyvät usein oman perheen parista. Kodin kannustus vaikuttaa tutkimuksemme mukaan erittäin myönteisesti oppilaiden kuorossa laulamisen motivaatioon. Kodin kannustuksella oli myönteinen vaikutus etenkin kuorolaisten esiintymisinnokkuuteen sekä käsitykseen itsestä laulajana. Suurin osa (76 %) vastanneista ilmoitti kannustuksen olevan heille tärkeää ja faktorianalyyssissä ”Kodin kannustus” faktori latautui voimakkaimmin ylitse muiden faktoreiden. Vanhempien kannustusta korostaa tutkimuksessaan myös Murtoniemi (2002). Kannustus onkin asetettu motivaatiopuomme juuristoon antamaan tukevan pohjan harrastukselle. Tämä vaikuttaa myönteisesti koko kuorossa laulamisen kokonaismotivaatioon. Tutkimuksemme mukaan poikia kannustetaan tyttöihin verrattuna kotona hieman vähemmän laulamaan kuorossa. Tämä voi selittyä esimerkiksi sillä, että kuorossa laulamista pidetään yleisesti enemmän tyttöjen ja naisten harrastuksena (vrt. O’Neill 1997, 47-51). Uskomme, että poikien vähäinen määrä kuoroissa lisääntyisi varmasti asennemuutoksen ja kannustuksen lisääntymisen myötä.

Pienet palkkiot ja ulkoiset motiivit. Monet kuorolaiset mainitsivat myös pienten palkkioiden olevan tärkeitä. Siten voimme ajatella niiden vaikuttavan osaltaan myönteisesti kuorolaisten motivaatioon. Pienet palkkiot olivat esimerkiksi esiintymisten jälkeen saatuja karamelleja. Kuoronjohtaja voi näin huomioida jokaisen yksittäisenkin kuorolaisen ja osoittaa heille, että jokaisen panos lopputulosta ajatellen on tärkeä. Joillekin kuorolaisille ulkoiset motiivit olivat muiden kuorolauluun liittyvien motiivien ohella merkityksellisempiä kuin toisille. Ulkoiset motiivit saattavat olla esimerkiksi paremman arvosanan tavoittelua musiikista kuorossa laulamisen kautta tai vanhempien toivomusten mukaan kuorossa laulamista. Ulkoisiin motiiveihin liittyy tutkimuksemme mukaan myös se, että laulaminen tuntuu laulajasta ikävämmältä verrattuna muihin motiiviulottuvuuksiin. Ulkoiset motiivit eivät kaikkien kuorolaisten kes-

kuudessa olleet kovin yleisiä, mutta pojat näyttivät ajattelevan hieman tyttöjä enemmän kuorossa laulamista ulkoisten motiivien näkökulmasta.

7.2 Tulosten luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden pohdintaa

Motivaatio on ihmistieteissä käsitteenä moniulotteinen ilmiö ja sen tutkiminen yhdistää monien eri tieteenalojen näkökulmia. Tutkimuksessamme yhdistyvät musiikkikasvatuksen ja -psykologian sekä kasvatuspsykologian ja -sosiologian tietämys ja käsitteistö. Koimme monitieteellisen tutkimuksen haasteellisena käsitteiden täsmällisen määrittelyn ja suuren tietomäärän hallinnan vuoksi. Pyrimme tutkimuksessamme käyttämään viitekehysten termistöä mahdollisimman säännönmukaisesti.

Tutkimusaineisto koostuu viiden eripuolilta Suomea olevien koulujen kuorolaisten (N = 220) vastauksista. Valitsimme tutkimuksen koulut harkinnanvaraisesti siten, että puolet kuorolaisista oli musiikkiluokkien kuorolaisia (N = 109) ja puolet ei-musiikkiluokkien kuorolaisia (N = 111). Riittävän laajan aineiston ja maantieteellisen kattavuuden perusteella tulosten voidaan todeta olevan maanlaajuisesti suuntaantavia. Tutkimusaineiston analysointiin käytimme keskeisiä tilastotieteellisiä analyysimenetelmiä (Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokerroin, ristiintaulukointia ja χ^2 -riippumattomuustesti, t-testiä, yksisuuntainen varianssianalyysi, faktorianalyysi). Tilastollisten testien yhteydessä esitetty tilastollinen merkitsevyys ilmaisee sen, kuinka todennäköisesti havaitut ilmiöt ovat olemassa myös perusjoukossa. Tutkimuksemme käsitteistön moniulotteisen luonteen vuoksi tilastollinen yleistettävyyden on kuitenkin enemmänkin triviaalia. Kuitenkin analyysimenetelmien luotettavuuden tarkastelun (ks. luku 5.6) ja riittävän laajan aineiston perusteella oletamme tulosten antavan analyysimenetelmien puolesta yleisesti suuntaa peruskoulun kuoroissa laulavien oppilaiden kuorossa laulamisen motiiveista.

Kyselylomaketutkimuksen etuna pidetään sen mahdollisuutta kerätä kattava tutkimusaineisto. Koska emme olleet itse paikalla kuorolaisten täyttäessä kyselylomaket-

ta, emme voi olla varmoja siitä, miten hyvin oppilaat ovat ymmärtäneet lomakkeen kysymykset. On myös syytä ottaa huomioon, että aineisto perustuu lasten omiin tietoihin ja käsityksiin. Vaikka suunnittelimme kyselylomaketta huolellisesti, jäi siihen kuitenkin joitakin puutteita. Esimerkiksi joitakin epämääräisiksi jääneitä väittämiä emme voineet käyttää tutkimuksessamme lainkaan. Kysymysten oikeinymmärtämisen lisäksi on myös mahdotonta tietää sitä, miten huolellisesti kuorolaiset ovat kyselyyn vastanneet. Annoimme kuorojen johtajille tarkat ohjeet lomakkeen täyttämistä varten. Yritimme tällä poistaa kuoronjohtajan vaikutuksen oppilaiden vastauksiin. Emme kuitenkaan voi olla täysin varmoja siitä, onko kuoronjohtaja jotenkin vaikuttanut oppilaiden vastauksiin. Kyselylomakkeemme oli melko pitkälle strukturoitu, joten emme voi aivan tarkkaan ennalta määrittää kaikkia vastausten taustalla olevia syitä. Lomakkeen avoin kysymys antoi kuitenkin mahdollisuuden vastaajalle kertoa lomakkeen kysymysten ulkopuolisia asioita. Tämä syventää osaltaan analyysiä verrattuna puhtaasti täysin strukturoituun kyselylomaketutkimukseen. Tutkimuksemme avulla syntyneessä motivaatiomallissa yhdistyykin määrällisen ja laadullisen tutkimuksen piirteitä.

Mielestämme tutkimuksemme ansioina voidaan pitää suhteellisen laajaa aineistoa, monipuolisten analyysimenetelmien käyttöä ja tulosten selkeää raportointia. Kokonaisuutena voimme todeta aineiston ja analyysimenetelmien avulla löytäneemme hyvin vastaukset asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Kuorolaulua on tutkittu suhteellisen vähän, ja tähän mennessä aikaisemmat tutkimukset ovat käsitelleet kuorolaulun motivaatiota muusta kuin koulun näkökulmasta. Tutkimuksemme on ensimmäinen perusopetuksen piiriin kuuluvien koulujen kuoroja koskeva tutkimus Suomessa.

7.3 Jatkotutkimuksen haasteet

Tämän tutkimuksen tulosten perusteella voidaan sanoa, että kuorossa laulavat lapset ja nuoret todella pitävät kuorossa laulamista ja laulaminen tuottaa heille iloa elämään. Laulamisen tuottama ilo toimi myös tärkeimpänä motiivina osallistua kuoron toimintaan. Kuorotoiminta ala-asteella on tästä näkökulmasta katsottuna kerhotoimintaa parhaimmillaan ja se virittää lasten mielenkiinnon musiikkia kohtaan ja tukee myönteistä harrastuneisuutta.

Musiikillisten motivaatioiden tutkimus tarjoaa ensisijaisen tärkeää tietoa monien alan ammattilaisten käyttöön. Tutkimusta tehdessämme huomasimme, että kuorossa laulamista etenkin lasten, nuorten ja koulun näkökulmasta on tutkittu erittäin vähän Suomessa. Tämä asettaa tavoitteita aiheen jatkotutkimukselle, jotta saataisiin kattavaa tietoa aiheesta koko Suomen maasta. Tämä tutkimus on lähinnä suuntaa-antava, ja kattavamman ja laajemman tutkimuksen tekeminen jää jatkotutkimuksen haasteeksi.

Tutkimusprosessin aikana heräsi monia kiinnostuksen aiheita eri näkökulmista katsoen. Sosiologisesti katsottuna kuorolaulamiseen liittyen voisi olla hedelmällistä tutkia kuorolaulamiseen liittyviä asenteita. Asennetutkimukselle olisi mielestämme todellista tarvetta, sillä asenne ja motivaatiotutkimusten avulla voitaisiin pohtia esimerkiksi sitä, kuinka poikia ja miehiä saataisiin innostettua enemmän kuorolaulun pariin. Aikaisempien tutkimusten perusteella motivaatiotutkimus musiikin parissa on usein liittynyt siihen, miksi harrastus aloitetaan ja miten sitä pidetään yllä. Tähän verrattuna mielenkiintoisia tutkimushaasteita ja tulosodotuksia niiden syiden tutkimiseen, voitaisiin tutkimusnäkökulma kohdistaa enemmänkin siihen, miksi kuorossa laulaminen lopetetaan.

Kuorossa laulamiseen soveltamamme aikaisemmat motivaatioteoriat ja -luokitukset toimivat pohjana tutkimuksellemme, mutta oma panoksemme näkyy ennen kaikkea kehittämässämme kuorolaulamisen motivaatiomallissa. Uskomme tutkimuksemme

olevan hyvä pohja tuleville tutkimuksille, sillä muodostamamme motivaatiomalli voisi toimia runkona tulevissa motivaatiotutkimuksissa erilaisillekin tutkimusasetelmille.

7.4 Lopuksi

Tutkimuksemme kannalta yksi tärkein käsite motivaatio osoittautui moniulotteiseksi tutkimuskohteeksi. Pääpiirteiltään motivaatio käsite voidaan nähdä koostuvan kahdesta toisiaan täydentävästä osasta: sisäinen- ja ulkoinen motivaatio. Vaikka kokonaismotivaatio koostuu näiden kahden eri osaan kuuluvista motiiveista ja ne esiintyvät yhtäaikaaisesti, ovat toiset motiivit kuitenkin aina hallitsevampi kuin toiset. Tutkimuksemme tulosten perusteella oli ilo todeta musiikin harrastamisen olevan kuorolaisille sisäisesti motivoitunutta toimintaa, kuitenkin ottaen huomioon joidenkin ulkoisen motivaation piiriin kuuluvien motiivien merkitys osana kokonaismotivaatiota. Esimerkiksi pienet palkkiot hyvin tehdystä työstä tai ulkoiset tavoitteet konkreettisesti jonkun asian tavoittelusta voivat toimia motivaation osana. Tällaiset ulkoiset virikkeet toimivat kuitenkin vain pieninä piristeinä toiminnassa, varsinkin lasten kanssa toimiessa, eivätkä ole keskeisin osa motivaatiota. Kosonen (1996) huomauttaakin, että musiikin harrastaminen ei voi jatkua tai musiikillisissa taidoissa ei pysty kehittymään, jos motivaation lähteenä on vain ulkoinen motivaatio.

Kuten aikaisempienkin kuorossa laulamisen motivaatiota käsittelevien tutkimusten perusteella on todettu, osoittautui meidän tutkimuksessamme laulamisen ilo merkityksellisimmäksi motiiviksi ja se koettiin yhtenä tärkeänä motivoivana tekijä sille, miksi kuorotoiminnassa haluttiin ylipäänsä olla mukana. Laulamisen ilo on käsitteenä laaja-alainen ja siihen liittyy ohjelmistoon, elämysten kokemiseen ja musiikkikulttuuriin liittyvät osa-alueet. Tästä syystä tarkka määrittäminen on ongelmallista. Kuitenkin voimakkaasti esille noussut lauluinnostus ja mahdollisuus laulaa olivat kuorolaisten mielestä ehdottomasti tärkein osa kuorotoimintaa. Lisäksi merkittävässä roolissa olivat myös sosiaaliset kontaktit kavereihin ja kuoronjohtajaan, sekä uusien

musiikillisten ja kuorotoimintaan liittyvien taitojen oppiminen. Varsinkin tytöt pitivät kavereiden kanssa lauleskelua hauskana toimintana, sekä kuorossa opittuja taitoja tärkeämpänä tulevaisuutta ajatellen kuin pojat. Pojille oli selvästi tyttöjä tärkeämpää kaverikontakteissa se, että paras kaveri laulaa myös kuorossa. Pojille kaverin tuki ja tärkeys saattaa kuitenkin johtua kuorotoiminnan tyttövaltaisuudesta, eikä laulamisen ilon tuottamasta vähemmästä merkityksestä.

Harrastustoiminnassa ja sen jatkuvuuden kannalta on tärkeässä roolissa yksilön innostus oppia uusia asioita, tekniikoita tai toimintoja oman kiinnostuksen piiristä. Tällöin opeteltavien asioiden tulee olla mielekkäitä, tarkoituksenmukaisia sekä haastavia, mutta saavutettavissa olevia. Kuoronjohtajalla tai opettajalla on suuri vastuu pitää kuorossa laulettavat laulut ja toiminta mielenkiintoisena ja pitää kuoro myös paikkana, jossa yhdessä voi oppia uusia asioita. Lappalainen (2006) kirjoittaa kuinka lasten laulutaito on vähentynyt ja se hiipuu. Myös laulujen tuntemus on heikentynyt, kertovat Jyväskyläläisten lapsikuorojen johtajat. ”Välillä joutuu kampanjoimaan toisissaan, että saa kuoroihin lisää jäseniä”, kertoo Vox Aurea -lapsikuoron johtaja Pekka Kostiainen. Hänen mukaansa syynä tähän saattaa olla musiikkiluokkien määrän vähentäminen ja se, ettei koulussa muutenkaan lauleta enää yhtä paljon kuin aikaisemmin. (Lappalainen 2006.) Koululla on tärkeä asema musiikillisten virikkeiden tarjoamisessa ja lauluperinteen säilyttämisessä. Koulun merkitys myös tulevaisuudessa iloisten laulukokemusten tarjoajana ja laulutaidon ylläpitäjänä on siten korvaamaton.

LÄHTEET

- Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. 1995. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Porvoo: WSOY.
- Ala-Pöllänen, K. 1999. Vain lapsikuoro. *SULASOL* 49 (2), 6-7.
- Aunola, K. 2002. Motivaation kehitys ja merkitys kouluikässä. Teoksessa K. Salmela-Aro & J.-E. Nurmi (toim.), 105-126.
- Asmus, E. P. 1994. Motivation in music teaching and learning. *The Quarterly Journal of Music Teaching and Learning* 5 (4), 5-32.
- Bennett, A. 2000. Popular music and youth culture: music, identity and place. Basingstoke: Macmillan Press.
- Csikszentmihalyi, M. 1990. Flow: The psychology of optimal experience. New York: Harper Perennial.
- Csikszentmihalyi, M. 1996. Creativity: flow and the psychology of discovery and invention. New York: Harper Collins.
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. 1985. Intrinsic motivation and self-determination in human behaviour. New York: Plenum Press.
- Grue-Sörensen, K. 1961. Kasvatuksen historia I, muinaisuudesta valistukseen. Porvoo: WSOY
- Halila, A. 1949. Suomen kansakoululaitoksen historia II, kansakouluasetuksesta piirijakoon. Porvoo: WSOY.
- Halila, A. 1963. Jyväskylän seminaarin historia. Porvoo: WSOY.
- Hallam, S. 2002. Musical motivation: towards a model synthesising the research. *Music Education Research* 4, 225-244.
- Hanifi, R. 2004. Vapaa-ajan harrastukset – itse tekeminen, aktiivinen harrastaminen. Teoksessa M. Liikanen, R. Hanifi & U. Hannula (toim.) Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä: vapaa-ajan muutokset 1981-2002. Helsinki: Tilastokeskus, 119-134.
- Hargreaves, D. J. 1986. The developmental psychology of music. Cambridge: Cambridge University Press.
- Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. 5., uudistettu painos. Helsinki: Edita.

- Heikkinen, A. 1983. Perinneyhteisöstä kansalaisyhteiskuntaan. Koulutuksen historia Suomessa esihistorialliselta ajalta itsenäisyyden aikaan. Jyväskylä: Gaudeamus.
- Helasvuo, V. 1963. Kuorolaulun vaiheet. Moniäänisen vokaalimusiikin historia. Helsinki: Otava.
- Hirsjärvi, S. 1978. (toim.) Kasvatustieteen sanasto. Opetusmoniste 73. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10., osin uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.
- Hongisto-Åberg, M., Lindeberg-Piiroinen, A. & Mäkinen, L. 1993. Musiikki varhaiskasvatuksessa. Hip hoi, musisoi! Tampere: Fazer Musiikki.
- Isosaari, J. 1973. Suomen koululaitoksen rakenne ja kehitys. 2., tarkistettu painos. Helsinki: Otava.
- Juvonen, A. 2000. ...Johnnyllakin on univormu, heimovaatteet ja –kampa... Musiikillisen erityisorientaation polku musiikkiminän, maailmankuvan ja musiikkimaun heijastamina. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä studies in the arts 70.
- Kauppinen, E. & Sintonen, S. (toim.) 2004. Musikaalinen elämä. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Kauppinen, E. & Sintonen, S. 2004. Musiikin harrastamisen moninaisuus. Teoksessa E. Kauppinen & S. Sintonen (toim.), 9-20.
- Koistinen, M. 2003. Tunne kehosi – vapauta äänesi. Äänitimpurin käsikirja. Käytännönläheinen opas laulajille, kuorolaisille, kuoronjohtajille ja kaikille oman äänensä vapauttamisesta ja kehittämisestä kiinnostuneille. Helsinki: SULASOL.
- Koivusalo, T. 2006. Armas aika on pian hunningolla. Helsingin Sanomat 10.5.2006, Kulttuuri, 1.
- Koskenniemi, M. & Valtasaari A. 1969. Taitava opettaja. 4. painos. Helsinki: Otava.
- Kosonen, E. 1996. Soittamisen motivaatio varhaisnuorilla. Jyväskylän yliopisto. Musiikkikasvatuksen lisensiaattityö.
- Kosonen, E. 2001. Mitä mieltä on pianonsoitossa? 13-15-vuotiaiden pianonsoittajien kokemuksia musiikkiharrastuksestaan. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä studies in the arts 79.

- Koulu antaa myös taidekasvatusta. 2006. Helsingin Sanomat 3.6.2006, Pääkirjoitus, 2.
- Kurkela, K. 1994. Mielen maisemat ja musiikki. Musiikin esittäminen ja luovan asenteen psykodynamiikka. 2., korjattu painos. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Kurkela, K. 1995. Yksityisen ja yhteisen rajalla. Musiikin esittämisen emotionaalisista ja kognitiivisista ulottuvuuksista. Teoksessa R. Ojala (toim.) Esiintyjä – taiteen tulkki ja tekijä. Porvoo: WSOY, 77-116.
- Kuusinen, K.-L. 1997. Motivaatio. Teoksessa J. Kuusinen (toim.) Kasvatuspsykologia. Porvoo: WSOY, 191-224.
- Lappalainen, V. 2004. Erään tien sävelkulkuja. Teoksessa E. Kauppinen & S. Sintonen (toim.), 57-78.
- Lappalainen, E. 2006. Lasten laulutaito hiipuu. Keski-suomalainen 28.5.2006, Kulttuuri, 16.
- Lehtinen, E. & Kuusinen, J. 2001. Kasvatuspsykologia. Porvoo: WSOY.
- Lehtonen, K. 1983. Harrastuneisuus musiikinopetuksen tavoitteena. Suomen kasvatustieteellinen aikakauskirja Kasvatus 14, 290-295.
- Lehtovaara-Limnell, P. 1999. Iltapäiväkerhotoyo koulun näkökulmasta. Poimintoja opetusministeriön kerhotoyöryhmän muistiosta. Teoksessa P. Lehtovaara-Limnell (toim.) Kuka on mun kaa? Helsinki: Lasten Keskus, 35-42.
- Longhurst, B. 1995. Popular music and society. Malden: Blackwell Publishers Inc.
- Louhivuori, J. & Salminen V.-M. 2005. Miksi laulamme kuorossa? Kuoroharrastusta koskevan kyselyn tuloksia. SULASOL 55 (4), 12-14.
- Luukka, T. 2006. Taideopiskelijat lähtevät barrikadeille koulujen taideaineiden puolesta. Helsingin Sanomat 23.3.2006, Kulttuuri, 2.
- MacKenzie, C. G. 1991. Starting to learn to play a musical instrument: a study of boys' and girls' motivational criteria. British Journal of Music Education 8, 15-20.
- Madsen, K. B. 1983. Yleinen psykologia. Porvoo: WSOY.
- Malmberg, L.-E. & Little, T. D. 2002. Nuorten koulumotivaatio. Teoksessa K. Salmela-Aro & J.-E. Nurmi (toim.), 127-144.

- Metsämuuronen, J. 1995. Harrastukset ja omaehtoinen oppiminen. Sitoutuminen, motivaatio ja coping. Teoreettinen tausta, rakenneanalyysi ja sitoutuminen. Tutkimuksia 146. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitos.
- Metsämuuronen, J. 2005. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 3. laitos. Jyväskylä: Gummerus.
- Miettinen, M. & Niemistö, A. 1998. Miksi mies laulaa? Kuorolaulajan harrastusmotivaation tarkastelu Decin ja Ryanin kausaalisten orientaatioiden teorian avulla. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma.
- de la Motte-Haber, M. 1985. Handbuch der Musikpsychologie. Laaber: Laaber-Verlag.
- Murtoniemi, M. 2002. Laulamisen motivaatio poikakuorossa. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Niitamo, P. 2002. Tunneperäinen ja tietoperäinen motivaatio. Teoksessa K. Salmela-Aro & J.-E. Nurmi (toim.), 40-52.
- Nummenmaa, L. 2004. Käyttäytymistieteiden tilastolliset menetelmät. Helsinki: Tammi.
- O'Neill, S. A. 1997. Gender and music. Teoksessa D. J. Hargreaves & A. C. North (toim.) The Social Psychology of Music. New York: Oxford University Press, 46-63.
- Opetusministeriö (OPM) 2006. Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko eduskunnalle. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 8.5.2006
http://www.minedu.fi/opm/koulutus/pdf/Koulutuspoliittinen_selonteko.pdf
- Paatos, K. 2006. Sadat osoittivat mieltään taideopetuksen puolesta. Helsingin Sanomat. 29.3.2006, Kulttuuri, 2.
- Peltonen, M. & Ruohotie, P. 1992. Oppimismotivaatio. Teoriaa, tutkimuksia ja esimerkkejä oppimishalukkuudesta. Aavaranta-sarja 29. Helsinki: Otava.
- Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994 (POPS 1996). 3. korjattu painos. Helsinki: Opetushallitus.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004 (POPS). Helsinki: Opetushallitus (OPH). Viitattu 14.2.2006 http://www.oph.fi/info/ops/pops_web.pdf
- Pohjola, E. 1992. Tapiola sound. Porvoo: WSOY.

- Pääkkönen, S. 2006. Seisaaltanne hyvät ihmiset!, Helsingin Sanomat 3.6.2006, Kulttuuri, 3.
- Ruohotie, P. 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Helsinki: Edita.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. 2000. Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology* 25, 54-67.
- Salmela-Aro, K. & Nurmi, J.-E. (toim.) 2002. Mikä meitä liikuttaa. Modernin motivaatiopsykologian perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Seppovaara, J. 2000. Kansakoulu, armas aika. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Tarmo, M. 1989. Tavallinen tyttö ja tavallinen poika: oppilaiden käsityksiä sukupuolesta. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarja A. Tutkimuksia 31.
- Tilastokeskus, 2005. Kulttuuritilasto 2003. Helsinki: Tilastokeskus.
- Tilastokeskus, 2006. Kulttuuritilasto 2005. Helsinki: Tilastokeskus.
- Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsitteiden perusteita. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Uusikylä, K. 2004. Laulamisen ilo, soittamisen lumo. Teoksessa E. Kauppinen & S. Sintonen (toim.), 57-78.
- Valli, R. 2001. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikku-noita tutkimusmetodeihin I. Jyväskylä: PS-Kustannus.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Hei!

Olemme musaopet Sonja ja Ville. Haluamme kysellä mielipiteitäsi kuorolaulamisesta. Lue vaihtoehdot ja ohjeet huolellisesti ja vastaa jokaiseen kysymykseen harkiten. Kysy ongelmatilanteessa opettajalta apua. Vastauksesi ovat meille erittäin tärkeitä!! ©

1. Taustatiedot

Laita rasti sopivalle viivalle.

Oletko? tyttö ___
 poika ___

Kirjoita vastaus viivalle.

Kuinka vanha olet? _____

Millä luokalla olet? _____

2. Musiikkiharrastukseni

Laita rasti viivalle sopivan vaihtoehdon kohdalle.

	Päivittäin	Viikoittain	Harvemmin	En ollenkaan
A1) Kuuntelen musiikkia	___	___	___	___
A2) Opiskelen musiikin teoriaa tai säveltapailua	___	___	___	___
A3) Käyn konserteissa	___	___	___	___
A4) Olen mukana jossain yhtyeessä tai bändissä	___	___	___	___
A5) Sävellän tai teen omaa musiikkia	___	___	___	___
A6) Soitan jotain soitinta	___	___	___	___

3. Perheenjäsenteni musiikkiharrastukset

Laita rasti viivalle sopivan vaihtoehdon kohdalle.

	Päivittäin	Viikoittain	Harvemmin	Ei ollenkaan
B1) Perheenjäseneni kuuntelevat musiikkia	___	___	___	___
B2) Perheeni käy konserteissa	___	___	___	___
B3) Joku perheenjäsenistäni laulaa kuorossa	___	___	___	___
B4) Joku perheenjäsenistäni soittaa jotain soitinta	___	___	___	___

4. Kuoroharrastukseni

Ympyröi sopiva vaihtoehto.

C1) Kuorolaulu on ensimmäinen musiikkiharrastuksesi.	kyllä	ei
C2) Kuorolaulu on ainoa harrastukseni.	kyllä	ei
C3) Olen laulanut tai laulan nyt jossain muussa kuorossa.	kyllä	ei

Kirjoita vastaus viivalle.

C4) Kuinka kauan olet harrastanut kuorossa laulamista? _____

C5) Arvioi asteikolla 4 – 10 innokkuutesi osallistua kuoroon
(4 = en ole innostunut , 10 = olen todella innostunut): _____**5. Miten seuraavat väittämät sopivat minuun?****Laita rasti viivalle sopivan naaman kohdalle.**

☺☺ Olen täysin samaa mieltä
 ☺ Olen melko samaa mieltä
 ☹ Olen melko eri mieltä
 ☹☹ Olen täysin eri mieltä

LAULAMINEN	☺☺	☺	☹	☹☹
D1) Pidän laulamista.	___	___	___	___
D2) Laulaessani musiikki tempaa minut usein mukaansa.	___	___	___	___
D3) Minusta on hauska lauleskella kavereiden tai perheenjäsenteni kanssa.	___	___	___	___
D4) Mielestäni kuorossa lauletaan liian helppoja lauluja.	___	___	___	___
D5) En pidä esiintymisistä.	___	___	___	___
D6) Haluan laulaa paremmin kuin kuorokaverini.	___	___	___	___
D7) Minua jännittää se, että saatan laulaa väärin.	___	___	___	___
D8) Olen hyvä laulaja.	___	___	___	___
D9) Haluan isona ammattilaulajaksi tai -soittajaksi.	___	___	___	___
D10) Laulaminen tuntuu usein ikävältä.	___	___	___	___
D11) Kun kuuntelen musiikkia, laulan usein mukana.	___	___	___	___
D12) Minusta tuntuu usein että en voi oppia uusia lauluja.	___	___	___	___
D13) Uskon että laulutaidosta on minulle hyötyä myöhemmin työssäni tai harrastuksissani.	___	___	___	___
D14) Kotona minua kannustetaan laulamaan.	___	___	___	___
D15) Minusta on hienoa kun osaan laulaa hyvin.	___	___	___	___
D16) Minusta koulun musiikintunneilla hauskinta on laulaminen.	___	___	___	___
KUOROTOIMINTA				
D17) Kuoronjohtaja on mielestäni mukava.	___	___	___	___
D18) Haluaisin että kuorollamme olisi enemmän esiintymisiä.	___	___	___	___
D19) Jos paras kaverini lopettaisi kuorossa laulamisen, niin minäkin jäisin pois.	___	___	___	___
D20) Paras kaverini laulaa kuorossa.	___	___	___	___
D21) Opettajan tuki ja kannustus ei ole minulle tärkeää.	___	___	___	___
D22) Minua kannustetaan kotona laulamaan kuorossa.	___	___	___	___
D23) Laulan kuorossa, jotta saisin paremman arvosanan musiikista.	___	___	___	___
D24) Laulan kuorossa, koska haluan oppia laulamaan.	___	___	___	___
D25) Kuoroharjoitusten jälkeen minulla on hyvä mieli ja tunnen oloni iloiseksi.	___	___	___	___

- D26) Toivon saavani kuorosta uusia kavereita. _____
- D27) Koulussa on kivempi käydä kun on mukana kuorossa. _____
- D28) Laulan kuorossa, koska haluan oppia tietämään musiikista
- D29) Innostun erilaisista asioista ja tällä hetkellä minua kiinnostaa _____
kuorossa laulaminen.
- D30) Kuoronjohtaja on liian vaativa. _____
- D31) Laulan kuorossa, koska vanhempani toivovat sitä. _____
- D32) Haluan jatkaa kuorossa laulamista myös vanhempana. _____
- D33) Laulan kuorossa, koska haluan päästä esiintymään. _____
- D34) Vertailemme kavereiden kanssa laulutaitojamme. _____
- D35) Koulun musiikkitunnit tuntuvat mukavammilta, kun _____
laulan kuorossa.
- D36) Laulan kuorossa, koska saatan päästä retkelle _____
kuoron kanssa.

LAULUT

- D37) Haluan laulaa vain minulle ennestään tuttuja lauluja. _____
- D38) Pidän lauluista, joita kuorossamme lauletaan. _____
- D39) Minulle on aivan sama millaisia lauluja kuorossamme _____
lauletaan.
- D40) Minusta on hauskaa opetella uusia lauluja. _____
- D41) Haluaisin laulaa kuorossa lempimusiikkiani, jota kuuntelen _____
vapaa-aikana.
- D42) Haluaisin laulaa enemmän lauluja, joissa on monta eri ääntä. _____

Täydennä lause loppuun.

Mielestäni parasta kuorossa on ...

KIITOS VASTAUKSISTASI !!!

LAULUINTOA TOIVOTTAA,

SONJA & VILLE

Liite 2. Kyselylomakkeen täyttöohjeet.

Hei!

Olemme kaksi luokanopettajaopiskelijaa Jyväskylän opettajankoulutuslaitokselta ja teemme pro gradu –työtä kuorossa laulamisen motivaatiosta. Tutkimuksen aineisto kerätään kyselylomakkeilla ja tiedot ovat luotamuksellisia. Oppilaiden kyselylomakkeiden lisäksi mukana on taustatietolomake kuoron johtajalle.

Ohjeita:

- Täyttäkää kyselylomakkeet jonkin kuoroharjoituksen alussa.
- Käykää ensin yhdessä läpi kuinka lomake täytetään.
- Kerro oppilaille että vastaukset tulevat vain tutkimuksen tekijöiden tietoon ja että sinä et lue niitä itse.
- Jokainen oppilas täyttää lomakkeen itsenäisesti. Ongelmatilanteissa saa kysyä apua opettajalta (esimerkiksi jos ei ymmärrä jotain väittämää).
- Sulje täytetyt vastauslomakkeet palautuskuoreen oppilaiden nähden.

Mikäli teillä on tutkimukseen liittyen kysyttävää, meidät tavoittaa sähköpostitse tai puhelimitse.

Ville Heilala

Sonja Virtanen

Suuret kiitokset tutkimukseemme osallistumisesta!

Ystävällisin terveisin,

Liite 3. Kyselylomakkeen väittämöosion erittely.

1. ELÄMYS

Pidän laulamista. (laulamisen ilo)
 Lauaessani musiikki tempaa minut usein mukaansa. (laulamisen ilo, flow)
 Minusta on hauska lauleskella kavereiden tai perheenjäsenteni kanssa. (laulamisen ilo)
 Minusta on hienoa kun osaan laulaa hyvin. (osaamisen ilo, flow)
 Haluan jatkaa kuorossa laulamista myös vanhempana. (laulamisen ilo, kulttuuri)
 Minusta koulun musiikkitunneilla hauskinta on laulaminen (laulamisen ilo)
 Kuoroharjoitusten jälkeen minulla on hyvä mieli ja tunnen itseni iloiseksi. (laulamisen ilo, flow)
 Kun kuuntelen musiikkia, laulan usein mukana. (utelaisuus & kiinnostus, laulamisen ilo)
 Koulun musiikkitunnit tuntuvat mukavammilta, kun laulan kuorossa. (innostuneisuus)
 Koulussa on kivempi käydä kun on mukana kuorossa. (koulumyönteisyys)

1.1 OHJELMISTOON LIITTYVÄT MOTIIVIT

Pidän lauluista joita kuorossamme lauletaan. (ohjelmisto, musiikkikulttuuri)
 Haluaisin laulaa enemmän lauluja joissa on monta eri ääntä. (ohjelmisto)
 Minulle on aivan sama millaisia lauluja kuorossamme lauletaan. (ohjelmisto)
 Minusta on hauskaa opetella uusia lauluja. (ohjelmisto, oppiminen, laulamisen ilo)
 Haluan laulaa vain minulle ennestään tuttuja lauluja. (ohjelmisto, oppiminen, laulamisen ilo, hallinta)

1.2 KULTTUURI

Haluaisin laulaa kuorossa lempimusiikkiani, jota kuuntelen vapaa-aikana. (musiikkikulttuuri)

2. SUORITUS JA SAAVUTUSMOTIIVIT JA –MOTIVAATIO

2.1 HALLINTAMOTIIVIT

Mielestäni kuorossa lauletaan liian helppoja lauluja. (hallinta, ohjelmisto)

2.2 MOTIIVINA MUSIIKIN ESITTÄMINEN

En pidä esiintymisistä. (musiikin esittäminen)
 Haluaisin että kuorollamme olisi enemmän esiintymisiä. (musiikin esittäminen)
 Laulan kuorossa koska haluan päästä esiintymään. (musiikin esittäminen)

2.3 KILPAILU

Haluan laulaa paremmin kuin kuorokaverini. (kilpailu)
 Vertailemme kavereiden kanssa laulutaitojamme. (kilpailu)
 Olen hyvä laulaja. (kilpailu, hallinta)

2.4 EPÄONNISTUMISEN PELKO, SYYLLISYYYS, OPITTU AVUTTOMUUS

Minua jännittää se että saatan laulaa väärin. (epäonnistuminen, esiintyminen)
 Minusta tuntuu usein että en voi oppia uusia lauluja. (opittu avuttomuus, ohjelmisto)

3. VUOROVAIKUTUKSEEN PERUSTUVAT MOTIIVIT

3.1 KONTAKTIMOTIIVIT

Kuoronjohtaja on mielestäni mukava. (kontakti, malli)

Jos paras kaverini lopettaisi kuorossa laulamisen, niin minäkin jäisin pois. (kontakti)

Paras kaverini laulaa kuorossa. (kontakti)

3.2 MALLI

Haluan isona ammattilaulajaksi tai -soittajaksi. (malli, ulkoinen virike)

3.4 KANNUSTUS

Opettajan tuki ja kannustus ei ole minulle tärkeää. (kannustus, ulkoinen virike)

Minua kannustetaan kotona laulamaan kuorossa. (kannustus, ulkoinen virike)

4. ULKOISET VIRIKKEET

5. VÄLINEELLISET MOTIIVIT, HYÖTY JA ULKOISET PALKKIOT

Laulan kuorossa koska saatan päästä retkelle kuoron kanssa. (ulkoinen palkkio)

Laulan kuorossa koska haluan oppia laulamaan. (hyöty)

Toivon saavani kuorosta uusia kavereita. (ulkoinen palkkio, kontakti)

Uskon että laulutaidosta on minulle hyötyä myöhemmin työssäni tai harrastuksissani. (hyöty)

Laulan kuorossa koska haluan oppia tietämään musiikista enemmän. (hyöty)

Laulan kuorossa jotta saisin paremman arvosanan musiikista. (hyöty, ulkoinen palkkio)

6. MUITA SOITTAJAN PERSOONALLISIIN OMINAISUUKSIIN LIITTYVIÄ MOTIIVEJA

6.1 UTELIAISUUS JA KIINNOSTUS

Innostun erilaisista asioista ja tällä hetkellä minua kiinnostaa kuorossa laulaminen. (uteliaisuus, kiinnostus)

6.3 VELVOLLISUUDEN TUNTO JA VÄKINÄISYYS

Laulan kuorossa koska vanhempani toivovat sitä. (velvollisuuden tunto)

Laulaminen tuntuu usein ikävältä. (väkinäisyys)

Kuoronjohtaja on liian vaativa. (väkinäisyys)

Liite 4. T-testien muuttujaluettelot

Sukupuolten välisten erojen tarkastelussa käytetyt muuttujat:

- D3. ”Minusta on hauska lauleskella kavereiden tai perheenjäsenteni kanssa”
- D13. ”Uskon että laulutaidosta on minulle hyötyä myöhemmin työssäni tai harrastuksissani”
- D26. ”Toivon saavani kuorosta uusia kavereita”
- D11. ”Kun kuuntelen musiikkia, laulan usein mukana”
- D23. ”Laulan kuorossa, jotta saisin paremman arvostuksen musiikista”
- D1. ”Pidän laulamista”
- D37. ”Haluan laulaa vain minulle ennestään tuttuja lauluja”
- D40. ”Minusta on hauskaa opetella uusia lauluja”
- D16. ”Minusta koulun musiikkitunneilla hauskinda on laulaminen”
- D19. ”Jos paras kaverini lopettaisi kuorossa laulamisen, niin minäkin jäisin pois”
- D25. ”Kuoroharjoitusten jälkeen minulla on hyvä mieli ja tunnen oloni iloiseksi”
- D24. ”Laulan kuorossa, koska haluan oppia laulamaan”
- D38. ”Pidän lauluista, joita kuorossamme lauletaan”
- D22. ”Minua kannustetaan kotona laulamaan kuorossa”.

Ei-musiikkiluokkien ja musiikkiluokkien oppilaiden vastausten välisten erojen tarkastelussa käytetyt muuttujat:

- D4. ”Mielestäni kuorossa lauletaan liian helppoja lauluja”
- D39. Minulle on aivan sama millaisia lauluja kuorossamme lauletaan”
- D17. ”Kuoronjohtaja on mielestäni mukava”
- D30. ”Kuoronjohtaja on liian vaativa”
- D10. ”Laulaminen tuntuu usein ikävältä”
- D5. ”En pidä esiintymisistä”
- D36. ”Laulan kuorossa, koska saatan päästä retkelle kuoron kanssa”
- D24. ”Laulan kuorossa, koska haluan oppia laulamaan”
- D23. ”Laulan kuorossa, jotta saisin paremman arvostuksen musiikista”
- D14. ”Kotona minua kannustetaan laulamaan”.

Liite 5. Muuttujien kommunaliteetit ja poistetut muuttujat tummennettuna.

Muuttuja	Kommunaliteetti
D1 Pidän laulamista	0,72
D2 Laulaessani musiikki tempaa minut usein mukaansa	0,67
D3 Minusta on hauska lauleskella kavereideni tai perheenjäseneni kanssa	0,63
D4 Mielestäni kuorossa lauletaan liian helppoja lauluja	0,36
D5 En pidä esiintymisistä	0,61
D6 Haluan laulaa paremmin kuin kuorokaverini	0,37
D7 Minua jännittää se, että saatan laulaa väärin	0,43
D8 Olen hyvä laulaja	0,55
D9 Haluan isona ammattilaulajaksi tai –soittajaksi	0,49
D10 Laulaminen tuntuu usein ikävältä	0,58
D11 Kun kuuntelen musiikkia, laulan usein mukana	0,59
D12 Minusta tuntuu usein, että en voi oppia uusia lauluja	0,44
D13 Uskon että laulutaidosta on minulle hyötyä myöhemmin työssäni tai...	0,57
D14 Kotona minua kannustetaan laulamaan	0,63
D15 Minusta on hienoa kun osaan laulaa hyvin	0,67
D16 Minusta koulun musiikkitunneilla hauskinda on laulaminen	0,48
D17 Kuoronjohtaja on mielestäni mukava	0,50
D18 Haluaisin että kuorollamme olisi enemmän esiintymisiä	0,47
D19 Jos paras kaverini lopettaisi kuorossa laulamisen, minäkin jäisin pois	0,50
D20 Paras kaverini laulaa kuorossa	0,23
D21 Opettajan tuki ja kannustus ei ole minulle tärkeää	0,33
D22 Minua kannustetaan kotona laulamaan kuorossa	0,72
D23 Laulan kuorossa, jotta saisin paremman arvosanan musiikista	0,56
D24 Laulan kuorossa, koska haluan oppia laulamaan	0,49
D25 Kuoroharjoitusten jälkeen minulla on hyvä mieli ja tunnen itseni iloiseksi	0,68
D26 Toivon saavani kuorosta uusia kavereita	0,48
D27 Koulussa on kivempi käydä kun laulaa kuorossa	0,56
D28 Laulan kuorossa, koska haluan oppia tietämään musiikista enemmän	0,49
D29 Innostun erilaisista asioista ja tällä hetkellä minua kiinnostaa kuorossa laulaminen	0,56
D30 Kuoronjohtaja on liian vaativa	0,47
D31 Laulan kuorossa, koska vanhempani toivovat sitä	0,51
D32 Haluan jatkaa kuorossa laulamista myös vanhempana	0,49
D33 Laulan kuorossa, koska haluan päästä esiintymään	0,53
D34 Vertailemme kavereiden kanssa laulutaitojamme	0,33
D35 Koulun musiikkitunnit tuntuvat mukavammilta, kun laulan kuorossa	0,43
D36 Laulan kuorossa, koska saatan päästä retkelle kuoron kanssa	0,42
D37 Haluan laulaa vain minulle ennestään tuttuja lauluja	0,44
D38 Pidän lauluista, joita kuorossamme lauletaan	0,69
D39 Minulle on aivan sama millaisia lauluja kuorossamme lauletaan	0,45
D40 Minusta on hauska opetella uusia lauluja	0,73
D41 Haluaisin laulaa kuorossa lempimusiikkiani, jota kuuntelen vapaa-aikana	0,39
D42 Haluaisin laulaa enemmän lauluja, joissa on monta eri ääntä	0,38

Extraction Method: Maximum Likelihood.

Liite 6. Direct oblim -rotatoitu faktoriratkaisu.

Muuttuja	F1	F2	F3	F4	F5	F6
D22 Minua kannustetaan kotona laula- maan kuorossa	1,02					
D14 Kotona minua kannustetaan laula- maan	0,65					
D15 Minusta on hienoa kun osaan laulaa hyvin		(-)1,05				
D8 Olen hyvä laulaja		(-)0,45				
D17 Kuoronjohtaja on mielestäni muka- va			0,61			
D40 Minusta on hauska opetella uusia lauluja			0,58			
D38 Pidän lauluista, joita kuorossamme lauletaan			0,56			
D39 Minulle on aivan sama millaisia lauluja kuorossamme lauletaan			0,51			
D25 Kuoroharjoitusten jälkeen minulla on hyvä mieli ja tunnen itseni iloiseksi			0,50			
D30 Kuoronjohtaja on liian vaativa			-0,44			
D23 Laulan kuorossa, jotta saisin pa- remman arvosanan musiikista				0,74		
D31 Laulan kuorossa, koska vanhempa- ni toivovat sitä				0,67		
D2 Laulaessani musiikki tempaa minut usein mukaansa					0,73	
D9 Haluan isona ammattilaulajaksi tai - soittajaksi					0,59	
D11 Kun kuuntelen musiikkia, laulan usein mukana					0,58	
D3 Minusta on hauska lauleskella kave- reideni tai perheenjäsenteni kanssa					0,53	
D10 Laulaminen tuntuu usein ikävältä				0,39	-0,46	
D13 Uskon että laulutaidosta on minulle hyötyä myöhemmin työssäni tai harras- tuksissani					0,44	
D18 Haluaisin että kuorollamme olisi enemmän esiintymisiä					0,43	
D1 Pidän laulamista					0,41	
D33 Laulan kuorossa, koska haluan päästä esiintymään				0,33	0,36	
D5 En pidä esiintymisistä					-0,35	
D27 Koulussa on kivempi käydä kun laulaa kuorossa						(-)0,87
D35 Koulun musiikkitunnit tuntuvat mukavammilta, kun laulan kuorossa						(-)0,58
D28 Laulan kuorossa, koska haluan oppia tietämään musiikista enemmän						(-)0,50
D29 Innostun erilaisista asioista ja tällä hetkellä minua kiinnostaa kuorossa lau- laminen						(-)0,42
Ominaisarvo	9,75	2,62	2,09	1,41	1,18	1,08
Selitysosuus	21,62 %	2,63 %	11,74 %	6,36 %	4,51 %	2,43 %